

O.F. Mentzel

Life at the Cape in the Mid-Eighteenth Century

~~~

Description of the Cape

REGISTER

Saamgestel deur

Karel Schoeman

karelschoeman@intekom.co.za

voltooi 8.5.2004

Opmerking: Hierdie register dek die vier volumes van Mentzel wat oor die tydperk 1919-1944 deur die Van Riebeeckvereniging in 'n Engelse vertaling uitgegee is. Aangesien ek dit vir my eie gebruik opgestel het, is dit in Afrikaans, en as gevolg van gebrek aan tyd het ek die *sien-* en *sien ook-*verwysings ook nie so deeglik gekontroleer soos gewoonlik nie. Ek stel die register desondanks aan ander navorsers beskikbaar, met die hoop dat dit ten spyte van foute en anomalieë nogtans van werklike, sy dit moontlik ook beperkte, nut sal wees.

aalwyne, Desc1 121; Desc3 2, 32-33, 188
Aalwynkloof ('Aloekloof'), Desc1 121
aandblom, Desc3 198
aandele (VOC), *sien* VOC:winste
aandgebed, *sien onder* gebedsdienste
aanhouding van gevangenes, *sien* gevangenes
aankondigings (openbaar), Life 86; Desc2 50, 73, 93. *Sien ook* Kasteel:klok; seine & sinjale.
aankoop van slawe, *sien* slawehandel (in buiteland); slawetransaksies (plaaslik)
aanpassing van blanke bevolking, *sien* kolonisering:aanpassing van blanke bevolking
aanstellingsbeleid (VOC), *sien* hoër amptenare:aanstellingsbeleid; werwing
aanval (vyandelik) (alg.), *sien onder* inval
'aardmannetjie' (springmuis) (naam), Desc3 230
aasvoëls, Desc3 22, 248
Abel, vaandrig, Life 112-113; Desc1 35
Absalom (Bybels), Life 98
'acte' (woord), Desc1 30 ('a step in promotion'), 145
adel (Europees), *sien* edelmanne
adelbors (rang), Life 12, 35; Desc2 18-19, 27-28
Adersbach (Boheme), Desc3 38
administrasie (VOC), Desc1 137-160; selfstandigwording van Kaap (1735), Desc1 137, 161. *Sien ook* boekhouding; finansies; goewerneysamp; hoër amptenare; klerklike personeel; militêre diensstaat; Politieke Raad; regstelsel.
admiraal (retoervloot), *sien* retoervloot
afbeeldings, *sien* visuele dokumentasie
afding (pryse), Desc2 150
'Africans' (benaming) (en variante), Life 95, 106, 107, 113, 128; Desc1 11; Desc3 115, 120, 125, 209, 261
Afrikaanse taal, *sien* Nederlandse taal:Kaaps-Nederlands
Afrikanerskape: definisie, Desc1 56. *Sien verder* skape:inheems.
afskheidsmaal (retoervloot), Life 112; Desc1 138
afskrifte van korrespondensie (amptelik), Life 109-110 n1
afstande: binnelands (alg.), Desc3 22-23, 114, 212, 335; Kaap-Klapmuts, Desc3 57; Kaap-Piketberg, Desc3 70; Kaap-Stellenboch, Desc3 44; Kaap-Waverendistrik, Desc3 73; Nederland-Kaap, Desc1 7; Kaap-Batavia, Desc1 7
afstandsbepaling, Desc1 74
agitasie teen W.A. van der Stel (1706-07), *sien* van der Stel, W.A.:agitasie
Agter-Bruintjieshoogte, Desc3 2, 95, 96, 333
'agterom' (seilroete), Life 26
agterslag (swepe), Desc3 203
Agulhas, *sien* Kaap Agulhas
Aitzema, Foppe, *sien* van Aitzema, Foppe
Akademie (Frans), *sien* Frankryk:Akademie
akkerbome, *sien* eikebome
akte (bevorderings), *sien* 'acte' (woord)
Albrecht, markgraaf: vrou, Desc1 27
Alexandra Institusion (Kaapstad), Desc3 16 n30
Alexandria (Oos-Kaap), Desc3 97 n130
Algoabaai, Desc1 38n, 83; Desc3 88-89
Allamand, J.N.S., *sien Nieuwste & beknopte beskrywing van de Kaap der Goede-Hoop* (J.N.S. Allamand, 1778)

Allemann, Christiane, Life 1
 Allemann, Gertraut, Life 1
 Allemann, Nicolaus Anton, Life 1
Allemann, R.S.:
 Allemann: as kaptein, Life 122-123, 132-134
 Allemann: as kommissaris van die buiteposte, Life 72, 74-76
 Allemann: as luitenant, Life 98
 Allemann: as opsigter van die Kompanjieskuur, Life 44
 Allemann: as sersant van die Goewerneur se lyfwag, Life 58-59
 Allemann: as vaandrig, 66
 Allemann: as wildskut, Life 38-41
 Allemann: beskrywings, Life 28, 74, 94
 Allemann: datum van aankoms, Life 47 n1
 Allemann: eiendom, Desc1 95
 Allemann: en D. van der Henghel, Life 107
 Allemann: en E. Barbier, Life 108, 113-115, 119-120
 Allemann: en Swellengrebel, 111-112, 113-114, 117-118, 123
 Allemann: en J. de la Fontaine, Life 91
 Allemann: en P.G. Noodt, Life 54-58, 65-72, 77, 80
 Allemann: familie, Life 1-2
 Allemann: gelowigheid, Life 55
 Allemann: huis, Life 100-102
 Allemann: huwelik, Life 39-40, 49-50, 68-73, 75
 Allemann: indienstreding by VOC, Life 27, 29-30
 Allemann: kinders, Life 73 n2, 98
 Allemann: kontakte in Nederland, Life 29-30, 75
 Allemann: loopbaan (Kaap), Life 3, 10-11, 36
 Allemann: ontsnappingspoging van gevangene, Life 82-84
 Allemann: ouderdom, 73 n1
 Allemann: reise in binneland, Life 62-66, 95-98; Desc3 3, 219
 Allemann: selfmoordpoging, Life 42-44
 Allemann: testament, 73 n1
 Allemann: verwonding, Life 54
 Allemann: vroeë lewe, Life 28-29, 38, 58
 Allemann: vrou, *sien* Meyboom, Alberta ('Abbetje')
 Allemann: genoem, 89

'Aloekloof', Desc1 121
 Altmark (Duitsland), Desc3 73
 amakwabome, Desc1 94, 110
 'Amaquas' (Khoikhoi), *sien* Namakwa
 amaXhosa, *sien* 'Kaffirs' (volk)
 'ambachtsgasten' (benaming), Desc2 27. *Sien verder* ambagsmanne (VOC).
 ambagskwartier (Tafelvallei): plattegrond (1767), Desc1 86/87 (19). *Sien ook*
 Kasteel:ambagskwartier.
 ambagsmanne (VOC), Life 5, 149; Desc1, 105-105, 145, 152, 159-160 (volledige lys met
 besoldiging), 174; Desc2 36; besoldiging, Desc1 129, 168; roetine, Life 158-160
passim; neerhalende kommentaar, Desc2 17. *Sien ook* 'base' (opsigters);
 pasgangers; vrywerkers.
ambagte & beroepe (alg.), Life 4; Desc2 80, 109; Desc3 44.

ambagte. *Sien ook* bakkers; barbiers; boekbinders; borduurders; boubedryf; dansonderwysers; draaiers; glasmakers; goudsmede; harnasmakers; hoedemakers; hoedemakery; horlosiemakers; karweiers; kersmakers; kopersmede; kuipers; kunsskilders; leerlooiers; loodgieters; messelaars; meubelmakery; meulenaars; orrelbouers; pompmakers; pottebakkers; pruikmakers; saalmakers; skoenmakers; skrynwerkers; slotmakers; smede; swaardmakers; syspinnery; timmermans; vissery; wamakers; wielmakers.

ambagte. *Sien ook* slawe:opleiding; vakleerlingskap; vakmanskap.

amber, Life 155

Amboina, Life 12; Desc1 45; Desc2 125, 155

Amerika, Desc3 2

Amerikaanse Vryheidsoorlog (1775-83), Life 153; Desc2 57n

amfioen, *sien* opium

ammunisie, *sien* kruit & lood

ampstaf (amptenare): geregsbode, Desc2 73; Raad van Justisie, Life 86. *Sien ook* rottang (ampstaf of wandelstok).

ampstaf (Khoikhoi), Life 92; Desc1 37; Desc3 331 *passim*

amptelike seremonieel (VOC), *sien* seremonieel

amptenare (VOC), *sien* *inskravings & verwysings onder werknemers* (VOC)

amputasie, Desc2 90

Amsterdam, Life 13-17 *passim*, 144-145; Desc1 73; Desc2 22, 83, 143; beskrywing, Life 13; 'Huis ten Blaauwen Jan' (vertoningslokaal?), Desc3 241, 247-248; Oos-Indiëhuis, Life 16-17, 29-30

'anders maak' (Khoikhoi), Desc3 287-288, 292

Anglo-Nederlandse Oorlog, Tweede (1665-67): Desc1 62n

Anglo-Nederlandse Oorlog, Vierde (1780-84), Desc1 9-10, 131-132, 177n; inval, Desc2 57-58; oorlog ter see, Desc1 9-10; verowering van Nederlandse skepe, Desc1 9, 177n; verwagte besetting van Kaap, Life 151-152, 155-156, 157; Desc2 57-58. *Sien ook* Franse garnisoen.

Angolese, Desc3 260

ankering van skepe, *sien* skeepvaart:ankering

ankerkabels, Desc2 132

ankerplekke (alg.), Life 64. *Sien verder* Saldanhabaai:as ankerplek; ; Tafelbaai:ankerplek; Valsbaai:as ankerplek.

ape, Life 97; Desc1 88; Desc3 219

appèl (militêr), *sien* soldate:appèl

Appel, Ferdinand, Desc1 18; Desc3 55, 74

apteker (amptenaar), Desc1 157

Arabiese gom, Desc3 2, 86, 88, 93, 333

arak (drank), Desc1 89, 91; Desc3 184

arbeidskragte, Desc2 126. *Sien ook* ambagte & beroepe (alg.); slawearbeid.

areka-pruim, Desc2 131

armesorg: Life 155

armoede, Life 155; Desc2 21, 114, 149; by werknemers van VOC, Life 13; Desc2 21, 29. *Sien ook* bedelary.

'arrha' (bonus), Desc1 175; Desc2 51-53 *passim*, 93

artilleriste: Life 5, 149; Desc1 159, 168

Ascension (eiland), Life 141

Asore (Vlaamse Eilande), Life 142

Assegaibos, Desc3 96-97

assegaaie, Desc3 288, 290
assegaaihout, Desc3 93
assistente (rang), Life 9
astronomie, *sien* sterrekundige waarnemings
asyn, Desc3 187
Attakwaskraal, Desc3 90
Aub (rivier), Desc2 147n
Auge, J.A., Desc3 129 n152
Augsburgse Geloofsbelydenis, Desc1 130

Baar, Life 139

'Baaros' (Sumatra), *sien* Baros

'baas' (dierenaam): as benaming vir 'aurochs' (wildebees?), Desc3 219

'baas' (opsigter), *sien* 'base'

babaversorging, *sien* kindersorg; soog van babas

Babylons Toren, Desc3 65-66

Badenhorst, Johannes, Desc3 229

bagasievoorskifte (VOC), *sien* werknemers (VOC): bagasie

Bahia de Lagoa, Desc1 83. *Sien verder* Algoabaai; Rio de Lagoa.

Bahia Formosa, Desc1 82-83. *Sien verder* Mosselbaai.

bakkers, Life 40, 153; Desc1 133, 160, 167; Desc2 84, 84-85; Desc3 164, 171

bakkerij (VOC), Desc1 160

baksteenmakery (VOC), *sien* steenbakkerij

baksteenpryse, Desc2 91

'baksvolk' (skeepvaart), Life 34

Balde, Jacob, Desc3 150

balies, Desc3 183

'balju' (benaming), Desc3 43

ballas, Desc3 38

bals, *sien* dans

Banda (Ooste), Life 12; Desc1 14, 45, 56; Desc2 80

bandeliers, Desc2 65-66

Banghoek, Desc3 72

'Baragul' (vermeende rivier), Desc3 141

Barbier, Etienne, Life 107-108, 113-117, 119-120, 124, Desc1 64; dokumentêre
getuienis, Life 119-120

barbiers, Life 93; Desc1 162n; Desc2 18, 42, 70; Desc3 257

Barchewitz, E.C., Life 133 n2; Desc1 13-14

'bare' (nuwelinge), Life 79-80

Baros (Sumatra), Life 104

Barrow, John, Desc3 2 n1

bas (bome), *sien* boombas

'base' (opsigters), Life 159; Desc1 105, 125

basta (tekstiel), Desc1 143n

'Baster-Hottentotte', Life 41, 78; Desc2 126; Desc3 92-93 *passim*, 282, 298, 331-332,
333; as skuts, Life 151; op kommando, Desc3 309; op verkenningstogte, Desc3 123-
141 *passim*; lojaliteit, Life 151

Batavia, Life 118, 126; koringvoorraad, Desc3 164-165; militêre diensstaat, Life 3, 12,
24, 133 n2; Desc1 161-162; Desc2 28-29, 68; Desc3 6-7; amptelike korrespondensie
(VOC), Life 6-7; verbintenis met Kaap, Life 6-7; Desc1 58, 137, 147, 161, 180;
Desc2 38-39, 45-46, 78, 79, 96, 109; oorplasing van personeel, Desc2 28-29, 42;

verbanning na Kaap, Desc2 125; en opvoeding van Kapenaars, Desc2 109. *Sien ook*
 Ooste (alg.); Oosterse ballinge; retoervloot; verbanning:na Batavia.
 Batawe (volk), Desc3 153
 Batlhaping ('Brikwa') (stam), Desc1 38, 78; Desc3 143, 311, 313, 314; wonings, Desc3
 314
 batterye (Tafelbaai), Life 124, 148-149; Desc1 106-107; Desc2 59; op plattegrond
 (1767), Desc1 86/87 (1-9, met name). *Sien ook* Waterkasteel.
 Baumann se grot (Duitsland), Desc3 38
 Baviaansberg, Desc3 75
 Baviaanskloof (sending), Desc3 83 n119
 Bax, Joan, Desc1 50, 60-64 *passim*, 66; Desc1 100, 146; Desc3 42, 66, 262
 Beck, Henricus, Life 68; Desc1 80 (korreksie 80n); Desc3 62-63, 62-63 n95
 beddens, Desc3 113. *Sien ook* beddegoed; katels; komberse; matrasse; palempoere
 (dekens); veerbeddens.
 bedelary, Life 13; Desc1 149; Desc3 291
 bedeling van armes, *sien* diakonie:bedeling
 bedrog, *sien* 'maand-cedels':bedrog
 beesmis, *sien* kraalmis
 beespote (lekkerny), Desc3 202
 beesvelle, *sien* velle & huide
 beeste, *sien* vee
 begraafplase (Tafelvallei), Desc1 122, 128; Duintjies, Desc1 114; op plattegrond (1767),
 Desc1 86/87 (37). *Sien ook* Chinese begraafplaas; kerkgebou (Tafelvallei):kerkhof;
 'Maleise' begraafplaas; slawebegraafplaas.
 begrafnismaaltye, Desc2 123n
 begrafnisse, Life 88-89; Desc1 114, 128; Desc2 66, 122-123; aandbegrafnis, Life 105;
 op platteland, Desc3 117-118
 begroting (Kaap), *sien* finansies
 begunstiging, Desc1 144-145, 155; Desc2 17-19 *passim*
 'behouden reis' (handelsmetode), Desc2 20, 78, 78n, 81n
 'behouwerrijs' (handelsmetode), *sien* 'behouden reis'
 Beiere: keurvors, Life 145
 bejaardes: ou & afgeleefde slawe, Desc2 90; honderdjarige slaaf, Desc3 163. *Sien ook*
 burgerbevolking:langlewendheid; Khoikhoi:bejaardes.
 bekendmakings (amptelik), *sien* aankondigings (openbaar); Kasteel:klok; seine & sinjale
 bekerings (godsdiensstig), Desc3 303
 belastingstelsel, Life 153; Desc2 34-38 *passim*. *Sien ook* hawegeld; hereregte;
 invoerregte; pagstelsel (alg.); rekognisie; seëlregte; tiendes; veertigste penning.
 beligting, Desc2 65. *Sien ook* kerse; olielampe.
 belonings, *sien* uitroei van roofdiere:belonings
 bemanning (skeepvaart), *sien* matrose; skeepsoffisiere; skeepsjongens
 Bengale, Life 12, 136; Desc1 56; Desc2 125(2x)
 'bereidsel' (wynbou), Desc3 186
 berge (alg.), Desc1 69, 70-71, 86-100. *Sien ook* plooiingsgebergte (Boland).
 Bergh, Oloff, Life 44 n1; Desc1 96; Desc3 34 n50. *Sien ook* van den Berg, kaptein.
 bergklim, Desc1 96. *Sien ook* Tafelberg:beklimming.
 Bergrivier, Groot, Life 64; Desc1 68, 72; Desc3 69, 71-72, 77, 167, 215; 'Groot Berg
 River' as benaming vir Oranje, Desc3 216
 Bergrivier, Klein, Life 64, 129; Desc1 78; Desc3 62
 bergstrome (Tafelvallei), Life 152; Desc1 91, 99, 119, 135; Desc2 88, 141; op
 plattegrond (1767), Desc1 86/87

Berliner Monatschrift (1784): Desc2 142-143; aanhaling, Desc2 111-112
 Berlyn (Duitsland), Life 1, 138, 145; Desc1 27; Desc3 129 n151, 237
 Bernardin de Saint-Pierre, J.H., Desc1 13n; Desc3 6 n17. *Vgl.* Franse besoeker
 (ongeïdentisifeer).
 beroepe, *sien* ambagte & beroepe
 beroepsopleiding, *sien* vakleerlingskap
 besetting van Kaap, *sien* Anglo-Nederlandse Oorlog, Vierde (1780-84):verwagte
 besetting van Kaap; Britse besetting (1795-1803)
 beskawingspeil (koloniste), *sien* burgerbevolking:intellektuele ontwikkeling;
 veeboere:'verwildering'
 beskrywings van Kaap, *sien* reisverslae oor Kaap; visuele dokumentasie
 beslag op eiendom, Life 93
 besmetlike siektes, Desc3 253
 besnydenis, Desc3 333. *Sien verder* Khoikhoi:besnydenis.
 besoeke (alg.), Desc2 106; Desc3 102, 118; etiket, Desc2 105-106 *passim*, 107-108
passim
 besoekende skepe (alg.), Life 4, 65, 89, 105; Desc1 102-103, 125-127, 153; Desc2 162;
 Desc3 35; aanvullende bemanning, Desc2 66; getalle, Desc1 175; Desc2 46; onder
 Kaapse jurisdiksie, Desc1 144; ruilhandel, Desc1 55; Desc2 75-82 *passim*, 88, 95-97
passim, 99 voorrade & verversings, Desc1 57, 80-81, 142, 145, 174; Desc2 45, 46,
 55, 87, 88; Desc3 212. *Sien ook* Engelse skepe; Franse skepe; hawegeld; ligting;
 Pruisiese skepe; reputasie van Kapenaars; retoervloot (VOC); uitseilende skepe
 (VOC); watervoorsiening:aan skepe;
 besoekers, Desc1 10-11, 60; Desc2 100, 114, 128, 142-143; Desc3 252; grootpraterij,
 Desc2 115; liggelowigheid, Desc1 10-11; Desc2 113. *Sien ook* 'here van ses weke';
 huisvesting van besoekers; reisverslae oor Kaap.
 besoldiging (VOC), *sien* salarisse & lone
 besproeiing, Desc3 21, 48
 Bestbier, J.L., Desc2 105; Desc3 70 n104a
 betelkouery, *sien* areka-pruim
 beuels, Desc3 121
 Beutler, A.F., Desc3 61 n94
 bevallings, Desc2 122; Desc3 113; wit vrou met swart kind, Desc3 104; manlike
 chirurgyns, Desc2 122. *Sien ook* Khoi-vroue:bevallings.
 bevolkingstatistieke, *sien* sensusse; statistieke
 bevoorregting (amptelik), *sien* nepotisme
 bevorderingsbeleid (VOC), Desc1 144-145; Desc2 68. *Sien ook* 'acte' (woord).
 Bewindhebbers (VOC), *sien* Haagse Besogne; Here XVII
 biblioteek (Tafelvallei): op plattegrond (1767), Desc1 86/87 (31)
 bidsprinkane, Desc3 305
 bier, Desc2 53-54; kritiek, Desc2 53-54
 bierbrouery, *sien* brouery (Liesbeekvallei); hops
 bierpag, *sien* drankpagte (alg.)
 bierpryse, Desc2 54
 biersale, Desc2 54
 biljartspel, Desc2 86-87
 biltong, Life 130; Desc2 35, 128; Desc3 92, 114 (beskrywing), 127, 224
 'Birinas' (stam), *sien* Batlhaping
 blaasbalke, Desc3 298
 Blaauwberg, *sien* Blouberg
 blaker (doodstraf), Desc2 133

blanke bevolking, *sien die inskrywings & verwysings onder burgerbevolking*; leenknegte; matrose; soldate; werknemers (VOC)
 blanke personeel (privaat diens), Desc2 112. *Sien ook* huurknegte; leenknegte.
 Bleicherode (Duitsland), Desc1 98
 Blesius, Johan, Desc3 65
 blindheid, Life 40, 99-100
 'Blitzingen', *sien* Vlissingen(?)
 blomkool, Desc1 119
 blomme, Desc3 197. *Sien ook* aandblom; koekemakranka; koningskandelaar; papawers; sewejaartjies; veldskoen (blom).
 blomtuine: gebrek aan belangstelling, Desc3 197. *Sien verder* tuine.
 blootstelling van babas (Khoikhoi), Desc3 278-279
 Blouberg, Desc1 79n; Desc3 32 n45
 bloubokke, Desc3 244 n261
 bobbejane, Life 97; Desc3 219, 219-220, 265
 Boccalini (skrywer), Desc3 237 (korr. 237 n256)
 Boccanelli (skrywer), *sien* Boccalini
 bode (amptenaar), *sien* geregsbode
 Bode, J.F., Desc3 197
 bodemery, Life 23; Desc2 20
 Boeginese (Oosterlinge), Desc3 109-110
 boegoe, Desc3 278, 280, 281, 285, 325
 boekbinders, Desc1 106, 130, 154
 boeke, Desc1 142; Desc3 15; verwysings na naslaanwerke, Desc2 135. *Sien ook* preekbundels; reisverslae oor Kaap.
 boekhouding (VOC), Desc1 12, 27, 50-51, 70, 115, 143, 176; Desc2 21, 23-33 *passim*
 boekhouers (VOC), Life 8, 9; Desc1 143, 155
 boekjaar (VOC), Life 7-8; Desc1 143; Desc2 24
 boerbokke, Desc3 220; as trekdiere, Desc3 220
 boerdery, Desc2 34-37; Desc3 42, 46, 55-56, 65, 157-214; grootte, 160; in vroeë jare, Desc1 52-59 *passim*; Liesbeekvallei, Desc3 27-28; verkoop van plase, Desc3 68-69. *Sien ook* arbeidskragte; groenteteelt; grondbesit; koringboerdery; kraalmis; landbouprodukte; leenknegte; skure; uitbrand van veld; veeboerdery; veekrale; veeposte; vroue:en boerdery; vrugbaarheid van grond; vrugteteelt; werknemers (VOC).verbod op boerdery; wynbou; wynekelders. *Sien verder verwysings onder* grondbesit.
boerebevolking (alg.). *Nota: gebruik vir die boerebevolking oor die algemeen, en die meer gevestigde graan- en wynboere van die Boland. Vir die vee- en trekboere van die Overberg en die binnelandse plato's, sien* trekboere.
 boerebevolking (alg.), Desc1 36, 39; Desc2 111-112; Desc3 **98-121**
 boerebevolking: behoeftes, Life 131; Desc1 84; Desc2 80; Desc3 100
 boerebevolking: Botha-broers as tipe, Life 97
 boerebevolking: intellektuele beperkings, Desc1 11; Desc3 118-119
 boerebevolking: finansies, Desc3 114
 boerebevolking: kategorieë, Desc3 98-116.
 boerebevolking: kleding, Life 131
 boerebevolking: leefwyse, Life 130-131
 boerebevolking: luiheid, Life 130-131; Desc3 105
 boerebevolking: en goewerneur Noodt, Life 64-65
 boerebevolking: roetine, Desc3 107-108
 boerebevolking: vergelyking met Duitse edelmannes, Life 39; Desc3 98 *passim*

boerebevolking: voeding, Desc1 85; Desc2 128; voeding, Desc3 18
boerebevolking. *Sien ook* hereboere; Khoikhoi & blankes; koloniseringsproses;
trekboere.

Boers, W.C., Desc2 147n

Boesmankinders, Desc3 309; as knegte, Desc3 334

Boesmans, Desc1 37, 40, 64, 78, 146; Desc3 1, 32, 66, 87, 125, 136, 145, 260-263,
291, 293, 308-309, 327, 332-333; 'Goeie Boesmans', Desc3 332-333; 'wild
Hottentots', Desc3 260, 333-335; 'the wildest Bushmen' (Sneeuberg), Desc3 95;
aanval op blankes, Desc3 309; uitroeiing, Desc3 309, 334-335

Boesmansrivier, Desc3 93, 96-97, 333

boetes, Desc1 141

Boheme (Midde-Europa), Desc3 38

bokke, *sien* boerbokke; wildsbokke

Bokkeveld, Desc3 67, 162, 213, 216; naam, Desc3 243

bombardering, *sien* geskut

bome, *sien* boomaanplanting; boomsoorte

Bontekoe (geneesheer), Desc3 258

bonus (vendusies), *sien* arrha

boomaanplanting, Desc1 94; Desc3 43, 151. *Sien ook* Kasteel:bome.

boombas, Desc3 196

boomsoorte (alg.), Desc3 87, 195-196. *Sien ook* amakwabome; dennebome; eikebome;
kameeldoringbome; keurbome; rooielsbome; silwerblaarbome.

boontjies, *sien* ertjies & boontjies

bootsvolk (skeepvaart), Life 165

bordele, *sien* geslagsiektes; Slawelosie (Tafelvallei):as bordeel

borduurders (ambag), Life 81-82

borduurwerk, Life 136; Desc2 126

'Bos-Chinese' (slawe), Desc2 129-130

bosluisse, Desc3 293-294

bosskieters (soldate), Life 5, 149, 166; Desc1 64, 105, 159. *Sien ook* artilleriste.

botanie, *sien* plante

botaniese tuine, *sien* Kompanjiestuin (Tafelvallei); Oranje, prins van:botaniese tuin

Botha, Anton, *sien* Botha, Theuns

Botha, Jacobus, Life 95-97; Desc1 24

Botha, Theuns ('Anton'), Life 95-97; Desc1 24n; Desc3 310 n298

Botrivier, Desc3 51

Böttcher, professor, Life 1

Bottelary: Desc1 57, 58; Desc2 55; Desc3 35, 45, 53, 56-60; naam, Desc3 56

Bottelaryberg, Desc3 57, 173

bottelier (amptenaar), Desc1 142, 149, 167

bottelier (skeepvaart), Life 125; Desc1 87; Desc2 18

bottels, Desc2 97-98

botter, Desc2 122; Desc3 28, 111, 114, 206, 292. *Sien ook* stertvet (skape).

Botter Rivier, *sien* Botrivier

botterpryse, Desc3 28

Bougainville, L.A., *sien* de Bougainville, L.A.

bouhout, Desc1 17, 108, 129; Desc3 2

boumateriaal, *sien* bouhout; dekmateriaal (dakke); kalk; klinkers (boustene);
steenbakkery; vloertëels

bouregulasies, Desc1 135

bouwerk, Desc1 65, 135; Desc3 90-91, 107. *Sien ook* dakke; glasruite; kelders; plafonne; plafonne; stoepe; vloere; voorhuis.
 Böving, J.G., Desc3 271
 Brabantse el (lengtemaat), 104n
 Brahe, Tycho, Desc3 305
 Brahmane, Desc2 144
 Brand, Christoffel, Life 106
 brandbestryding, Life 101; Desc1 116, 133-134, 135; Desc3 163
 brande, Desc1 134-135; Desc3 44. *Sien ook* brandgevaar; uitbrand van veld.
 Brandenburg (Duitsland), Life 74; Desc1 12
 brandewyn, Life 34; Desc1 91; Desc3 16, 108, 183. *Sien ook* ruilmiddels.
 brandewynpag, *sien* drankpagte (alg.)
 brandgevaar, Life 153; Desc2 149
 brandhout, Life 46, 50-51, 119, 136; Desc1 78, 90, 94, 129, 140, 180; Desc2 91; Desc3 40-41, 53, 60, 160; pryse, Life 46; Desc3 2 n1. *Sien ook* misvure.
 brandmerk (straf), Desc1 106
 brandstigting, Life 100-102; Desc1 134-135; strawwe, Life 102
 Brandvlei, Desc3 74 n108
 Brasiliaanse hout (brasielhout), Desc3 151
 Breederivier, Desc3 82
 breekgoed, *sien* porselein
 Breslau (Duitsland), Desc3 237, 301; Vrede van Breslau (1742)
 Brest (Frankryk), Desc1 10; Desc2 57n
 Breukelen (Nederland), Desc3 65 n99
 'Bricquas' (stam), *sien* Batlhaping
 briewe, *sien* korrespondensie
 brigantyne (skeepstipe), Desc1 153, 179
 Brink, C.F.: Desc3 129 n129; reisjoernaal (verkenningstog, 1761-62), Desc3 128-146 (selektief geïndekseer), 128-129 n148, 219 n238
 Britse besetting (1795-1803), Desc3 2 n3
 brood, Desc2 84, 143, 167; Desc3 39, 158-159; rantsone, Desc1 167-168; Desc2 36; uitweiding, Desc3 157-158. *Sien ook* meel; skeepsbeskuit.
 broodkoring, 171
 broodpryse, Desc2 84
 brouers, *sien* Menssink, Willem
 brouery (Rondebosch), Desc2 52, 82; Desc3 27
 brouerye (Engeland), Desc3 2 n3
 brûe, Life 65; Desc3 52-53, 71-72; Tafelvallei, Desc2 145; op pad na Vergelegen, Desc3 54. *Sien ook* Stellenbosch:brug.
 bruidsjonkers, Desc2 118-120; Desc3 116
 bruidskat, Desc3 111-112, 117. *Sien ook* Khoi-vroue:bruidskat.
 bruidskrans, Desc2 118-119; Desc3 116
 bruilofte, *sien* huweliksviering
 Bruintjiesberg, Desc3 335
 Bruintjieshoogte, Desc3 84. *Sien ook* Agter-Bruintjieshoogte.
 Brunswyk (Duitsland), Life 131; hertog, Desc3 196
 'Brustlätze' (woord), Life 21 n1 (hemprok?)
 'Buchinese' (Oosterlinge), *sien* Boeginese
 buffeljag, Desc3 218
 buffelmelk, Desc3 223
 buffels, Desc3 3, 89, 91, 93, 222-223

Buffelsjagrivier, Desc3 87
 buffelvelle, Desc3 89, 223
 buffelveis, Desc2 68; Desc3 222-223
 Buffon, G.L., *sien* de Buffon, G.L.
 Buginese (Oosterlinge), *sien* Boeginese
 buite-egtelike kinders, Desc2 118; Desc3 104, 119
 buiteposte (VOC), Life 37, 45; Desc1 160 (name), 164, 170, 179, 180; Desc2 55;
   omskrywing, Desc1 30; personeel, Life 149; Desc1 115; Desc1 160, 163, 164, 168;
   Desc2 27, 41n, 43, 76; inspeksie, Life 10; werksaamhede, Life 37. *Sien ook*
   Groenkloof; Hottentots-Holland:buitepos; Klappmuts; kommissaris van die buiteposte;
   Kompanjieskuur; Paradysbos; poshouers; Rietvlei (Overberg); Rio le Lagoa
   (Mosambiek); Saldanhabaai:buitepos; Wittebome.

Burg, Franz, Desc2 77
burgerbevolking (alg.), Desc2 142-143
 burgerbevolking: beweerde griewe, Desc2 146-150, 147n (1779)
 burgerbevolking: langlewendheid, Desc3 252-253
 burgerbevolking: as seisoenarbeiders, Desc3 166
 burgerbevolking: bronne van inkomste, Desc2 75-92
 burgerbevolking: gesondheid, Desc3 252
 burgerbevolking: herkoms, Desc2 100
 burgerbevolking: intellektuele beperkings, Desc1 11
 burgerbevolking: kritiek, Life 107; Desc2 111
 burgerbevolking: onderlinge verwantskappe, Life 155 n1
 burgerbevolking: verwagte reaksie op vyandelike inval, Life 152-153, 156
 burgerbevolking. *Sien ook* 'Africans' (benaming) (en variante); ambagte & beroepe;
   burgermilisie; burgerwag; Duitssprekendes:in burgerbevolkingolking; huisvesting van
   besoekers; intellektuele lewe; ontspanning & vermaak; siektes; sosiale lewe;
   trekboere; veeruil:deur burgers; vroue; 'vryburger' (benaming); vryburgerskap.

burgerkommando's, Desc3 25-26, 262, 309Desc3 334-335; Basterlede, Desc3 309;
   beweerde wandade, Desc3 309, 334-335
 burgermilisie, Life 65; Desc1 150-151; Desc2 58; getalle, Desc2 53. *Sien ook*
   burgerkommando's; optrek.

burgerrade, Life 132-133; Desc1 146-147, 150
 burgerwag (Tafelvallei), Life 160; Desc1 132-133; Desc2 58, 63; verpligtings, Desc1 66
 Burgerwaghuis (Tafelvallei): Desc1 66, 132-133, 150
 'buskieters' (soldate), *sien* boskieters
 Buurt, A., Desc3 197
 Bybels, Life 41; Desc1 142; Desc3 15, 105
 bye, Desc3 69-70
 byverdienste (VOC), *sien* emolumente; pasgangers; vrywerkers

'Cabonas' (Khoikhoi), Desc3 282, 295, 304, 312, 314-315
 'Cafar' (naam), *sien* 'Kaffirs' (volk):naam
 'Caffreria' (naam), *sien* 'Kaffreria'
 'cage', 'cagie' (woord), Desc1 30, 98, 105-108 *passim*
 Caledon, *sien* warmbronne:Overberg;
 Camdebo, *sien* Kamdebo
 Camtours (rivier), *sien* Gamtoos
 Candy (Ceylon), *sien* Kandy
 'cayan' (peulvrug), *sien* katjang

'cedel' (woord), Life 16 n2. *Sien ook* 'maandcedel'.
 'cedelkopers', *sien* 'sielkopers'
 'cedelverkopers', *sien* 'sielverkopers'
 Ceylon, Life 12; Desc1 45, 58, 137; Desc2 80. *Sien ook* Kandy.
 'chaluppe' (skuit), *sien* sloepe
 Chavonnes, M.P., *sien* de Chavonnes, M.P.
 Chavonnes-battery (Tafelvallei): poshouer, Desc1 158; op plattegrond (1767), Desc1 86/87 (8). *Sien verder* batterye (geskut).
 'Chinese' (Khoi-stam), Desc3 95, 150, 335
 Chinese begraafplaas (Tafelvallei), Desc1 14, 128
 Chinese gemeenskap, Desc2 83-84, 91-92, 150 *passim*; Desc3 318
 Chinese mandjies, Desc3 299
 Chinese varke, *sien* varke:Chinees
 chirurgyns, Life 8, 53, 160-161; Desc1 110-112 *passim*; Desc2 17-18; Desc3 257; besoldiging, Desc1 157; by bevalling, Desc2 122. *Sien ook* skeepvaart:mediese dienste.
 Clive, Robert, Desc3 33 n47, 248
 Cloete, Hendrik, Desc2 111-112, 113; Desc3 34-35, 35 n50
 Cloete, Jacob, Desc3 33, 56, 58
 Cloete, Pieter, Desc3 333
 Cloppenburg, Abraham, *sien* Meyboom, Gerrtruida (huwelik)
 Cochius, E.W., Life 117, 122
 Cochokwa (Khoikhoi) ('Gonnemans', 'Koopmans'), Desc1 64; Desc3 72, 123, 336-338
 Coetzee, Jacobus, Desc3 135 n168
 Coetzee, Jurgen, Desc1 38
 'Comeniquas' (Khoikhoi), Desc3 282, 295, 311
 'comptoir' (VOC), 45; Desc1 30
 Constantia (landgoed), Life 50, 50-51, 64; Desc1 17, 59, 172; Desc2 82, 111; Desc3 27, 33-35, 34 n50, 47, 180, 181, 337
 Constantiawyn, Desc1 124, 143, 173; Desc2 45-46, 50, 111-112; Desc3 34-36
Contra-deductie (boek), Desc1 18; Desc3 211
 Contre Berg, Desc3 75
 Cook, James, Desc3 5 n14, 36 n54
 Cruywagen, Johannes, Desc3 310 n298
 Culmbach (markgraaf), Desc1 16, 20

d'Ableing, J.C., Desc1 19
 d'Almeida, Francesco, Desc1 39-40
 da Gama, Vasco, Desc1 38
 Dacier, madame. Desc1 136
 dagga, Desc1 85; Desc3 85, 123, 159, 276, 278, 280, 286, 292, 307-308, 309, 323
 dakke, *sien* grasdakke; plat dakke
 dakteëls, Desc1 64, 106, 108
 dam (Tafelvallei), *sien* waterreservoir
 Damakwa (Khoikhoi), Desc3 332
 Damara (stam), Desc3 315 n306
 Damaraland, Desc3 5 n11
 'Damroquas' (stam), Desc1 38; Desc3 140 n189, 143, 313
 Dan, Martje, (skipper), Desc3 237
 dans, Life 71-72, 111; Desc1 66; Desc2 71, 81, 82, 86, 91, 105, 110, 113, 117, 119-120; Desc3 15, 116-117: 121. *Sien ook* Khoikhoi:musiek & dans.

dansmusiek, *sien* musiek:ontspanning & vermaak
 dansonderwysers, Desc2 110
 Dapper, Olfert, Desc3 271, 325
 Dasseneiland: Desc1 21, 75, 76-77, 179; Desc2 139; Desc3 76, 232; naam, 223
 dassies, Desc3 57-58, 76, 223-224
 de Bougainville, L.A., Desc1 81; Desc3 34, 110
 de Buffon, G.L., Desc3 216-217, 222, 231
 de Chavonnes, M. P., Life 44-45 & 44 n2, 50 n1; Desc1 117. *Sien ook* Chavonnes-battery (Tafelvallei).
 de Grandpreez, Josephus: Life 116, 120
 de Grevenbroek, J.G.: Desc1 19-20
 de Houtman, Cornelis: Desc1 42-43
 de Kock, Cornelia, *sien* Meyboom, Floris:vrou
 De Kuilen, *sien* Kuilsrivier
 de la Caille, abbé, Desc1 14, 152; Desc2 13-14 (Introduction), 152, 105-106, 146n; Desc3 8 n19; verdere aanhalings, verwysings & kritiek, *passim*.
 de la Fontaine, Jan, Life 50-54 *passim*, 63, 72 n2, 87, 106, 114, 119; Desc1 95; Desc3 81, 247; beskrywing, Life 90; as goewerneur, 81-82, 90-98 *passim*; reis na Mosselbaai, Life 95-98; Desc1 73, 83n; Desc3 3; Life 103-105 *passim*; vertrek, Desc2 98, 116; klere, Life 81-82; gesin, Life 91, 103, 104; Desc1 125; Desc2 116
 de la Fontaine, Nicolaas Anton, Life 91 n2
 de Meuron-regiment, *sien* Switserse garnisoen
 de Meurs, S.M., Desc3 43 n66, 44
 de Ruyter, Michiel, Desc1 62n, 152
 de Ruyter, 'port captain', Desc1 152
 de Saint-Pierre, J.H. Bernardin, *sien* Bernardin de Saint-Pierre, J.H.
 de Suffren Saint-Tropez, P.A., Desc2 57n
 de Thévenot, Jean, Desc3 94 n133
 de Wet, P.J., Desc3 33 n47
 Deense besoekers, Desc1 130
 Deense sendelinge, Desc3 271
 dekens, *sien* palempoere
 dekmateriaal (dakke), Desc1 179; Desc3 171
 Delagoabaai, *sien* Rio de Lagoa
 Denekam, Lucas, Desc2 28
 Denemarke, Desc3 2
 dennebome, Desc2 54
 derde ton (skeepvaart), *sien* uiterton
 derdewaak (skeepvaart), Desc2 17
 Dessin, J.N., *sien* von Dessin, J.N.
 Deventer (Nederland), Desc2 53
 diakens, Desc1 149
 diakonie, Life 155; Desc1 128-129, 148-149; bedeling, Life 155, 155 n2; Desc1 128-129
 Dias, Bartolomeu: Desc1 38
 diefstal, Desc2 150. *Sien ook* skaapdiefstal.
 diensgeld: Life 24, 37, 79, 90; Desc1 163-164; Desc2 67
 dienskontrak (leenknegte), *sien* leenknegte:leenprosedure
 dienskontrak (VOC), 163(2x); hernuwing, Desc2 28. *Sien ook* kontraktyd.
 diensstaat (VOC) (Kaap): Life 3-11. *Sien verder* inskrywings en verwysings onder werknemers (VOC)
 Dieprivier, Desc3 28 n43

dierenname, *sien* naamgewing:aan diere
dieretuin (Kompanjiestuin), Desc3 6; plattegrond (1767), Desc1 86/87 (25, 26). *Sien ook*
Oranje, prins van:dieretuin.
dierkunde, Desc3 216-217. *Sien ook* opgesette diere; Oranje, prins van:dieretuin.
dille (kruiesoort), Desc3 199
'Discovery Island', Desc1 75
dispensier (amptenaar): Life 5; Desc1 142, 158, 167
dissipline, *sien* matrose:dissipline; soldate:dissipline
distrikte (alg.), Desc1 73; Desc3 11-97. *Sien verder* Kaapse distrik; Drakenstein;
Stellenbosch; Swartland; Swellendam; Waveren.
diwidend (VOC), *sien* VOC:winste
dobbels, Desc2 86
dokters, *sien* chirurgyns
donderstorms, Desc3 167
Donker Gat (Kasteel), *sien* Kasteel:Donker Gat
dons (pikkewyne), Desc1 77
doodkiste, Desc1 111
doodstraf: vroue, Life 102; slavinne, Desc2 133. *Sien verder* strawwe; teregstellings;
verwuring.
doop van kinders, Life 131; Desc1 124, 149; Desc2 121, 122; Desc3 117. *Sien ook*
slawekinders:doop.
Doornrivier, Desc3 330
dopbier, Desc3 59, 179, 276
Dordrecht (Nederland), Life 126 n2
Dörflas (Duitsland), Desc1 16
dors (graanboedery), *sien* koringboedery:oes & dors; koringoes
dorsvloere, Desc3 168
Dousa, Janus, Desc3 155
draagbare, Desc3 252
draaiers, Desc1 159
draaierswerk, Desc2 132
Draairivier, Desc2 147; Desc3 3
draers, *sien* koelies.
dragonders (soldate), Life 115
drake, Desc1 71
Drakenstein (distrik), Life 64; Desc1 67; Desc3 14, 61-72.
Drakenstein: bestuur, Desc3 72
Drakenstein: grense, Desc3 61-62, 70, 71
Drakenstein: kerkgebou, Life 131; Desc3 62, 64
Drakenstein: kerksake, Desc1 149, 157; Desc3 62-64, 297 n288
Drakenstein: meul, Desc3 72
Drakenstein: naam, Desc1 73; Desc3 13, 61
Drakenstein. *Sien ook* burgermilisie; Paarl; ; Wagenmakersvallei.

Drakenstein (Nederland), Desc3 13
dranklisensies, *sien* drankpagte (alg.)
drankmisbruik, *sien* dronkenskap
drankpagte: verkoopprouedure, Desc2 50-53
drankverbruik, Life 39, 55, 74, 150; Desc1 21-22, 139; Desc2 2. *Sien ook* arak; bier;
biersale; brandewyn; buffelmelk; dopbier; drankpagte (alg.); dronkenskap;
druiwemos; heuningbier; jenewer; karringmelk; melk; sjampanje; suikerbier; taphuise.

Dresden (Duitsland), Desc3 244
 Driefontein, Desc1 152
 'drilplaats' (Tafelvallei), Desc2 72; op plattegrond (1767), Desc1 86/87 (38) ('exercitie pleijn')
 drinkgewoontes, *sien* drankverbruik; tee & koffie
 drinkwater (aan boord skip), Desc1 8, 47, 91. *Sien ook* watervoorraad (natuurlik); watervoorsiening.
 driwwe, Desc1 68, 72; Desc3 23, 126
 drommusiek, *sien* trom (Khoikhoi); trommelaars & trommelmusiek
 dronkenskap, Life 46, 74, 134; Desc1 150, 166; Desc2 149; Desc3 50
 Droogveld (naam), Desc3 5 n13
 drostery: Kompanjiesdienaars, Life 60-61, 80-87 *passim*; uit hospitaal, Desc1 113; slawe, Desc1 90, 134-135; Desc2 125, 132-133; Desc3 114, 125, 300
 druie. 179-181; gunsteling van Goewerneur, Desc3 175. *Sien ook* hanepoot (naam); rosyntjies.
 druiweasyn, Desc3 187
 druiwemos, Desc3 179
 dryfsand, Desc3 33
 du Plooy, Willem, Desc3 56
 dubbelsinnighede, Desc3 103
 duine (alg.), Desc1 100
 Duintjies (Mouillepunt), Desc1 114
 Duitse myl, *sien* myl (Duits)
 Duitse taal, Desc1 28; Desc3 105; vers, Desc1 116 (vertaling uit Latyn); gedig deur Mentzel, Desc3 341-342; rympie, Life 162; Desc2 68
 Duitsers, *sien* Duitssprekendes
 Duitsland, *sien* Duitstalige gebied
 Duitssprekendes: as soldate, 128; in burgerbevolking, Desc3 4 n10; in VOC-diens, Life 13-14, 35, 73-74, 81, 128; Desc3 156. *Sien ook* rsa, R.S.; Mentzel, O.F.; Rhenius, J.T.

Duitstalige gebied
 Duitstalige gebied: boerestand, Life 129-130; Desc3 100
 Duitstalige gebied: boerewonings, Desc3 68, 83
 Duitstalige gebied: drankverbruik, Desc3 276
 Duitstalige gebied: emigrasie, Desc3 155-156
 Duitstalige gebied: hansworste, Desc3 273
 Duitstalige gebied: huweliksgebruike, Desc2 121
 Duitstalige gebied: koffiemeulens, Desc3 16
 Duitstalige gebied: kos, Desc1 81; Desc2 103
 Duitstalige gebied: pelswerkers, Desc3 248
 Duitstalige gebied: plaasgeboue, Desc3 106
 Duitstalige gebied: renosters (vertonings), Desc3 237-238
 Duitstalige gebied: skoene, Life 131
 Duitstalige gebied: voortyd, Desc3 82
 Duitstalige gebied: waens, Desc3 58
 Duitstalige gebied: woonhuise, Desc1 134
 Duitstalige gebied: wynverbruik, Desc3 180
 Duitstalige gebied. *Sien ook onder die name van spesifieke stede en dorpe.*

'duiwel' (tweegeveg): ?
 Duiwelsberg (Tafelvallei), Desc1 94-95

Duiwenhoksrivier, Desc3 87, 330
 dukaton (munt), Desc2 44, 51-53 *passim*; Desc2 137-138
 Durbanbaai, *sien* Natalbaai
 Dürer, Albrecht, Desc1 20; Desc3 236, 237

ebbehout, Life 97, 155; Desc3 3, 86
 Eckstein (burger), Desc2 76
 'Edel Heer' (benaming), Life 6. *Sien verder* Goewerneursamp:aanspreekvorm.
 edelmanne (Europees), Desc3 98 *passim*; welvaart vergelyk met dié van Kaapse boere,
 Life 39; in VOC-diens, Life 81-82
 Edik van Nantes, Desc1 66
 eenhorings, Desc3 95-96
 eerbetoon (VOC), *sien* rang & stand; seremonieel; titulatuur; *en die hofie* eerbetoon
onder die volgende: goewerneursamp; kaptein; Sekunde.
 Eerste Rivier, Desc3 54 n83
 eetgewoontes, *sien* kos; maaltye
 eethuise, Desc2 92; Desc3 213
 eetstokkies, Desc2 92
 eeufeesviering (1752), Desc1 60
 egskeiding, *sien* skeiding van tafel & bed
 eiendomsplase, Life 130; Desc2 35, 128n, 149; Desc3 68
 eikebome, Desc1 119, 135; Desc3 151, 195
 Einikwa (stam), Desc1 78; Desc3 144, 282, 295, 304 n293, 315
 ekonomie, *sien* finansies; Kaap:ekonomiese status
 eksersisieplein (Tafelvallei), *sien* 'drilplaats'
 ekspedisies, *sien* burgerkommando's; reis; inspeksietogte (amptelik); veeruil;
 verkenningstogte
 Eksteen (burger), *sien* Eckstein
 ekwipasie: omskrywing, Desc1 30
 ekwipasiehuis (Tafelvallei), Life 68; Desc1 107-108, 115, 153, 154; personeel, Life 124,
 149; Desc1 153-154 (volledige lys met besoldiging); plaaslike vaartuie (Kaap), Desc1
 153; Desc2 147-148
 Ekwipasiemeester (amptenaar), Life 8, 36; Desc1 107-108, 153, 163, 174; verpligtings,
 124
 ekwipasiewerf (Tafelvallei), *sien* ekwipasiehuis
 el (lengtemaat): Desc1 59n
 elande, Desc3 224-225, 329
 Elsenburg, Desc3 16, 59-60, 72
 Elsevier, Samuel, Desc3 16, 59
 Emanuel, koning van Portugal, Desc1 38
 emolumente. *Nie afsonderlik geïndekseer nie; sien die hofie* besoldiging *onder* matrose;
soldate; en die name van spesifieke ampte, beroepe en individue.
 empalering (straf), Life 94, 102; Desc2 133; Desc3 300
 Engeland, Desc2 57-58; Desc3 210
 Engelse besoekers, Desc2 110
 Engelse danse, Desc3 117
 Engelse Oorlog (...), *sien* Anglo-Nederlandse Oorlog (...)
 Engelse Oos-Indiese Kompanjie: Life 109-110 n1; Desc2 110
 Engelse skepe, Life 109, 152; Desc1 131, 177. *Sien ook Grosvenor.*
 Engelse taal, Desc2 111
 epidemies, Desc3 253, 291. *Sien ook* pokke.

'Erasmus van Rotterdam' (rotsformasie), Desc3 38
erdvarke, Desc3 226-229
eresaluut, *sien* saluutskote
erewag (goewerneur), *sien* lyfwag
ertjies & boontjies, Desc2 35, 37, 45; Desc3 159, 162-163, 178
Escorial (paleis), Desc1 11
esels, Desc1 58, 75; Desc3 58
Etiopiese See (Atlantiese Oseaan), Desc1 73-74; Desc3 79, 134 n167, 311
etiket, *sien* besoeke:etiket; dubbelsinnighede; rang & stand; seremonieel; soengroet
Etiopiese See (Atlantiese Oseaan) *sien* Ethiopiese See
Europese lewenstandaarde, *sien* trekboere:'verwildering'
ewigdurende erfpag, Desc3 68-69
'exercitie pleijn' (Tafelvallei), *sien* 'drilplaats'

'fags' (skeepvaart), *sien* 'mussen'
familie-invloed, *sien* nepotisme
familiewapens, Life 136. *Sien ook* wapenborde.
Farao (Bybels), Life 43
feesmaaltye: Desc1 60. *Sien verder* afsheidsmaal (retoervloot); begrafnismaaltye; optrek
(burgermilisie):feesmaaltyd.
feesvierings, *sien* ontspanning & vermaak
Feniciërs, Desc3 273-274
finansiële transaksies, *sien* geldtransaksies
finansies (Kaap), Life 153-155; Desc3 11-12; inkomste & uitgawes (alg.), Desc2 34-49;
uitgawes (besoldiging & rantsoene), Desc1 151-175 (volledige lyste); onderlinge
verbondenheid van Kaap, Batavia & Nederland, Desc1 181. *Sien verder verwysings*
onder belastingstelsel.
Finck, korporaal, Desc1 13
Fiskaal Independent (amptenaar), Life 6, 75, 81, 114, 117, 133; Desc1, 141, 146; Desc2
79, 130; besoldiging, Desc1 141; gesagsgebied, Desc3 24-25
fluitspelers & fluitmusiek, Life 157-158 *passim*
foltering (geregtelik), Desc2 133
fontange (hooftooisel), Desc2 100
fontein (Tafelvallei), Desc1 133; plattegrond (1767), Desc1 86/87 (36)
footjies, Desc2 70; by huwelike, Desc2 64, 65
Forster, Johann, Desc3 36 n54
Fort (Tafelvallei), Desc1 52, 62, 133
Fort Knokke (Tafelvallei): plattegrond (1767), Desc1 86/87 (5)
fortifikasie, *sien verwysings onder* verdedigingswerke
Frankfurt/Main (Duitsland): Life 145
Frankryk, Desc2 57-58; Akademie, Desc1 70; besetting van Mauritius, Life 155; Franse
op Madagaskar, Desc1 169; Desc2 125n; koning, Desc2 110
Franschhoek, Desc1 66-67, 71; Desc3 13, 64-65; 'La petite Rochelle', Desc1 67; Desc3
12-13. *Sien verder onder* Drakenstein (distrik).
Franse besoeker (ongeïdentifiseer), Life 132; Desc3 6 n6. *Vgl.* Bernardin de Saint-
Pierre, J.H.
Franse garnisoen, Desc1 9-10; Desc2 58, 110, 143; Desc3 7 n18
Franse kaptein (ongeïdentifiseer), Desc2 97
Franse modes, Desc2 111
Franse skepe, Desc1 131; Desc3 190
Franse skrywers, *sien* Raynal, abbé. *Sien verder* Franse besoeker; resiverslae oor Kaap

Franse taal, Desc2 105, 111, 142-143; Desc3 63 n95, 65
 Franse vlugtelinge, Desc1 12, 66-67, 150; Desc2 100, 127; Desc3 12-13, 61, 63 n95, 64-65
 Frederik Willem I, koning van Pruise: Life 28, 58, 65, 73
 'Freiwerkers' (VOC), *sien* vrywerkers
 Friedeberg (Duitsland): Life 2
 Frijkenius, S.H., Desc2 147n
 'fuchs mannges' (reptiele), *sien* koggelmanders
 'Fündlings Island', Desc1 75
 fyngebak & soetigheid, Desc2 50, 84; Desc3 186
 fyt (verswering), Desc2 90

galgdood, *sien* teregstellings
 Galgenbos, Desc3 92
 galgheuvel (Tafelvallei), *sien* teregstellingsplek
 Gamtoos (rivier), Desc3 89, 92, 330-331
 gannabos, Desc3 91
 garbuleur (amptenaar), *sien aantekening onder* 'kruitleser' (benaming)
 Gariep (Oranjerivier) (naam), Desc3 311
 garnisoen (Kaap): as omvattende benaming, Life 5; bevelvoerder, Life 4-5; getalsterkte, Life 149; Desc2 59; samestelling, Life 4; Desc1 161; monsterring. Life 7-8; Desc1 89.
Sien ook Franse garnisoen; kaptein (amp); militêre diensstaat; soldate.
 gasie (VOC), *sien* salarisse & lone
 gasvryheid (alg.), Life 39, 64-65; Desc3 22-23, 44-45, 119-120. *Sien ook* Khoikhoi:gasvryheid; onthaal van besoekers.
 gebak, *sien* fyngebak & soetigheid
 gebedsdienste, *sien* hospitaal:gebedsdienste; Kasteel:gebedsdienste; soldate:gebedsdienste
 gebit, *sien* tande
 gebooie (huweliksaankonding), Desc1 148
 gebreklikheid, *sien* liggaamsgebreke; tande
 gebreksiektes, *sien* skorbuut
 gedenktekens: kerkgebou, Desc1 127; Seinheuvel, Desc1 96; Heerenlogement, Desc3 310 n298
 gedigte, *sien* verse
 gedroogde vleis, *sien* biltong
 Geduld, Desc3 55 n88
 Geel Zwavel Rivier, Desc3 90
 Geis, Karel Wilhelm, Life 145
 gekskeerdery, Desc3 118-119
 geld (muntgeld), 125; Desc1 28 ('Notes on the coins mentioned in this book'); Desc2 137-138; versending van kontantgeld na Ooste (VOC), Desc2 136. *Sien ook* dukaton; geldkiste (aan boord skip); gulden (rekeneenheid); reaal (rekeneenheid); riksdalder; ruiters; Spaanse matte.
 geldkiste (aan boord skip), Life 124, 126-127; Desc1 105; Desc2 59-60, 136
 geldsake, Desc3 124-125
 geldstelsel (alg.), Life 24-25; Desc1 29, 46, 127-128, 154, 168n, 171; Desc2 25-26, 137-138. *Sien ook* wisselkoers.
 geldtransaksies, Life 154-155; Desc2 85, 148-149
 geldverduistering (amptelik), *sien* oortredings van amptenare
 geleentheidsgedigte, *sien* verse

geloofsake, *sien verwysings onder godsdienst*
 gemakke, *sien onder Kasteel:latrines*
 gemeentes (kerklik), Desc1 149. *Sien verder* Drakenstein:kerksake; kerksake (Tafelbaai); Roodezand (gemeente); Stellenbosch: kerksake; Swartland (gemeente).
 'gemengde' verhoudings & huwelike, Desc1 169; Desc2 81, 109-110, 125, 130; Desc3 104, 119, 116; blanke mans & Khoi-vroue, Desc3 399; Khoi-vroue & slawemans, Desc3 300. *Sien ook* 'Baster-Hottentotte'; 'liplap' (Indo-Europeaan); mestiese; vryswart bevolking.
 gemsbokke, Desc3 234
 Genadendal (sending), Desc3 83 n119
 geneeshere, *sien chirurgyns*
 generaal-majoor (Batavia), *sien* militêre hiërargie (Batavia),
 'gentry': gebruik van woord in teks, Desc3 100-101. *Sien verder* hereboere.
 Genua (Italië), Desc3 19
 Genuese: Life 15
 geras (tekstiel), Desc1 143n
 gereedskap (alg.), Desc3 113
 Gereformeerde Kerk, Desc1 122, 130; Desc2 100. *Sien verder* kerksake.
 geregsbode, Desc2 50-52 *passim*, 73
 Germaanse stamme, Desc3 152-153
 Gesaghebber: as benaming van waarnemende Goewerneur, Life 51-52 *passim*
 geseling (geregte), Desc1 106. *Sien ook* matrose:dissipline; slawe:strawwe; soldate:dissipline.
 gesinne van werknemers (VOC): finansiële versorging, *sien* transportbriewe
 geskenke (alg.), Desc2 118; Desc3 268 *Sien ook* huweliksgeskenke; Khoikhoi:geskenke aan Khoikhoi.
 geskut, Life 104, 139-140; Desc1 40, 76, 98-99; Desc3 63; kanonvuur (alg.), Desc1 95; Desc3 63. *Sien ook* batterye; Kasteel:geskut;. saluutskote.
 geslagsiektes, Desc1 109, 111, 113, 114; Desc3 239-240, 256-258
 geur: van wilde kruie, Desc3 197-198; van aandblomme, Desc3 198
 Geus (vlag), 104n
 gevangenes (alg.), Life 120; Desc1 106-107; ketening, Life 116; Desc1 106. *Sien ook* Kasteel:Donker Gat; ketening van gevangenes; ontsnappingspogings; Robbeneiland:gevangenes; Waterkasteel (battery):gevangenes.
 gevangenis (Stellenbosch), *sien* Stellenbosch:gevangenis; sipier
 gevegte ter see, *sien* seeslae
 geweldiger (amptenaar), Desc2 86
 gewigte, *sien verwysings onder* mate & gewigte
 ghoera ('gom-gom') (musiekinstrument), Desc3 15, 290, 305-306
 Giebeler, J.P., Desc3 309 ('Kiweler'), 309-310 n298
 Gietemaker, Nicolaas Hendriksen, Desc1 34
 gif, Desc3 288; beweerde uitwerking op renosterhoring, Desc1 27; Desc3 238. *Sien ook* slanggif.
 Gildenhuisen, Barend: weduwee, Desc3 49 n70
 ginsengwortel, Desc3 322-323
 glas: kleurglas in Gouda, Desc3 154
 glasmakers, Desc1 158
 glasruite, Desc3 28, 41, 65, 83, 249; in rytuig, Desc3 220
 Glogau (Duitsland), Desc3 237
 godsdienst, Desc2 100. *Sien verder* Gereformeerde Kerk; kerksake; Lutherse Kerk.
 goeie maande (uitbetalingsdae), Life 24, 24-25, 42, 45(2x), 75; Desc2 27-28

Goewermentslaan (Kaapstad), Desc3 16 n30
 Goewerneys, *sien* de Chavonnes, M. P.; de la Fontaine, Jan; Noodt, P.G.;
 Swellengrebel, Hendrik; van Assenburgh, Louis; van Kervel, Adriaan
Goewerneysamp, Life 92-93; Desc1 138, 144-145
 goewerneysamp: aanspreekvorm, Life 69, 70, 106; Desc1 138
 goewerneysamp: begrafnis, Life 88-89
 goewerneysamp: bekragting van vonnisse, Life 10; Desc1 146
 goewerneysamp: besoldiging, Desc1 138-139, 169-170
 goewerneysamp: dogter, Desc2 115-116; titel, Life 126
 goewerneysamp: eerbetoon & seremonieel (alg.), Life 6, 58, 65-66, 67, 92, 97-98, 110-111, 132; huldebetoning deur Khoikhoi, Life 91-92; kerkdienste, Desc1 123-125 *passim*, 140
 goewerneysamp: maaltye & tafel, Life 4, 43, 69, 86, 113, 159; Desc1 82, 139, 140, 142, 171, 179; Desc2 61-62, 69, 70, 71, 100
 goewerneysamp: personeel, Desc1 140; Desc2 112, 124; slawe, Life 58; Desc1 50, 140
 goewerneysamp: Politieke Raad, Desc1 138
 goewerneysamp: reg om vuurwapens te dra, Life 51
 goewerneysamp: rytuie, Desc1 117
 goewerneysamp: sosiale lewe, Life 68-69; Desc2 69
 goewerneysamp: titulatuur, Desc1 138
 goewerneysamp. *Sien ook* Kasteel:goewerneyswoning; lyfwag; Nuweland:buiteverblyf; Rustenburg (Rondebosch); Tuynhuys (Tafelvallei); waarnemende Goewerney; wildskuts (amptelik).

goewerneystitel, Desc1 60n
 gom, *sien* Arabiese gom
 'gom-gom' (musiekinstrument), *sien* ghoera
 Gonakwa (Khoikhoi), Desc1 35; Desc3 96, 98, 173, 283, 332 n322
 'Gonnemans' (Khoikhoi), *sien* Cochokwa
 gonorree, *sien* geslagsiektes
 Gordon, Mr., Desc2 102; Desc3 7
 Gordonsbaai, *sien* Vishoek (Gordonsbaai)
 Goris (rivier), *sien* Gourits
 gort, Desc1 171; Desc2 35, 37, 45; Desc3 158, 162
 Goske, Isbrand, Desc1 60n
 Göteborg (Swede), Desc1 96
 goud, Desc3 88, 95
 Gouda ('Ter-Gouda'), Life 144; Desc3 154
 goudsmede, Desc1 13, 158
 Gourits (rivier), Desc1 35; Desc3, 83, 84, 87, 88, 134 n167, 330
 Graaf Mouritskwartier (skeepvaart), Life 33-34
 Graaff-Reinet, Desc3 n9
 graansoorte (alg.), Desc3 158-159 *passim*. *Sien verder* koring(...).
 grafte, Desc3 118, 246. *Sien verder* begraafplase; Khoi-grafte.
 gragte, *sien* Kasteel:grag; watervore (Tafelvallei)
 Grandprée, J., *sien* de Grandpreez, Josephus
 grasdakke, Life 100, 102, 153; Desc1 123, 134; Desc2 149; Desc3 44, 64, 83;
 dekm metode, Desc1 134; lewensduur, Desc1 134. *Sien ook* dekmateriaal (dakke).
 grasmatte, Desc3 294, 295-296
 grassoorte, Desc3 55-56
 Gratianus (skrywer), Desc3 237

'gravejas' (kaartspel), *sien* klawerjas
grenadiers (soldate), Life 157-158; Desc2 59, 66-67, 69, 70, 73; 'tiervel'-musse, Desc3 244
grense, *sien* Kaap:grense
Grevenbroek, J.G., *sien* de Grevenbroek, J.G.,
griewe van burgerbevolking, *sien* burgerbevolkingolking:beweerde griewe
Grimpen, H.J., Desc3 54
Grimpen, Joris, *sien* Grimpen, H.J.
Groenkloof (buitepos), Life 9, 64; Desc2 55-56 *passim*; Desc2 101; Desc3 75-77, 123, 204, 212; soutpanne, Desc3 21, 60
Groenpunt (Kaapstad), Desc2 113n
Groenrivier, Desc3 216
Groentemarkplein (Kaapstad) *sien* markplein (Tafelvallei)
groenteverbouing, Desc2 87-88; Desc3 31, 110, 191-193. *Sien ook* blomkool; ertjies & boontjies.
Groet, Desc1 8-9
groewe, *sien* klipgroewe
grondbesit: grootte van plase, Desc3 43. *Sien ook* eiendomsplase; ewigdurende erfpag; leningsplase; werknemers (VOC):verbod op boerdery.
grondsoorte, Desc3 159-160. *Sien ook* vrugbaarheid van grond.
Groot Bergrivier, *sien* Bergrivier, Groot
Groot Constantia, Desc3 34 n50. *Sien verder* Constantia(landgoed).
Groot Keirivier, *sien* Kei (rivier), Groot
Groote Kerk (Kaapstad), *sien* kerkgebou (Tafelvallei)
Groote Rivier (Oranje), *sien* Oranjerivier
Groote Schuur (Rondebosch), *sien* Kompanjieskuur
Grootmogol (heerser), Desc3 237
Grootrivier, *sien* Oranjerivier
Grootvadersbos, Desc3 2, 4 n10, 82, 87, 329
grootwild, *sien* wild (alg.)
grootwildjagters: benaming 'olifantjagter', Desc3 210. *Sien verder* jag.
Grosvenor (Engelse skip), Desc3 5 n11
Groszkurd, C.H., Desc3 80
grotte, Desc3 37-40
Guillamet, François, Desc1 117n
Guinee, Desc3 260
gulden (rekeneenheid), Desc1 29, 154n; Desc2 44. *Sien ook* wisselkoers.
Gundling, N.H., Desc2 135
'Gunjeman Hottentots', *sien* Cochokwa

Haagse Besogne (VOC), Desc1 43-44
haelbuie, Desc3 167
Hagelkraal, Desc3 90
Hainau (Silesië), Life 2
Halle (Duitsland), Desc3 20, 21
halwe pieke (wapens), *sien* pieke
Hamburg (Duitsland), Desc2 103
handel, Desc2 142; Desc3 44. *Sien ook* kleinhandel; Kompanjiesmagasyn:verkope; privaat handel (amptenare); smokkelhandel; spekulate; veeruil.
handelsgoedere (kleinhandel), Life 100; Desc2 78, 101
handelsposte (VOC), *sien* Rio de Lagoa. *Sien verder* buiteposte.

handewerk, Desc2 108, 125-126. *Sien ook* borduurwerk; kantmaak; vakmanskap.
 handhawing van orde (alg.), Desc1 134; Desc2 62. *Sien verder onder* regstelsel.
 handmeulens, Desc3 16
 handskoene, Desc3 45
 handskoenmakers, Desc1 117, 158
 hanegaatjies (tekstiel), Desc1 143n
 hanepoot (naam), Desc3 179
 Hangklip, Desc1 74, 80
 hangmatte, Life 21; Desc1 116
 Hannover (Duitsland), Desc3 129 n149
 Hanway, Jonas, Desc2 135
 hare, Desc2 67; gebruik van klapperolie, Desc2 131; poeier van hare, Life 16; Desc3 45.
     Sien ook kapsels (vroue); pruike.
 haring, *sien* 'miserere' (haringdis)
 harnasmakers, Desc1 179
Hartenlust, Life 137-143
 Hartmansdorff, sersant, Desc2 64-65
 Harzgebergte (Duitsland), Desc3 129 n152
 hase, Desc3 231
 hawegeld, Desc2 38
 hawehoof (Tafelbaai), *sien* seehoof
 hawer, Desc3 158-159
 heemrade, *sien* Stellenbosch (distrik):bestuur; Swellendam (distrik):bestuur
 Heerengracht (Tafelvallei), Desc1 135
 Heerenlogement, Desc3 310 n298
 Heerestraat (Tafelvallei), Life 117 (=s Heeren weg, m.a.w. grootpad?)
 Heilige Gees (baai), Desc1 83
 heinings, Desc3 188; van roosmaryn, Desc3 195
 Heinsius, Daniël: Latynse vers, Desc1 116
 'Hel' (houtbos), Desc3 27
 hellebaarde (wapens), Desc1 101-102; Desc2 18, 62, 70
 hemprok, *sien onder* 'Brustlätze'
 Henning, dispensier, Desc1 135
 herberge, *sien* huisvesting van besoekers; tapperye
 herdenkings, *sien* eeufeesviering (1752)
 'here van ses weke', Desc2 82
 Here XVII (VOC), Life 36; Desc1 43-44; besoldiging, Desc1 46
 hereboere, Desc2 85; Desc3 98-102, 111
 hereregte, Desc2 37
 Herodes (Bybels), Life 118
 Herrnhuters (sendelinge), *sien* Morawiese sendelinge
 herstellendes (hospitaal), *sien* hospitaal:herstellendes
 herstelwerk (skepe), *sien* skeepsherstelwerk
 herte ('stags'), Desc3 231
 Hertzog, Johann, *sien* Hartogh, Jan, Desc3 46
 Hesse (Duitsland), Desc3 4
 Hessekwa (Khoikhoi), Desc3 329
 Hessekwaskloof, Desc3 329 n316
 heuning, Desc3 69-70
 Heuningberg, Desc3 69-70
 heuningbier, Desc3 70, 322-323, 327

'heuningdas' (dier), *sien* ratels
 Heuningklip, Desc3 87
 Hexrivier, Desc3 96
 Heydt, J.W., Desc1 13, 28
 hiënas, *sien* 'wolwe'
 hiërargie (VOC), *sien* assistente; goewerneysamp; koopmanne; onderkoopmanne;
 opperkoopmanne
 hoboïste & hobomusiek, Life 71, 88, 149, 159, 160; Desc1 151, 162, 164; Desc2 59, 66-
 67, 70; Desc3 117, 121
 hoede, Life 57; binneshuis gedra, Desc2 106
 hoedemakers, Desc3 211
 hoedemakery (voorgestel), Desc3 156
 hoefysters, 209
 hoekers (skeepstipe), Desc1 153
 hoepelrokke, Desc1 129; Desc2 110
 hoër amptenare (VOC) (alg.), Life 66, 92, 123; Desc1 138-151; aanstellingsbeleid, Life
 121-122; huwelike, Desc2 115; bedankings, Life 72 n1; begrafnisse, Desc2 123. *Sien*
 ook Fiskaal Independent; Goewerneysamp; monsterring; nepotisme; oortredings van
 amptenare; salarisse & lone; Sekunde; skeepsoffisiere; vrywerkers.
 Hof vir Huweliksake, Life 159; Desc1 147-148; Desc2 64
 Hof vir Kleine Sake, Desc1 147
 Hoffman, Simon, Desc1 82; Desc2 98
 Hofstede, Petrus, Desc1 131
 Hohenlohe-Schilling (vorstehuis), Desc1 13
 Hohenstein (Duitsland), Desc1 98
 'Hollandse tuin' (dissiplinêr), Desc1 113; Desc2 62
 Hollsteiner, G.A., Desc3 271
 Holstein (Duitsland), Life 121
 Honakwa (Khoikhoi), Desc3 331
 honde, Life 134-135; Desc3 242-243; en druie, Desc3 178. *Sien ook* waghonde.
 Hongarye, Desc1 57; Desc3 126
 Honig Bergen, *sien* Heuningberg
 Honig Klip, *sien* Heuningklip
 'hooff' (Tafelbaai), *sien* seehoof
 hooi, Desc1 75; Desc3 58;
 hooplopers (matrose), Life 165, 166
 Hop, Hendrik, Desc1 121; Desc2 147; Desc3 129 n149, 297 n288; verkenningstog
 (reisjoernaal), Desc3 128-146 (selektief geïndekseer)
 Hop, J.H., Desc3 129 n149
 Hope-meul (Kaapstad), Desc3 16 n30
 hops, Desc2 53-54
 horlosiemakers, Desc3 38
 horlosies, Life 99; Desc2 64
hospitaal (Tafelvallei), Life 36-37, 83-84, 160-161; Desc1 50, 108-116, 179
 hospitaal: gebedsdienste, Desc1 109, 113-114, 129
 hospitaal: herstellendes, Desc1 110, Desc3 58
 hospitaal: inskripsies, Desc1 116
 hospitaal: klok, Desc1 109, 112-113
 hospitaal: koste van behandeling, Desc1 114
 hospitaal: kritiek, Desc1 113
 hospitaal: monsterring van siekes, Life 36-37

hospitaal: oorspronklike gebou, Desc1 108
 hospitaal: personeel, Life 82, 85; Desc1 157 (volledige lys met besoldiging), 167; Desc3 257; slawe, Desc1 111-112 *passim*; Desc3 252
 hospitaal: plan, Desc1 109-110
 hospitaal: roetine, Desc1 110, 111-112
 hospitaal: sanitêre voorsienings, Desc1 113
 hospitaal: sterftes, Desc1 110, 114-115
 hospitaal: vervoer van pasiënte, Desc3 252
 hospitaal: voeding, Desc1 111, 112, 168(2x), 171; Desc2 55
 hospitaal. *Sien ook* drosters:uit hospitaal.

'hotnotsgot' (insek), *sien* bidsprinkane
 Hottentots-Holland, Life 64; Desc1 17; Desc3 16, 42, 45, 46-52; buitepos, Desc1 64; Desc3 46, 80
 'Hottentotte': 'tame Hottentots', Desc3 261-262 *passim*, 266; 'wild Hottentots', Desc3 260-262 *passim*, 266. *Sien verder* Boesmans; Khoikhoi.

Hout Hoek (Groenkloof), Desc3 76-77
 Houtbaai, Life 64; Desc1 9n, 48, 79-80
 houtbosse, Life 97; Desc2 147; Desc3 2-3, 27, 82
 Houteniqualand, *sien* Outenikwaland
 'hout-kapperij' (buitepos), Desc1 160, 180
 houtkappers, Desc1 90
 houtkappery, Desc3 82
 houtmagasyn (VOC), Desc1 108; plattegrond (1767), Desc1 86/87 (16)
 Houtman, Cornelis, *sien* de Houtman, Cornelis
 houtpryse, Desc1 90
 houtsoorte: Indiese hout, Life 88. *Sien verder* assegaaihout; ebbehout; houtsoorte. keurboomhout; kiaat; olienhout; rooielshout.

houtvate, *sien* balies; vate
 houtvoorrade (VOC), Life 9
 houtvoorsiening, Desc2 147-148; Desc3 1-3 *passim*, 86. *Sien ook* bouhout; brandhout; meubelmakery; wamakery;

Houwhoek, Desc3 76 n112
 Hugenate, *sien* Franse vlugteling
 huide, *sien* velle & huide
Huis te Marquette, Life 94-95, 97; Desc1 73, 83
 huise, *sien* trekboere:huise; woningbou; woninginrigting
 huisraad, Desc3 113
 huisslawe, *sien* slawe:werkzaamhede:huisslawe
 huisvesting van besoekers, Desc1 11; Desc2 80-82, 86n, 88, 112, 113, 142; pryse, Desc2 81 *passim*, 112, 142
 Hüsing, Henning, Desc1 18; Desc3 55 n86
 huur van slawe, *sien* slawe:uithuur van slawe
 huurknegte, Desc3 111; besoldiging, Desc3 111
 hurrytuie, Desc2 82
 huurtroepe, Desc3 7 n18
 huwelik, Desc2 115-121; Desc3 111-112; vryheid van keuse, Desc2 116; geskikte huweliksmaats, Desc2 115-116; in kerk, Desc1 124; Desc2 120; gebooie, Desc1 148; Desc2 117-119 *passim*; voor Huweliksraad, Life 159; Desc1 147-148, 148; Desc2 64-65, 117; Desc3 104; footjie by voltrekking, Desc2 64, 65. *Sien ook* bruidskat; huweliksviering; poliandrie; poligamie; skeiding van tafel & bed; verlowings.

huweliksgeskenke, Desc2 121
 Huwelikshof, *sien* Hof vir Huweliksake
 huweliksviering, Life 136-137; Desc1 120; Desc2 69, 70, 104, 105; Desc3 22, 116-117, 121

identiteitsverwarring, Desc2 48-49
 illustrasies, *sien* visuele dokumentasie
 Immelman, --, Desc3 85
 immigrasie, Desc1 67; vroue in vroeë jare, Desc1 53. *Sien* ook werknemers (VOC):oorplasing na Kaap.
 inboorlingstamme (alg.), Desc3 151; langharige stam met linneklere, Desc3 140, 141, 143, 313. *Sien* ook 'Baster-Hottentotte'; Batlhaping; 'Birinas'; Boesmans; 'Damrocquas'; Einikwa; 'Kaffers' (volk); Khoi-stamme; Khoikhoi; 'Mambuckis'; Tamboti.
 Independent Fiskaal (amptenaar), *sien* Fiskaal Independent
 Indiane, Desc3 260
 Indo-Europeane, Life 93, 97
 ingemaakte vleis, Desc2 102-103; Desc3 213-214, 232
 ingenieurs, Life 107, 117
 inkomste (Kaap), *sien* finansies:inkomste & uitgawes
 Inn-vallei (Oostenryk), Desc3 20
 inspanmetodes (ossewaens), *sien* waens:inspanmetodes
 inspeksietogte (amptelik), *sien* de la Fontaine, J.:reis na binneland; Noodt, P.G.:reis na binneland
 intellektuele lewe, Life 107, 118, 128. *Sien* ook biblioteek (Tafelvallei).
 inval (vyandelik), Desc1 79. *Sien* ook Anglo-Nederlandse Oorlog, Vierde (1780-84):verwagting besetting van Kaap.
 invoerprodukte, Life 100; Desc1 108, 129, 139, 169, 174; Desc2 34, 38 (samevatting), 45-46 (bedrae), 53, 54-55, 79, 95, 102, 147; Desc3 2, 12. *Sien* ook wyn:ingevoerde wyn.
 invoerregte, Desc2 38-39
 Isle de France, *sien* Mauritius
 ivoor, Life 7, 41, 59, 91, 95; Desc1 143, 155; Desc3 125-127 *passim*, 226, 265, 338
 ivoorpryse, Life 95; Desc3 127
 ivoorsierade (Khoikhoi), Desc3 265-266, 286, 298, 332
 ivoorsnywerk, Desc1 27

jag, Life 38-39, 41, 95-96, 130; Desc2 111, 112; Desc3 18, 19, 52, 56, 57, 102, 114, 214-250 *passim*, 333; te perd, Desc3 209-210, 217-218. *Sien* ook buffeljag; Khoikhoi;jag; olifantjag; renosterjag; strikke (vir wild).
 jaghorings, Desc3 121
 jagters (amptelik), *sien* wildskuts
 jagtogte, *sien* jag
 jagverbod, Desc3 215
 jakkalse, Desc3 22, 232
 jakkalsvelle, Desc3 285
 'Jan Compagnie' (VOC), Desc3 123, 265
 'Jantje de Konsten-maker' (Khoi), Desc3 325
 Japan, Desc2 48
 Java, Desc1 56; Desc2 125
 jenewer, Life 21

Jesuïete, Desc3 19, 150 n 150, 223
 jig, Desc3 254-255
 João II, koning van Portugal, Desc1 38
 Jode, Desc3 266-270 *passim*, Desc3 276, 316, 324. *Sien ook* Poolse Jode.
 Johnstone, George, Desc1 177; Desc2 57n
 'jongejuffrou' (titel), Life 126 n1; Desc2 116
 jongmatrose, Life 31
 'Joodse vas', Life 42
 Joostenberg, Desc3 59
 jukke (dramiddels), Desc1 90
 jukke (ossewaens), *sien* waens:inspanmetodes

'kaagschuiiter' (benaming), Desc1 45
 kaalvoet loop, Life 131; Desc3 104-105, 121; gebruik van gekleurde sakdoeke, Desc3 104-105, 318; onder slawe, Desc2 112
 Kaap (distrik), *sien* Kaapse distrik
Kaap (kolonie), Desc1 10-11, 33, 70-83; Desc3 11-12, 17-18.
 Kaap: benaming, Life 146; gebruik, Desc1 86; Desc3 11; Desc3 12
 Kaap: bevolkingsyfers, Life 150-151; Desc2 35, 35n, 126, 128-129, 129n
 Kaap: bronne van inligting, Desc1 10-11, 35-36. *Sien verder* reisverslae oor Kaap.
 Kaap: ekonomiese status, Desc1 170n
 Kaap: gesondheid, Desc3 251-252
 Kaap: grense, Life 146; Desc1 36, 70, 73-74, 78; Desc2 127; Desc3 67, 71, 79-80, 96, 251 n269; 'non plus ultra' na noorde (St. Helenabaai), Desc1 79; na noordooste (Natal), Desc1 84
 Kaap: 'Key to India', Desc2 58
 Kaap: ondergeskiktheid aan Batavia, Desc1 137; selfstandigheid (1735), Desc1 137, 161
 Kaap: ontdekking deur Portugese, Desc1 38-40
 Kaap: oostelike gedeelte, Desc1 70-72 *passim*, 137; Desc3 2-3, 152, 216
 Kaap: posisie in VOC-ryk, Desc1 137, 181; betekenis vir VOC, Desc1 7, 9-10, 174-175, 180-181; Desc2 49; as winspos, Desc2 46; nadele vir VOC, Desc1 7
 Kaap: verborge skatte, Desc3 89, 156
 Kaap. *Sien ook* distrikte (alg.); 'Kaffreria'; koloniseringsproses; Raynal, abbé. *Sien verder onder spesifieke hoofde soos* administrasie; finansies; kartering; kerksake; verdedigingswerke.

Kaap (stad), *sien* Kaapse Vlek (Kaapstad); Kaapstad (modern stad)
 Kaap Agulhas, Desc1 61, 82
 Kaap die Goeie Hoop: naam, Desc1 34, 38; Desc3 11; 'Stormkaap', Desc1 38. *Sien verder* Kaap (kolonie); Kaapse distrik.
 Kaap Hangklip, *sien* Hangklip
 Kaapse distrik, Desc3 12, 25-41; grense, Desc3 25. *Sien verder die inskrywings en verwysings onder* Kaap (algemeen); Kaapse Vlek; Tafelvallei.
 Kaapse gulden, *sien* wisselkoers
 Kaapse Vlakte, Desc3 40-41. *Sien ook* Olifantsvlei (Kaapse Vlakte?).
 Kaapse Vlek (Kaapstad), Life 146-147, 147-148; Desc1 86-136 *passim*; afbeelding op kaart (1778), Desc3 78/79; bevolkingsyfers, Desc2 35, 126; grootte, Life 147-148, 153 (gekorrigeer Desc1 65n); Desc1 65, 136; Desc2 126; op plattegrond (1767), Desc1 86/87; 'the real "Cape"', Life 68. *Sien verder die verwysings onder* Tafelvallei.
 'Kaapse wyn' (benaming), Desc3 35-36

Kaaps-Nederlandse taal, *sien* Nederlandse taal:Kaaps-Nederlands
 Kaapstad (moderne stad), *sien* Alexandra Institution; Goewermentslaan; Groenpunt;
 Hope-meul; Rhodeslaan; Seepunt; Suid-Afrikaanse Openbare Biblioteek. *Sien verder die inskrywings en verwysings onder* Kaapse Vlek; Tafelvallei (alg.).
 kaarte, Desc1 21, 36, Desc1 70-73 *passim*; kaart van Wes-Kaap, uit De la Caille (Duitse uitg., 1778), Desc3 78/79; kaart van hele kolonie, uit Sparrman (1799), Desc3 342/343. *Sien ook* kartering.
 kaartspel: Desc1 67; Desc2 87, 105(2x); Desc3 101, 107
 kaas, Desc2 77, 88, 102
 kabelgaste (matrose), Life 165-166
 kabelgat (skeepvaart), Life 165-166
 Kabeljousrivier, Desc3 4-5 n11, 92
 kabels, Desc2 132; Desc3 105
 kadriel (dans), Desc3 117
 'kafferkoring', *sien* sorghum
 Kafferkuil, Desc3 330
 kaffers (geregsdienaars), Life 116; Desc1 108; Desc2 124, 132; uniform, Desc2 124; wapens, Desc1 108; Desc2 124
 'Kaffir frontier' (oosgrens), Desc1 74. *Sien verder* Kaap:grense.
 'Kaffir language', Desc3 283
 'Kaffirland', *sien* 'Kaffraria'
 'Kaffirs' (volk), Desc1 44-45; Desc3 92, 96, 125; naam, Desc3 266-267; gebruik van naam, Desc1 47; 'real Kaffirs', Desc3 150, 336; en drosterslawe, Desc3 300. *Sien ook* 'Baster-Hottentotte'.
 'Kaffraria' (naam), Desc1 34, 74n, 78, 83; Desc3 4, 80, 84, 300
 Kaiserfeldt, baron, Life 82
 Kaisersrivier, *sien* Keisersriver
 kalbasse, Desc2 131
 Kalden, Petrus, Desc3 54-55; Latynse vers, Desc1 122 (teks)
 kalk (boumateriaal): Desc1 65, 134, 180
 kalkbrandery (VOC), Life 147; Desc1 65, 180; Desc2 91, 140
 kalkoonde: op plattegrond (1767), Desc1 86/87 (28)
 'kalkskilder', Desc1 159
 kalligrafie, Life 137
 Kalmukke (volk), Desc3 301
 Kamdebo, Desc3 4, 67, 84, 96, 331
 kameeldoringbome, Desc3 139 n187
 kameelperde, Desc3 138, 216, 229 (afmetings)
 Kamers (VOC), Desc1 43; Desc2 17, 31
 kamfer, Life 104
 Kampanjemeester (amptenaar), *sien* Ekwipasiemeester
 Kamtour (rivier), *sien* Gamtoos
 Kanaal (Noordsee), Life 26; Desc1 9
 kanale, *sien* watervore (Tafelvallei),
 kandeel (drank), *sien* kos:'yellow soup'
 Kandy (Ceylon), 125; koning, Desc1 25; Desc3 248; aanvraag vir sebras, Desc3 248
 kandysuiker, Desc1 85; Desc2 39; Desc3 23, 104, 255-256; 'klontjies', Desc2 80
 Kango, Desc3 86
 'kanna bosch', *sien* gannabos
 Kannahoogte, Desc3 91
 Kannaland, Desc3 91

kannibalisme, Desc1 38
 kanonne, *sien* geskut; saluutskote
 kantmaak: Life 136; Desc2 126
 kantoorpersoneel (VOC), *sien* klerklike personeel
 kapitaliste, Desc2 85
 kapok (boomwol), Desc3 74-75
 Kapokberg, Desc3 75
 kapsels (vroue), Desc2 111
 kaptein (amptenaar), Life 3-6, 10-11, 123; Desc1 141-142, 152; Desc2 58; status, Desc1 161-162; titels, Life 123; eerbetoon, Life 6, 123; ampswoning (Kasteel), Desc1 105.
Sien ook Allemann, R.A.:as kaptein.
 kaptynskap (Khoikhoi), *sien* Khoi-kaptyns; Khoikhoi:kaptynskap
 'Karangoyers' (Khoikhoi), Desc3 282, 295, 312 n303, 315, 315 n308
 Karel VII, keiser, Life 145
 Karintië (Oostenryk), Desc3 148
 Karoo, Desc1 74n; Desc3 67, 162; name, Desc3 5, 5 n13
 karooveld, Desc3 88
 karosse (kleding), *sien* Khoikhoi:kleding
 karringmelk, Desc3 206
 kartering, Desc1 70
 karweiers, Desc1 17. *Sien ook* koelies (draers).
 karweiwerk, Desc2 91
 kaserne, *sien* Kasteel:kaserne; soldate:huisvesting
Kasteel van Middelburg, Life 142
Kasteel (Tafelvallei), Life 148; Desc1 16
 Kasteel: ambagskwartier, Desc1 63
 Kasteel: ammunisie, Life 5-6
 Kasteel: bastionne (name), Desc1 100
 Kasteel: beskrywing, Desc1 63-64, 100-107
 Kasteel: bome, Desc1 102
 Kasteel: Donker Gat, Life 81, 101, 115-116; Desc2 133; luggat, Life 101-102
 Kasteel: gebedsdienste, Life 160; Desc1 129; Desc2 58, 66
 Kasteel: geskut, Life 5, 148(2x); Desc1 16, 102, 102, 106
 Kasteel: Goewerneurswoning, Life 87, 112, 132 ('as melancholy as a cloister'), 158-160
passim; Desc1 82, 104; Desc2 69, 70, 72, 73
 Kasteel: grag, Life 148; Desc1 101
 Kasteel: halfmaan, Life 56
 Kasteel: ingangspoort, Life 4, 55, 112, 160, 161; Desc2 50; hek, Life 110, 158; Desc2 59, 63; slagboom, Life 160, 161; sleutels, Life 158-161 *passim*; Desc2 58, 63; toegangsdeurtjie, Life 158, 160, 161; Desc2 63; ingangspoort: valhek, Desc1 101
 Kasteel: kantore & werksinkels, Desc1 105-106
 Kasteel: kaserne, Life 42, 161; Desc1 63, 105-106; Desc2 62-63, 66-67 *passim*
 Kasteel: Katbalkon, Life 86; Desc1 102; Desc2 73
 Kasteel: klok, Life 157, 158; Desc1 102, 144; Desc2 50
 Kasteel: konstruksie, Life 42-43, 148
 Kasteel: kritiek, Life 152; Desc1 63, 100-101
 Kasteel: latrines, Desc1 101
 Kasteel: militêre roetine, Life 4, 134-135, 157-162, 156-162; Desc2 66
 Kasteel: oprigting, Desc1 62-64; Desc3 42
 Kasteel: raadkamer, Desc2 52
 Kasteel: Sekunde se woning, Desc1 104-105

Kasteel: skildwag, Life 42-43, 66, 123, 132, 158; Desc1 101, 99; Desc2 58-59, 62, 66, 70-71, 140-142 *passim*; behuising, Desc1 101-102
Kasteel: slawekwartiere, Desc1 105
Kasteel: uitvalpoort, Life 88, 152; Desc1 102
Kasteel: vergadersaal, Life 182; Desc1 144; Desc2 50-52 *passim*
Kasteel: vlagpaal, Desc1 102-103
Kasteel: wapenkamer, Desc1 158; Desc2 73
Kasteel: 'wapenplaats' (binnehof), Desc1 102, 104; dammetjie, Desc1 104
Kasteel: waterpoort, Desc1 89
Kasteel: watervoorsiening, Desc1 102, 105, 118
Kasteel. *Sien ook* garnisoen; kommandeur van die Kasteel (VOC); wagwoord (Kasteelwag).

kastrering van diere, Desc3 103
kastyding, *sien* geseling (geregtelik); matrose:dissipline; slawe:strawwe; soldate:dissipline
kasuarisse (loopvoëls), Desc3 6
Katbalkon (Kasteel), *sien* Kasteel:Katbalkon
katels, Life 26, 41-42; Desc1 109; Desc2 67; omskrywing, Desc1 30
'kat-en-honde' (werwingsagente), Life 14-16
katjang (peulvrug), Desc2 68n
katjiepiering, Desc3 195
katoenstowwe, *sien* Oosterse tekstiel
katte, Desc3 242-243
Kattendijk, Desc1 19
kauri-skulpe, Desc3 285 *passim*
'kavaliër' (begrip), Life 81 n1. *Sien verder* edelmanne.
Kayser, Paul, *sien* Keijser, Paul
Keer de Koe (fort), Desc3 33
Keerom (berg), 72. *Vgl.* Keerweer.
Keeromrivier, Desc3 88
Keerweer (berg), Desc3 48. *Vgl.* Keerom.
Kei (rivier), Desc1 83n; Desc3 61 n94, 95
Keijser, Paul, Desc1 12
Keiser (Heilige Roomse Ryk), Life 145
Keisersrivier, Desc3 29; naam, Desc3 29
keldermeester (amptenaar), Life 8; Desc1 158
kelders (bouwerk), Desc1 104, 134; Desc3 41
Kendall, F.K., Desc3 34 n50
kerkbywoning, Desc1 149; Desc3 14-15, 44-45; Desc3 119
kerkdienste, Desc1 123-125. *Sien ook* doop; goewerneysamp:eerbetoon & seremonieel:kerkdienste; kerkdienste; kerkstoele; huwelik:in kerk.
kerkgang (na bevalling), Desc3 268
kerkgebou (Drakenstein), *sien* Drakenstein:kerkgebou
kerkgebou (Stellenbosch), *sien* Stellenbosch:kerkgebou
kerkgebou (Tafelvallei), Desc1 122-127; bougeskiedenis, Desc1 122n, 129; gedenksteen in kerk, Desc1 127; kerkhof, Desc1 128; klokke, Desc1 123; orrel, Desc1 125; slawe, Desc1 123, 125. *Sien ook* wapenborde.
kerkklokke, *sien* kerkgebou (Tafelvallei):klokke
kerklidmaatskap, Desc1 130. *Sien ook* kerkbywoning.

kerklike amptenare, *sien* diakens; koster; ouderlinge; predikante; sieketroosters, voorlesers & voorsangers

kerkraad (alg.), Desc1 128-129, 148-149; Tafelvallei, Desc1 128-129. *Sien ook* Drakenstein (distrik):kerksake; Stellenbosch (distrik):kerksake.

kerksake (alg.) Desc1 122, Desc1 148-149; armesorg, Life 155; kapitaal, Life 155; Desc2 108. *Sien ook* diakens; diakonie; gemeentes; Gereformeerde Kerk; kerkbywoning; Sondagsviering.

kerksake (Drakenstein), *sien* Drakenstein (distrik):kerksake

kerksake (Stellenbosch), *sien* Stellenbosch (distrik):kerksake

kerksake (Tafelvallei), Desc1 79n; finansies, Desc1 122

kerkstoel, Desc1 123; Desc3 64

kermis ('Church festival (fair)'), Life 112 n3. *Sien verder* optrek (burgermilisie).

Kermisvloot (VOC), Life 142 ('Michaelmas fleet')

kerse, Desc1 139, 151; Desc2 87, 92; Desc3 2 n2. *Sien ook* waskerse.

Kersfees, Desc3 165

kersmakers, Desc2 92

Kersvloot (VOC), Life 22

ketening (van slawe), Desc2 132. *Sien ook* gevangenes:ketening.

Keulen, Desc3 154

keurbome, Desc3 294

keurboomhout, Desc3 294

Keurboomsrivier, Desc3 87 n122

Khoi-grafte, Desc3 323-324

Khoi-kaptyns, *sien* ampstawwe (Khoikhoi); Khoikhoi:kaptynskap; Koopman; Kies; Rondloper; Ruyter

Khoi-kinders, Desc3 277-281

Khoi-stamme (alg.), Desc1 36-37, 71, 84; Desc3 308, 310-312. *Sien verder* 'Cabonas'; 'Chinese'; Cochokwa; 'Comenicquas'; Damakwa; Gonakwa; Hessekwa; 'Karangoyers'; 'Korikambis'; Namakwa; 'Trdiamakwa'. *Sien ook* inboorlingstamme (alg.).

Khoi-taal, Desc2 134; Desc3 275, 288, 301, 313-314, 319-321; persoonsname, Desc3 280; plekname, Desc3 137 n180, 139 n185 & n186; leenwoorde, Desc3 302

Khoi-vroue, Desc3 264, 269, 284, 299-300, 316; anatomie, Desc3 116, 283-284; bevallings, Desc3 277-280, 324; bruidskat, 326; owerspel, Desc3 326; en slawemans, Desc2 129n; Desc3 300. *Sien verder onder* Khoikhoi.

Khoikhoi (tradisioneel.), Desc1 36; Desc2 148; Desc3 8-9, **260-340**

Khoikhoi: aard, Desc3 264; gasvryheid, Desc3 327

Khoikhoi: afbeeldings (Sparrman), Desc3 284, 329

Khoikhoi: bejaardes, Desc3 325

Khoikhoi: besnydenis, Desc3 92, 282-283, 332. *Sien verder hofies* inisiasie; rituele verminking.

Khoikhoi: en Boesmans, Desc3 261-262, 264, 322

Khoikhoi: getalle, Desc1 36-37

Khoikhoi: godsdiens, 301-305

Khoikhoi: grafte, Desc3 246

Khoikhoi: handewerk, Desc3 295-299

Khoikhoi: herkoms, Desc3 266-267, 273-275; beweerde Joodse herkoms (Kolb), Desc3 267-270, 316

Khoikhoi: huwelik, Desc3 286-288, 295, 299

Khoikhoi: inisiasie, Desc3 268, 281-282, 332

Khoikhoi: jag, Desc1 25; Desc3 226, 239, 240, 265, 292, 321-322, 332, 338-340

Khoikhoi: kaptynskap, Life 92; Desc1 37

Khoikhoi: kleding, Desc1 30, 35; Desc3 264, 272-273, 279, 285, 318, 331-332; sierade, Desc3 265-266, 285-286, 331-332; ander bykomstighede, Desc3 285; liggaamsversiering, Desc3 280, 292

Khoikhoi: lof, Desc3 260, 264, 267-268, 279, 282

Khoikhoi: melkmetodes, Life 48; Desc3 204-205, 290

Khoikhoi: musiek & dans, Desc3 15, 290, 303-304, 305

Khoikhoi: neerhalende opmerkings, Desc3 264, 272, 276, 281, 287-288, 295-296

Khoikhoi: ontspanning & vermaak (alg.), Desc3 159, 267, 268, 278-279, 287-288, Desc3 292, Desc3 299-300, 303-304

Khoikhoi: oorlogvoering, Desc3 322

Khoikhoi: in Overberg, Desc3 87, 329-340

Khoikhoi: persoonsname, Desc3 280; Nederlandse name, Desc3 331

Khoikhoi: pokke-epidemie (1713), Desc2 127

Khoikhoi: regspleging, Desc3 326-327; erfreg, Desc3 326

Khoikhoi: rituele verminking, Desc3 268, 281-282, 299

Khoikhoi: ruilhandel, Desc3 265

Khoikhoi: slagmetodes, Desc3 9, 273

Khoikhoi: en slawe, Desc3 300; drosterslawe, Desc3 125

Khoikhoi: sterfte, Desc3 323-325;

Khoikhoi: tabakverbruik, Desc1 84; Desc3 280-281, 307-308

Khoikhoi: toordery, Desc3 279, 288

Khoikhoi: en VOC, Desc3 275, 338

Khoikhoi: vaardighede, Desc3 9; taalvaardighede, Desc3 324

Khoikhoi: veebesit, Desc1 37; Desc3 32-33, 156, 211, 213, 294-295, 321-322

Khoikhoi: vervoermiddels, Desc1 59

Khoikhoi: visvangs, Desc3 318

Khoikhoi: voeding, Desc3 99, 173, 214, 264-265, 267 *passim*, 291-293, 317, 317-318, 322-323

Khoikhoi: voorkoms, Desc3 290-291

Khoikhoi: vroeë reputasie, Desc1 38-39

Khoikhoi: wapens, Desc1 50; Desc3 288-290, 297

Khoikhoi: watervoorsiening, Desc3 151

Khoikhoi: wonings, Desc3 245, 294-295, 317

Khoikhoi. *Sien ook* ampstaf (Khoikhoi); 'Baster-Hottentotte'; blootstelling van babas; boegoe; dagga; heuningbier; 'Jantje de Konsten-maker' (Khoi); kraalmis:gebruik deur Khoikhoi; leersakke; maan:verering deur Khoikhoi; pakosse; ruilmiddels; ry-osse; skape:inheems; tabakspype:Khoikhoi; trekboere:en Khoikhoi; trom (Khoikhoi); urine:rituele gebruik deur Khoikhoi; veeruil; velsakke; vuurmaakmetodes.

Khoikhoi & blankes, Desc1 36, 38-40, 47-52 *passim*, 84, 146; Desc3 46, 69-70, 205, 265

Khoikhoi & blankes: bedelary, Desc3 291

Khoikhoi & blankes: beweerde verdrag, Desc1 49-51

Khoikhoi & blankes: botsings, Desc1 39-30

Khoikhoi & blankes: in blanke diens, Desc1 54, 84, 85; Desc2 126, 128, 129n; Desc3 15, 85 *passim*, 105, 113, 162, 245, 261, 279, 302, 317, 326, 329, 330; kleding, Desc3 279, 284

Khoikhoi & blankes: gesantskappe na Kaap, Desc3 317

Khoikhoi & blankes: geskenke aan Khoikhoi, Life 92; Desc1 31, 49-50, 179

Khoikhoi & blankes: huldebetoning aan Goewerneur, Life 91-92

Khoikhoi & blankes: onderwys, Desc3 83
 Khoikhoi & blankes:&perde, Desc1 57; perdebesit verbode, Desc3 329
 Khoikhoi & blankes: sendingwerk, Desc3 83
 Khoikhoi & blankes: verdringing deur blankes, Life 146; Desc3 73, 336-338;
     inskiklikheid, Life 146; Desc1 36, 146; Desc3 264
 Khoikhoi & blankes: vuurwapens, Desc1 146

kiaat, Desc1 123 ('chiaten wood'); Desc2 19
 Kiel (Duitsland), Desc1 98
 kieries (Khoikhoi), Desc3 289. *Sien ook* ampstaf; rottang (ampstaf of wandelstok).
 Kies (Khoi-kaptyn), Desc3 331
 kinders: miniatuurkoets, Desc3 220; kaalvoet loop, Desc3 104. *Sien verder* kindersorg;
     meisies; opvoeding:van kinders; skole; skoolmeesters; soog van babas; tweelinge
     (Khoikhoi); vondelinge.
 kindersiektes, Desc3 254
 kindersorg, Desc2 108; Desc3 121. *Sien verder verwysings onder* kinders.
 kiste, Life 12, 30, 31; Desc1 114-115; Desc2 19, 24, 96; Desc3 113; afmetings, Life 20;
     prys, Desc2 22-26 *passim*. *Sien ook* geldkiste (aan boord skip).
 Kiweler (poshouer, Kompanjieskuur), *sien* Giebeler, J.P.
 klaffer (maat), Desc1 139
 Klapmuts: Desc1 58; Desc3 56-57, 58
 klapperhaar, Desc2 132
 klapperolie, Desc2 131
 klappers (vrugte), Desc2 131-132
 klasse-indeling, *sien* boerebevolking:vier klasse; leenknegte:sosiale status; rang & stand
 klawerjas (kaartspel), Desc2 87, 105(2x); Desc3 101
kleding (alg.), Desc3 90, 100
 kleding: mans (alg.), Life 38, 45-46, 74, 81-82, 140-141 *passim*; Desc2 27, 83, 118;
     pryse, Desc2 83; kandidate vir VOC, Life 16; uitrusting van skepeling, Life 21;
     Desc2 22, 23
 kleding: vroue, Desc2 110-111; Desc3 112, 284; voorskrifte van diakonie, Desc1 129;
     vroulike bergklimmers, Desc1 92
 kleding: mantels, Life 83, 84
 kleding: serpe & sjaals, Life 136
 kleding: sluiers, Desc2 122
 kleding: versorging, Desc2 141
 kleding. *Sien ook* boere:kleding; fontange (hooftooisel); Franse modes; handskoene;
     hare; hoede; hoepelrokke; kaalvoet loop; kapsels (vroue); Khoikhoi:kleding; mussies
     (vrouedrag); Oosterse tekstiel; pruike; routyd; sakdoeke; skoene; slaapmusse;
     slawe:kleding; soldate:uniforms; stewels; tweedehandse klere.

Klein Bergrivier, *sien* Bergrivier, Klein
 Klein Constantia, Desc3 34 n50. *Sien verder* Constantia (landgoed).
 Klein Visrivier, *sien* Visrivier, Klein
 Klein, Abraham, Life 51-52
 kleinhandel, Life 45-47 *passim*, 75; Desc1 149; Desc2 75-80, 95; Desc3 53, 64;
     kontanttransaksies, Desc2 79. *Sien ook* handelsgoedere (kleinhandel);
     invoergoedere; kruideniersware; privaat handel (amptenare); venters.
 kleipotte, Desc3 296
 kleivloere, Desc3 41
 klere, *sien* kleding

kleremakers, Life 24; Desc2 60, 61
 klerklike personeel (VOC), Life 9, 159-160 *passim*; Desc1 145, 154-156 (volledige lyste met besoldiging); Desc2 68. 109; minimum ouderdom, Desc2 109
 kleurbewustheid, *sien* 'liplap' (benaming); strawwe:onderskeid tussen blank & nie-blank;
 kleurglas (Gouda), Desc3 154
 kleurstof, Desc2 147-148; Desc3 151
 klimaat, Desc3 18, 158, 251-252. *Sien ook* seisoene; weerstoestande.
 klinkers (boustene), Desc1 179-180
 Klipfontein, Desc1 70
 klipgroewe, Life 147; Desc3 38
 klokke: Duitse rympie, Life 162; Desc2 68. *Sien ook* hospitaal:klok; Kasteel:klok; (Tafelvallei):klokke.
 'klontjies' (kandysuiker), Desc2 80
 Kloppenburg, Abraham, *sien* Cloppenburg, Abraham
 Kluthe, *sien* Cloete
 knegte, *sien* huurknegte; leenknegte; plaasopsieners; slagtersknegte
 knope, Desc2 132-133
 knopkieries, Desc3 289 *passim*
 Knysna, Desc2 147n; Desc3 86 n122
 kobalt, Desc3 88
 kobras, Desc3 249-250, 288
 Kock, H., (predikant), Desc1 80, 127; Desc3 45
 Kock, Jacob, (gids & tolk), Desc1 12, 34-35, 71, 74; Desc3 4-5, 4 n4, 71, 95-96
 Koeberg, Desc3 31-32; naam, Desc3 31
 koedoes, Desc3 223
 koeimis, *sien* kraalmis
 koekemakranka, Desc3 118, 198
 koelies (draers), Desc2 98
 koerante, *sien* nuusblaai
 koetse, *sien* rytuie
 koetsier (amptenaar), Desc1 117, 140, 141-142
 koffie, *sien* tee & koffie
 koffieverbouing, Desc1 120
 koggelmanders, Desc2 144
 Kok, *sien ook* Kock
Kolb, Peter
L.W. Algemene verwysings en aanhalings is nie geïndekseer nie.
 Kolb. Mentzel se oordeel (alg.), Desc1 15-16
 Kolb: boek: lof van boek, Desc1 15-16, 21; kritiek op & korreksies van boek, Desc2 14 (Introduction), en *passim*; as bron van kennis oor Khoikhoi, Desc3 262, 276, 327-327 n315; illustrasies in boek, Desc1 13, 20; kaart in boek, Desc1 21, 71-72, 74; taalgebruik, Desc1 28; oor W.A. van der Stel, Desc3 47;
 Kolb: lewensloop, Desc1 16-20; verblyf aan Kaap, Desc3 276; in Stellenbosch, Desc3 43 n54; reputasie aan Kaap, Desc1 21; sterrekundige waarnemings, Desc1 34; en agitatie teen W.A. van der Stel, Desc1 18-19; oogkwale, Desc3 256; latere lewe in Duitsland, Desc3 324-325

kolonisering, Life 146; Desc3 61, 150-156, 215, 311
 kolonisering: aanpassing van blanke bevolking, Desc3 114-115, 120-121
 kolonisering: gebied van kolonisering, Desc1 74
 kolonisering: uitbreiding in binneland, Desc3 4, 13-14

kolonisering: beweerde verdrag met Khoikhoi, Desc1 49-051
kolonisering: vroeë fase, Desc1 48-69 *passim*
kolonisering. *Sien ook* 'Africans' (benaming) (en variante); Kaap:grense; Khoikhoi;
Portugal:kolonisering; Terra de Natal; trekboere:'verwildering'; vryburgerskap.

komberse, Life 26. *Sien ook* palempoere (dekens).
komkommers, Desc3 191-192
Kommadagga, Desc3 2, 93-94
kommandeur: van die garnisoen (VOC), *sien* kaptein (amptenaar)
kommandeur: van die Kasteel (VOC), *sien* kaptein (amptenaar)
kommandeur: van die soldate (aan boord skip), Life 55; Desc2 17-18
kommandeurstitel (VOC), Desc1 60n
kommando's, *sien* burgerkommando's
kommissaris van die buiteposte (VOC), Life 72, 74-76, 113, 119
kommissarisse (alg.), Life 10-11, 33; besoekende kommissarisse, Desc1 137; Desc2
147n; Desc3 13, 46
Kompanjieskelder, *sien* wynkelder (VOC)
Kompanjieskuur (Rondebosch), 44-42 *passim*, 124; Desc3 27, 123; poshouer, Desc1
158; Desc3 309
Kompanjieslawe, Desc1 140; Desc2 124, 139
Kompanjieslawe: dissipline, Desc2 129
Kompanjieslawe: getalle 126-127 (sensus 1714),
Kompanjieslawe: huisvesting, Desc1 111; Desc 2 124. *Sien ook* Slawelosie (Tafelvallei).
Kompanjieslawe: kleding, Desc2 124; kleding: koste, Desc2 39
Kompanjieslawe: neerhalende opmerkings, Desc1 140; Desc2 129
Kompanjieslawe: onderhoudskoste, Desc1 168, 169
Kompanjieslawe: tabak, Desc2 129
Kompanjieslawe: voeding, Desc 1, 116-117; Desc2 129
Kompanjieslawe: werksaamhede, Desc1 114. *Sien ook*
Goewerneysamp:personeel:slawe; hospitaal:personeel:slawe; kaffers
(geregsdienaars).
Kompanjieslawe. *Sien verder* slawe (alg.).

Kompanjiesmagasyne (Tafelvallei), Life 7, 78; verkope, Desc2 79, 80, 102
Kompanjiesstal (Tafelvallei), Life 58, 147; Desc1 117-118, 136, 140, 164, 171; Desc3 58,
247; personeel, Desc1 117, 158, 167. *Sien ook* ruitervag (stal) (Soutrivier).
Kompanjies tuin (Nuweland), Desc1 121
Kompanjies tuin (Rondebosch), Desc1 120-121, 173n
Kompanjies tuin (Tafelvallei), Life 84; Desc1 118-120; Desc2 113; grootte, Desc1 119.
Sien ook dieretuin; Tuynhuys.
konfyt, *sien* 'marmelade'
koningskandelaar (blom), Life 131-132; Desc3 197
konstabel (skeepvaart), Desc1 153
kontantgeld, Desc2 79
kontrabande, Desc2 79, 96. *Sien ook* smokkelhandel.
kontrakte (leenknegte), *sien* leenknegte:leenprosedure
kontrakte (VOC), *sien* dienskontrakte (VOC)
kontraktyd (VOC), Desc1 145
konyne, Desc1 74; Desc3 232
kookmetodes, Life 101; Desc2 132; Desc3 126. *Sien ook* resepte.
Koopman (Khoi-kaptyn), Desc3 72 n106

koopmanne (rang), Life 6-8, 9-10; Desc1 142-144
 Koopmans (Khoikhoi), *sien* Cochokwa
 koorssiektes, Desc3 254
 kopbedekkings, *sien* fontange (hooftooisel); hoede; mussies (vrouedrag); slaapmusse
 koper, Desc3 16
 Koperberge, Desc3 133
 koperkapel (slang), *sien* kobras
 kopermyne, Desc2 147n
 kopersmede, Desc1 159
 koperverwerking, Desc3 297-298, 336
 korente, Desc3 179-180
 'Korikambis' (Khoi-stam), Desc3 312
 koring, *sien* graansoorte (alg.); maalkoste; maalmetodes; meel; meulens; saadkoring; *en die inskrywings onder koring(...)*
 koringboerdery: Desc1 57; Desc3 73-74, 158-173; ploeg, Desc2 128; Desc3 73-74, 161; oes & dors, Desc3 54, 57, 74, 103, 106, 110, 165-166, 168-171, 290. *Sien ook* ploëë (werktoeie).
 koringhandel, Life 153; Desc1 17, 155, 170; Desc2 84-85, 146-147; Desc3 164-165, 171
 koringmagasyn (VOC): op plattegrond (1767), Desc1 86/87 (18)
 koringmeulens, *sien* watermeulens; windmeulens
 koringoeste, Desc1 71; Desc2 84; Desc3 15, 31, 164, 172
 koringpryse, Life 153; Desc1 55, 170-171; Desc2 84-85, 146-147n, 143, 164
 koringsakke, Desc3 282
 'kormandyk' (medikasie), Desc3 257
 Koromandel, Desc2 125
 korporaal (skeepvaart), 126
 korrespondensie (alg.): met Europa, Life 138
 korrespondensie (VOC), Life 6-7, 109-110 n1; Desc1 12, 137, 142, 144
 kos, Life 27, 37-38, 40, 44, 55, 130; Desc1 142; Desc2 92, 100-101, 102-104; Desc3 23, 114, 206; 'yellow soup', Desc3 268 (kandeel?); gekruide kos, Desc2 121; Desc3 194; ingevoerde kossoorte (Europees), Desc2 102; skaapstikels as dis, Desc3 103. *Sien ook* beespote (as lekkerny); biltong; brood; fyngebak & soetigheid; heuning; kaas; kandysuiker; kookmetodes; krewes; maaltye; 'marmelade' (kweperkonfy); mossels; oesters; pikkewyneiers; pluimvee; rantsoene (VOC); renostervleis; resepte; rys; seekoeivleis; skaapvleis; stertvet (skape); suiwelprodukte; uintjies; velskoene: as voedsel; vinkpastei; vis; wildsvleis; wors. *Sien verder die onderverdeling voeding onder die name van spesifieke groepe, bv.* Boesmans, slawe, soldate; *en die verwysings onder drank.*
 kosgeld, Life 4, 24, 27, 38, 45, 80, 117, 136; Desc1 30, 31, 127-128, 129, 145, 154, 169; Desc2 25, 47, 63-64. *Sien ook* rantsoene (VOC).
 kospryse, Life 27, 42; Desc2 67
 kosters (kerklike amptenare), Desc1 123, 129-130; Desc2 123
 'kosters' (soldate), Desc2 64n
 kousmakers, Desc2 83
 kraakamandels (naam), Desc3 188
 kraalmis: gebruik in landbou, Desc3 162, 170, 201, 277; gebruik deur Khoikhoi, Desc3 272, 279-280, 285, 325
 kraalmure, Desc3 245
 Kraggakamma, Desc3 96
 krale (boerdery), *sien* kraalmure; veekrale
 krale (sieraad), Desc3 285 *passim*, 331-332. *Sien ook* ruilmiddels.

krane, *sien* waterkrane
 krewe, Desc2 89
 kroeë, *sien* taphuise
 Kromrivier, Desc3 91
 kruideniersware, Life 131; Desc3 113, 114
 'kruidlezer' (benaming), *sien* 'kruitleser' (benaming),
 kruiesoorte, Desc3 194. *Sien ook* saffraan.
 kruit & lood, Life 5-6, 33; Desc1 180; Desc2 66; Desc3 129
 kruithuise (Tafelvallei), Life 152; Desc1 63
 'kruitleser' (benaming), Desc1 45 ('kruidlezer', garbuleur?)
 kruiwaens, Desc3 302
 kuier (sosiaal), *sien* besoeke (alg.); sosiale lewe
 Kuilen, De, *sien* Kuilsrivier
 Kuilsrivier, Desc3 65 n99
 kuipers, Desc1 159; Desc3 107, 206
 kuipery (vatmakery), Desc3 184. *Sien ook* balies; vate.
 Kunnenberg, Desc3 297 n288
 kunsblomme, Desc2 119
 kunsskilders: Life 125; Desc3 241
 kwaggas, Desc3 92, 93, 235, 235 n254
 kwale, *sien* siektes
 kwartierarres (soldate), Life 90, 114, 134; Desc2 74
 kwartiermeester (amptenaar), Life 56
 'kwartsanger' (skeepvaart), Life 34
 kwashouers (skilderwerk), Desc3 241
 kwepers, Desc3 188

la Sueur. Franciscus, *sien* le Sueur, Franciscus
 laai van skepe, *sien* skeepvaart:laai van skepe,
 laarse (skoeisel), *sien* stewels
 Lakeside, Desc3 52 n81
 laksman (amptenaar), Life 60-62 *passim*; Desc1 108; Desc2 73, 124; besoldiging, Life
 60, 61
 lampe, *sien* olielampe
 lamsiekte, Desc3 23, 57, 202
 Land van Waveren (distrik), *sien* Waveren (distrik)
 landbou, *sien* boerdery
 landbouprodukte, *sien* ertjies; gort; groenteverbouing; koringbou; vrugteteelt; wynbou
 landdros & heemrade, *sien* Stellenbosch (distrik):bestuur; Swellendam (distrik):bestuur
 landdros, *sien* Stellenbosch (distrik):bestuur:landdros; Swellendam
 (distrik):bestuur:landdros
 landelike lewe (veridealisering), Desc3 114-115
 landkaarte, *sien* kaarte
 landspassate (soldate), Life 12, 20, 31; Desc1 162n; Desc2 18
 Langberg, Desc3 75
 Lange Dal, Desc3 91
 Lange Kloof, *sien* Langkloof
 Langensalza (Duitsland), Desc1 12
 Langkloof, Desc3 61, 88
 langlewendheid, *sien* bejaardes
 las (gewig), Life 163

latrines, *sien onder* sanitêre voorsienings
 Latynse taal: inskripsie, Life 84 (teks); vers, Desc1 116 (bo hospitaal deur), 122 (bo kerkdeur); Desc3 155 (Scaliger)
 Laubscher, Klaas, *sien* Losper, Klaas
 Laurensrivier, *sien* Lourensrivier
 Laurich (matroos), Life 138, 139; skoonvader, Life 139
 le Boucq, E.F., Desc3 62-63, 63 n96
 le Sueur, Franciscus, Desc1 79, 127
 ledebraak (straf), *sien* radbraak
 leenknegte, Life 47; Desc1 165-166; Desc2 43-44; Desc3 98-100, 101, 102; besoldiging, Desc1 165; Desc3 99; getalle, Life 149; kontraktyd, Desc1 165; leenprosedure, Life 149-150; Desc1 164-165; sosiale status, Desc3 98; verbetering van status, Desc2 165, 166; Desc3 100. *Sien ook* huurknegte; plaasopsieners; vrywerkers.
 leenplase, *sien* leningsplase
 leer, *sien* velle & huide
 lêer (vloeistofmaat), Desc1 171-173 *passim*
 leerbereiding (Khoikhoi), Desc3 296
 leerlooiers, Life 46; Desc1 158; Desc3 224
 leerlooier, Desc3 196
 leerringe (Khoi-sieraad), Desc3 286
 leersakke, Desc 298-299
 Leeuberg (Tafelvallei), Desc1 74, 95-97; Desc2 113; gedenkteken, Desc1 96; naam, Desc1 96
 leeujaag, Desc1 96
 Leeukop (Kaapstad), *sien* Leeuberg
 leeus, Life 96(2x); Desc1 96; Desc3 77-78, 90, 94, 232-234, 240. *Sien ook* roofdiere (alg.).
 leeuvelle: pryse, Life 95
 Leeuwenbosch, Desc3 91
 legendes, *sien* mites & legendes
 Leiden (Nederland), Desc3 229
 Leipzig (Duitsland), Desc1 120; Desc3 297 n287
 Lemgaru (*sic*) (Duitsland), Life 131
 lengtemate, *sien* verwysings *onder* mate & gewigte
 lenings, *sien* geldtransaksies
 leningsplase, Life 77, 129-131; Desc2 35, 148-149; Desc3 67-68
 'Lentzier Lea' (Duitsland), Desc3 73
 Leo Africanus (skrywer), Desc3 235
 Lethi (Molukke), Desc1 13, 14
 lewenskoste, Life 27. *Sien ook* pryse.
 Lichtenstein, Hinrich, Desc3 2 n3, 51 n80, 120 n144
 Liebenberg (Duitsland), Desc1 12
 Liebenberg, Christian, Desc1 12
 Liesbeekvallei, Desc3 27-28. *Sien ook* bierbrouery; Rondebosch; Nuweland; windmeulens.
 liggaamsgebreke, Desc3 121. *Sien ook* tande.
 ligting (VOC): van personeel: Life 36-37; Desc2 42; omskrywing, Desc1 31. *Sien ook* werknemers (VOC):oorplasing na Kaap.
 lingua franca (Maleis-Portugees?), Desc1 49, 56; Desc2 133-134; Desc3 109, 219, 301, 324; voorbeelde, Desc3 99, 300, 320-321
 'liplap' (benaming), Life 93. *Sien verder* Indo-Europeane.

livrei (slawekleding), Desc3 220
 Lobo (Portugese sendeling), Desc3 223, 235
 Lodewyk XIV, koning, Desc2 110
 loeries, Desc3 219
 lone (VOC), *sien* salarisse & lone
 lood (ammunisie), *sien* kruit & lood
 lood ('loth') (gewig), Desc1 24n
 loodgieters, Desc1 159
 loodse (skeepvaart), Life 142
 looiers, *sien* leerlooiers
 looiery, *sien* leerlooiery
 loon (VOC), *sien* salarisse & lone
 'Loots' (Tafelvallei), *sien* Slawelosie
 losieshuise, *sien* huisvesting van besoekers
 Losper, Klaas, Desc3 213
 'loth' (gewig), *sien* lood
 loting: Life 106; Desc2 62
 Lourensrivier, Desc3 48, 54 (gecorrigeer 54 n83)
 Lourentz, Pieter, Desc3 310 n298
 Lubbe, Barend, Desc1 12
 Ludolf (skrywer), Desc3 266
 Luebbe, Barnd, *sien* Lubbe, Barend
 luiperds, *sien* 'tiers'
 luiperdvelle, *sien* 'tiervelle'
 luise, *sien* vlooië & luise
 Lüneberg, Life 138; Desc3 21, 68
 Lutherse Kerk, Life 86; Desc1 130-131; Desc2 149; kerkgebou (Tafelvallei), Desc1 131
 lyfwag (Goewerneur), Life 4, 57, 58, 63, 67, 82, 89, 157-158; Desc1 119, 140; Desc2 58, 59, 66-67 (samestelling), 68-69

 maalkoste (koring), Desc3 48
 maalmethodes (koring), Desc2 84, 143; Desc3 16-17. *Sien verder* watermeulens; windmeulens.
 maaltye, Life 40, 42, 57, 98; Desc1 89; Desc2 106, 120, 120-121; Desc3 101, 107-109 *passim*, 116-117, 284. *Sien ook* afskeidsmaal; begrafnismaaltye; feesmaaltye; Goewernewsamp:maaltye & tafel; hospitaal:voeding; resepte. *Sien verder verwysings onder* kos.
 maan: verering deur Khoikhoi, Desc3 304-305
 'maandcedel', Life 18-20; Desc2 31-32; bedrog, Desc1 18-19; Desc2 32-33
 maanlig: nadelige uitwerking, Desc3 255
 maartblom, Desc3 198 n229
 Maas (Neerland), Desc1 7
 'maat' (skeepvaart), Desc2 18
 'Maatzuyker' (militêre regulasies), Desc2 72
 Madagaskar, Desc3 3, 87; Franse op Madagaskar, Desc1 169; Desc2 125n. *Sien ook* Malgassiese taal; slawehandel:met Madagaskar.
 'Madame haar gat' (grot), Desc3 38-40
 Maetsuycker, Joan, *sien* 'Maatzuyker' (militêre regulasies)
 magasyne (VOC), *sien* Kompanjiesmagasyne
 Magdeburg (Duitsland), Desc3 20
 Mahieu, Jan, Desc1 19

Makassar, Desc2 125
 Malabar: Desc1 56; Desc2 125
 Malakka, Desc1 45
 'Maleise' begraafplase, Desc1 14n
 Maleise taal, Life 79-80. *Sien ook* lingua franca (Maleis-Portugees?); 'tabee' (geskenk).
 Maleis-Portugeese taal, *sien* lingua franca (Maleis-Portugees?)
 Malgassiese taal, Desc1 56
 Malmesbury, *sien* Swartland (distrik)
 'Mambuckis' (stam), Desc3 336 n328
 Mamre (sending), Desc3 76 n111
 mandjies, Desc3 266, 298-299; Chinese mandjies, Desc3 299
 mandoor (slaweopsiener), *sien* slaweopsieners
 Maputo, *sien* Rio de Lagoa (Mosambiek)
 Marais, Daniel, Desc3 297 n288
 Marais, Petrus, Desc3 128-129 n148
 Marais, Pieter, Desc1 38; Desc3 297, 304, 313, 314
 markplein (Tafelvallei), Desc1 118; Desc2 72 (ou markplein by Fort?). *Sien ook*
 Burgerwaghuis.
 Marksuhl (Duitsland), Desc1 98
 'marmelade' (kweperkonfyt), Desc3 188
 Marmol (skrywer): *L'Afrique de Marmol* (1667), Desc3 235
 Marperger (skrywer), Desc3 258-259
 Marseillaanse seep, Desc3 39
 marteling (geregtelik), *sien* foltering
 Martens, Jasper, Desc3 28
 Masson, Francis, Desc1 12, 34-35, 71; Desc3 4; samevatting, Desc3 79-97 (Overberg)
 mate & gewigte, *sien* Brabantse el; el; klaffer; las; lêer; lood; myl (Duits); viertel
 matrasse, Life 21; Desc1 113; Desc3 75, 90
 matresseskole, Desc2 108
 matrone (hospitaal), Desc1 111
matrose,
 matrose: besoldiging, Life 33; Desc1 154, 164-165 (volledige lys); Desc2 41
 matrose: diefstal, Desc2 150
 matrose: dissipline, Life 31, 31-32
 matrose: landverlof, Desc2 80-82, 141
 matrose: leefomstandighede, Life 31-32; Desc1 8
 matrose: neerhalende kommentaar, Life 31
 matrose: ontspanning & vermaak, Life 34
 matrose: siekte, Desc1 8. *Sien verder* hospitaal (Tafelvallei).
 matrose: skeepskiste, *sien* kiste
 matrose: voeding, Life 31, 34-35, 37; Desc1 8; Desc2 102 *passim*
 matrose: werksaamhede, Life 30-35
 matrose. *Sien ook* bootsvolk; drostery (VOC); ekwipasiehuus; 'here van ses weke';
 hooplopers; jongmatrose; kabelgaste; 'maat' (skeepvaart); ruimwerkers;
 skeepsbeskuit; skeepsoffisiere; skeepvaart (alg.); skuitsvolk; voeding; werknemers
 (VOC); werwing van personeel (VOC).
 'matrosen-cagie' (naam), Desc1 107. *Sien verder* ekwipasiehuus (Tafelvallei).
 matte (grasmatte), *sien* grasmatte
 matte (munte), *sien* Spaanse matte
 Mauritius: Life 155-156; Desc1 10
 Maximiliaan, keiser, Desc1 20; Desc3 236

Maximiliaan van Beiere, Desc3 150 n204
 mediese behandeling, Life 53. *Sien ook* medikasie.
 mediese dienste, *sien* chirurgyns; skeepvaart:mediese dienste
 medikasie, Desc1 111-112; Desc3 253-259 *passim*. *Sien ook* medisinale plante; rate;
 warmbronne.
 medisinale plante, Desc3 196
 meel, Desc2 84, 143; Desc3 172
 meerkatte, Desc3 87, 90
 Meerlust, Desc3 55
 Meijboom, *sien* Meyboom
 Meiring, A.M., Desc3 14 n24
 meisies: gevare vir alleenstaande meisies, Desc2 114; lof van Kaapse meisies, Desc2
 110; opvoeding, Desc2 108-109, 110; Desc3 102-103; huwelikskandidate, Desc2
 114, 115
 Melck, Martin, Desc1 131
 melk, Desc3 203-204 *passim*, 206
 melkmetodes, Life 49; Desc3, 203-205 *passim*
 melkproduksie, Life 49
 Memel (Duitsland), Desc3 5 n11
 Mensing, Rutger, Desc2 53 ('William Menzing')
 Mensing, Willem, Desc2 53 (dit verwys in feite na Rutger Mensink)
 Menssink, *sien* Mensing
 Mentz, J.F., Desc3 329 n317
Mentzel, O.F., Desc2 7-15 (Introduction; herdr. in Desc3 pp.(xv-xxii)); Desc3 pp.(xxiii-
 xxv) (Introduction)
 Mentzel: vroeë lewe, Life 2;
 Mentzel: kontakte in Amsterdam, Life 144
 Mentzel: uitreis na Kaap, Life 35
 Mentzel: verblyf aan Kaap, Life 136-137; Desc1 12; Desc3 276; besoldiging, Life 1, 35
 Mentzel: en ds. Beck, Desc3 63
 Mentzel: en ds. Kock, Desc1 80
 Mentzel: en R.S. Allemann, Life 1-3, 73, 74, 98-100 *passim*, 104-105, 132-133, 136
 Mentzel: as ontwerper, Life 136-137; Desc2 126
 Mentzel: ongesteldheid, Desc3 253-264
 Mentzel: gedig, Desc3 341-342 (teks)
 Mentzel: vertrek van Kaap, Life 131, 132, 137-145; Desc2 83; latere lewe, Life 145
 Mentzel: opset van boek, Desc3 7-8; bronne van kennis, Desc1 12; Desc3 122; kritiek
 op vroeëre skrywers, Desc1 10-27

 menuet (dans), Desc2 119; Desc3 121
 'Menzing, William', *sien* Mensing, Willem
 Mercklin, *sien* Merklein
 mere, Desc3 16
 Merklein, J.J., Desc3 37 n58, 271
 messelaars, Desc1 159
 mestiese (gekleurdes), *sien* vryswart bevolking
 metaal: waarde vir Khoikhoi, Desc3 289
 meubelmakery, Life 52; Desc2 147
 meubels, *sien* huisraad; kiste; stoele; trekboere:wonings; woninginrigting
 'Meulen Riviers Mountains', Desc3 4 n10
 meulenaars, Desc1 160, 167

meulens, Desc2 133; Desc3 16-17. *Sien verder* maalkoste; maalmethodes; meel; watermeulens; windmeulens

Meuron-regiment, *sien* Switserse garnisoen

Meyboom, Alberta ('Abbetje'), vrou van R.S. Alleman, Life 40, 47, 48, 54, 69-73 *passim*, 75, 100; Desc3 254; ouderdom, 73; slawe, 73; testament, Life 73 n1

Meyboom, Floris, Life 40, 47-48, 98-100; vrou (Cornelia de Kock), 47-48, 100

Meyboom, Geertruida, Life 40, 48; huwelik (met A. Cloppenburg), Life 48

Meyboom, Gesina, vrou van C. Valk, Life 68-71 *passim*

Meyboom, Nicolaas, Life 39, 47, 49-50

Meyring, A.M., *sien* Meiring, A.M.

'Michaelmas fleet' (VOC), *sien* Kermisvloot

'Michiel Os', *sien* Otto, Michiel

Middelburg (Nederland), Life 142, 143-144; Desc2 83

miere, Desc3 227-228

miershope, Desc3 227-228

militêre diensstaat, Life 3-6, 9, 67-68; Desc1 161-166 (sluit lyste met besoldiging in); Desc2 57-74; Desc3 6-7. *Sien ook* burgermilisie.

militêre musiek, *sien* musiek:by openbare geleenthede

militêre oefeninge, Desc2 71

militêre oefenmetodes, Life 37

militêre regulasies, Desc2 72

militêre uniforms, *sien* soldate:uniforms

minerale, Desc3 37

minuet (dans), *sien* menuet

mirte, Desc3 2

mis (dierlik), *sien* kraalmis

misdade & oortredings, Desc1 146. *Sien ook* brandstigting; drostery.

'miserere' (haringdis), Desc3 188

mishandeling van slawe, *sien* slawe:oortredings teenoor slawe

misvloere, Desc3 41

misvure, Desc3 308

mites & legendes, Desc1 71, 93-94; Desc3 313. *Sien ook* eenhorings; Khoi-vroue:anatomie; Monomotapa; Priester Jan.

Moar (Ooste), Desc1 13

Moddergat, Desc3 45, 52-53; naam, Desc3 52

'Moeder Anntje's Kloof' (Tafelvallei), Desc1 97

moerbeibome, Desc1 117

Mogol (heerser), *sien* Grootmogol

Moldawië (Mide-Europa), Life 131

molle, Desc3 234

molsgate, Desc3 234

mondigheid, Desc1 148

monogram (VOC), *sien* VOC:monogram

Monomotapa, Desc1 37, 69, 72; Desc2 113; Desc3 311, 313, 338

monopolieë (VOC), Desc2 54, 87. *Sien ook* pagte (alg.).

monsterring (VOC), *sien* onder amptenare; garnisoen; hospitaal; werknemers

Montagu, Desc3 83 n118

moraliteit, Desc3 104-105, 179. *Sien ook* buite-egtelike kinders; 'gemengde' verhoudings & huwelike; owerspel; prostitusie; slavinne:seksuele lewens; slawe:morele oordeel; Slawelosie:as bordeel.

Morawiese sendelinge, Desc3 83-84

morele lewe, *sien* moraliteit
 mos (druiwesap), *sien* druiwemos
 Mosambiek, Desc3 134 n167, 338. *Sien ook* Rio de Lagoa.
 moscovado (suiker), Desc2 141
 Mosselbaai, Life 94-95, 156; Desc1 73, 82-83, 137; Desc3 3, 81, 330
 Mosselbanksrivier, Desc3 25, 28, 32, 45
 mossels, Desc2 89, 113
 Mostert se meul (Mowbray), Desc3 16 n30
 Mouillepunt, *sien* Duintjies
 Mouton, Abraham, Desc1 12
 Mouton, Jacob, Desc1 12
 Muijs, vaandrig, Life 113, 122
 muile, Life 147; Desc1 180
 muishonde, Desc3 242-243
 Muizenberg, 33 n47
 Muizenbergvallei, *sien* Sandvlei
 Mulder, Johannes, Desc3 25 n37, 43
 Muldersvlei: naam, Desc3 43 n65
 Müller (kleremaker), Desc1 134, 135
 Müller, Ekwipasiemeester, Desc1 152-153
 munte, *sien* geld
 musiekbeoefening, Desc3 105; by openbare geleenthede, Life 20, 30, 65, 69, 158-161
     passim, Desc1 143, 151, 162; Desc2 65, 69, 70; ontspanning & vermaak (dans), Life
     71; Desc2 69, 70, 82, 86, 117, 119; Desc3 15, 116-117, 121, 307. *Sien ook* beuels;
     fluitspelers & fluitmusiek; hoboïste & hobomusiek; jaghoringe; orrelmusiek & orrels;
     trommelaars & trommelmusiek; trompetters & trompetmusiek; vioolspel. *Vir*
     tradisionele musiek, sien ghoera; ramkie; trom (Khoikhoi).
 musiekinstrumente, *sien verwysings onder* musiekbeoefening
 musikante: uniform, Desc2 69. *Sien verder verwysings onder* musiekbeoefening.
 musketiers (soldate), Desc1 162; Desc2 66-67, 70, 73
 muskette (gewere), *sien* vuurwapens
 musketvurk (vuurwapens), Life 96-97
 'musquebade' (suiker), *sien* moscovado
 'mussen' ('fags') (skeepvaart), Desc2 19
 mussies (vrouedrag), Desc2 111
 Mutzelius, Hofrat, Life 1
 myl (Duits), Life 49 n1; Desc2 57n, 101n; Desc3 14 n23, 212 n233

naalde, Desc2 77
 naamgewing, Desc1 67-68; aan diere, Life 48, 134-135; Desc3 24, 112, 201. *Sien ook*
     Khoikhoi:persoonsname; plaasname; plekname; straatname (Tafelvallei). *Sien verder*
     ook die hofie naam onder spesifieke plekname.
 naglug, Desc3 255
 Nagmaaldienste, Desc1 124
 nagwag (Tafelvallei), Desc1 133
 'nagwerkers' (benaming), Desc2 84
 Namakwa (Khoi-stam): Life 41 n1; Desc1 14-15, 36-37, 121, 146; Desc3 3, 72, 122:
     128-146 *passim* (reisjoernaal H. Hop), 150, 278, 282, 295, 297-298, 304 n293, 309,
     314-316, 326, 327; vertakkings, Desc3 311-313; wonings, Desc3 315
 Namakwaland, Desc1 38n, 74n; Desc2 147n; Desc3 128-146 *passim* (reisjoernaal H.
     Hop)

name, *sien inskrywings en verwysings onder naamgewing*.
 Nasionale Biblioteek (Kaapstad), *sien* Suid-Afrikaanse Openbare Biblioteek
 Nassau-Dillenburg (Duitsland), Desc3 310 n298
 Natal, *sien* Terra de Natal
 Natalbaai, Desc1 83
 natuurgevoel, *sien* Tafelberg:beklimming; uitsig
 Nederburgh, S.C., Desc2 147n
 Nederland, Desc3 153–156; biersoorte: Desc3 259; teegebruik, Desc3 258-259;
 trekskuite, Life 144; voeding, Desc3 259; vroeë geskiedenis, Desc3 152-153;
 opvoeding van Kapenaars, Desc2 109. *Sien ook* Anglo-Nederlandse Oorlog (...);
 Oranje, Prins van. *Sien ook onder die name van spesifieke stede en dorpe*.
 Nederlanders: in diens van die VOC, Life 128; ortografiese beperkings, Life 137
 Nederlandse oefenmetode (militêr), Life 37, 67
 Nederlandse plekname, Desc3 137 n180
 Nederlandse taal, Life 108, 116, 137; Desc2 22, 68, 100, 105, 111, 142; Desc3 83; 303;
 Desc2 109; woordelike aanhalings, 68, 70, 71, 85; Kaaps -Nederlands, Desc3 105
 (met voorbeeld); leenwoorde in Khoi-taal, Desc3 302. *Sien ook* skeepvaart:opdragte;
 skeepvaart:werklidjies; verse.
 Negapatam, Desc2 125
 nepotisme, Life 128
 Nero se grot (Constantia), Desc3 38-40
 Neustadt am Aysch (Duitsland), Desc1 13, 20
 Nieuwland, *sien* Nuweland
Nieuwste en beknopte beskrywing van de Kaap der Goede-Hoop (J.N.S. Allamand,
 1778), Life 131; Desc1 14-15, 93; Desc2 13 (Introduction); Duitse vertaling, Desc1
 14; lof, Life 146, 147-148, 150
 noodseine (skeepvaart), Life 140
 Noodt, P.G., Life 53, 56-57, 61, 67, 114; beskrywings, Life 65, 69; kritiek, Life 53, 77-87
passim, 123, 130; en boerevolking, Life 64-65; reis na binneland, 56-58 *passim*, 63-
 66; woordelike aanhalings (Nederlands), Life 68, 70, 71, 85; dood, Life 87-88;
 begrafnis, Life 88-89;
 noodvlag (skeepvaart), Life 140
 noordgrens (Kaapkolonie), *sien* Kaap:grense
 noordwestewind (Tafelbaai), Life 103, 134, 147; Desc1 75-76; Desc2 138
 Noorweë, Desc1 129; Desc2 147; Desc3 2
 'Noorwegen' (Kaapse Skiereiland), Desc1 74, 81; Desc3 40
 nuusblaai, Life 19
 Nuwejaarsdrif, Desc3 93
 Nuwejaarsviering, Life 1; Desc1 130
 Nuweland: buiteverblyf, Desc1 121. *Sien ook* Kompanjiesuin (Nuweland).
 Nylkraal, Desc3 74

 'obstalling' (leningsplase), *sien* opstal
 'obtrek' (burgermilisie), *sien* optrek
 oefeninge (militêr), *sien* militêre oefeninge
 oefenmetodes (militêr), *sien* militêre oefenmetodes
 oeste (alg.), Desc3 172. *Sien ook* koringboerdery:oes & dors; koringoes.
 oesters, Desc1 82
 Offenheim (Duitsland), Desc3 70 n104a
 'offisiers' (VOC), Life 112 n2
 oggendgebed (kaserne), Desc2 64

oktrooigebied (VOC), *sien* VOC:oktrooigebied
 olielampe, 179
 olienhout, Life 99
 olifante, Desc1 25-26; Desc3 77-78, 90, 91 *passim*, 143, 216, 225-226, 340
 olifantgewere, Desc3 217, 308
 olifantjag, Life 78, 95, 101; Desc1 12, 22-26; Desc3 125-128 *passim*, Desc3 210, 217, 226, 265, 338-340. *Sien ook jag:te perd.*
 olifantjagter: as algemene benaming, Desc3 210
 olifantmis, Desc3 308
 Olifantsrivier (Oos-Kaap), Desc3 88
 Olifantsrivier (Weskus), Desc3 129, 216
 Olifantsvlei (Kaapse Vlakte?), Desc2 91
 olifanttande, *sien* ivoor
 olifantvleis, Desc3 292
 omber (kaartspel), Desc2 87, 105
 omkoperij (VOC), Desc1 139, 141, 164
 onbegaanbaarheid van terrein: Desc1 68; Desc3 234
 onder-goewerneur (Kaap), *sien* Sekunde
 onderkoopmanne (rang), Life 8, 10, 68
 onderwys (alg.), Desc2 109. *Sien verder sien* skole; skoolmeesteresse; skoolmeesters.
 oneerlikheid van amptenare (VOC), *sien* oortredings van amptenare
 ongedierte, *sien* bosluise; reptiele; roofdiere; vlooië & luise
 ongesteldheid, *sien* siektes
 onkruid, Desc3 160
 ontdekkingstogte, *sien* verkenningstogte
 onthaal van besoekers (sosiaal), *sien* besoeke (alg.); drankverbruik; gasvryheid; kos; sosiale lewe; tabakverbruik; uitnodigings
 ontsnappingspogings, Life 82-84, 114-115; Desc3 25. *Sien ook* drostery; verstekeling (op skepe).
 ontspanning & vermaak: eeufeesviering (1752), Desc1 60; viering van aanstelling van H. Swellengrebel, Life 111. *Sien ook* bergklim; biljartspel; dans; dobbel; feesmaalte; kaartspel; Khoikhoi:ontspanning & vermaak; Nuwejaarsviering; optrek (burgermilisie); pieknieks; skyfskiet; slawe:ontspanning & vermaak; soldate:ontspanning & vermaak; taphuise; teregstellings; toneelopvoerings; vendusies; uitstappies.
 ontvangs van besoekers (sosiaal), *sien verwysings onder* onthaal van besoekers
 Onverwacht, Desc3 46 n72
 oogkwale, Desc3 256
 'oorlamme': definisie, Life 79-80
 oorloë (Europa), *sien* Amerikaanse Vryheidsoorlog (1775-83); Anglo-Nederlandse Oorlog (...); Sewejarige Oorlog (1756-63); Tagtigjarige Oorlog (1568-1648)
 oorlogskepe (skeepstipe), Life 163
 oorlogsvloot (1780-84), Desc1 10; Desc2 57-58
 oorlogvoering, Desc1 146
 oortredings van amptenare (VOC) (werklik & beweerd), Life 60, 75, 77-87 *passim*, 93-94, 108, 111, 119-120; Desc1 27-28, Desc2 54-55. *Sien ook* begunstiging; nepotisme; omkoperij.
 oorval (vyandelik) (alg.), *sien onder* inval
 Oosgrens (Kaapkolonie), *sien* Kaap:grense
 Oos-Indiëhuis (Amsterdam), *sien* Amsterdam:Oos-Indiëhuis
 Oos-Indiëvaarders (matrose), *sien* 'here van ses weke'; matrose

Oos-Indiëvaarders (skeepstipe), Life 163-166; afmetings, Life 164; bemanning, Life 164-166 (lys, met lone); Desc1 7 (getalle); lewe aan boord, Life 30-35
 Oos-Kaap, *sien* Kaap:oostelike gedeelte; Overberg; Swellendam (distrik)
Ooste (alg.), Desc2 78
 Ooste: militêre diensstaat, Desc1 161
 Ooste: skeepvaart, Desc1 175
 Ooste: sterftesyfer onder blankes, Life 162
 Ooste: verbod op slawehandel met Kaap (1767), Desc2 125n
 Ooste: vooruitsigte vir blankes, Life 162; Desc1 164
 Ooste: vroeë Nederlandse handel, Desc1 43
 Ooste: winste uit handel met Ooste, Desc2 31
 Ooste. *Sien ook* Batavia; Boeginese (Oosterlinge); Oosterse (...).
 Oostenryk, Desc3 148
 Oosterse ballinge, Desc2 149-150
 Oosterse slawe, Desc2 131. *Sien verder* slawe.
 Oosterse tekstiel, Life 7, 104; Desc1 105, 143; Desc2 39, 141; Desc3 112, 159, 318; as betaalmiddel, Desc2 68
 opbod (vendusies), Life 154
 openbare aankondigings, *sien* aankondigings (openbaar)
 openbare teregstellings, *sien* teregstellings
 opgesette diere, Desc3 229, 247-248
 ophang (straf), *sien* teregstellings
 Opitz (skrywer), Desc3 301
 opium, Desc3 323
 opleiding, *sien* vakleerlingskap
 'oppasserwag' (Goewerneur), *sien* lyfwag
 'opperbaas' (titel), Life 46
 opperkoopmanne (rang), Life 6, 9; sosiale status. Life 106; Desc2 115-116
 opsieners, *sien* plaasopsieners; slaweopsieners
 opstal (leningsplase), Life 78, 130; Desc2 148-149; Desc3 68
 opstande, *sien* Barbier, Etienne
 optrek (burgermilisie), Life 112; Desc1 150-151; Desc2 53; feesmaaltyd, Life 112; Desc1 138, 151
 opvoeding: van kinders, Desc2 108; van meisies, Life 136; voortgesit in Nederland of Batavia, Desc2 109. *Sien verder* kinders; kindersorg; onderwys.
 Oranje, prins van: botaniese tuin, Desc3 6, 196; dieretuin, 222, 223, 230, 240, 240-241
 Oranjerivier (Grootte Rivier), Desc2 147n; Desc3 134, 135 n168; name, Desc3 216, 311
 'orlamme' (veterane), *sien* 'oorlamme'
 orrelbouers, Desc1 125
 orrelmusiek & orrels, *sien* kerkgebou (Tafelvallei):orrel
 'Os, Michiel', *sien* Otto, Michiel
 osse, Desc1 59, 180; Desc3 23-24, 27, 146-150, 147, 161, 200-202; name, Desc3 24; pryse, Desc3 123, 124. *Sien ook* pakosse; ry-osse.
 ossewaens, *sien* waens
 Otto, Michiel, Desc3 49-50, 110
 ouderlinge, Desc1 149
 Outenikwaland, Desc3 86-90 *passim*, 330
 Overberg, *sien* Khoikhoi:Overberg; Outenikwaland; Swellendam (distrik); warmbronne:Overberg
 owerspel, *sien* Khoi-vroue:owerspel

paaie, Life 65, 117, 151; Desc1 68, 72; Desc3 76; Kaap na Hottentots-Holland, Desc3 48; Kaap na binneland, Life 117. *Sien ook* driiwe; onbegaanbaarheid van terrein. *Sien ook onder* Tafelvallei.

paalstraf, *sien* empalering (straf)

'paap' (soldaat), Life 38; Desc1 154n, 162; Desc2 63-64, 66-67, 70, 76

Paardeberg, *sien* Perdeberg

Paardeneiland, Life 88, 147; Desc1 75

Paarl, Desc3 62, 297 n288. *Sien verder onder* Drakenstein (distrik).

Paarl Vallei, Desc3 47 n74

Paarlberg, Desc3 45, 59-60, 62

Paderborn (Duitsland), Desc3 20

pagstelsel (alg.), Desc1 146; Desc2 50-56. *Sien ook* drankpagte (alg.); tabakpag; vleispag.

pakhuismeester (amptenaar), Desc1 142-143

pakosse, Desc3 149, 295

'palang' (knuppel), Desc2 124

'Palangbanger' (ampstaf), Life 92. *Sien verder* ampstaf (Khoikhoi).

palempoere (dekens), Desc1 143; Desc2 39

Pallas, P.S., Desc3 93

Palmietrivier, Desc3 51

Palmietrivier, Klein, Desc3 297 n288

Panhard, sersant, Life 119

papawers, Desc3 194

'pape' (soldate), *sien* 'paap' (soldaat)

papegaaie, Life 97

Papenberg, Desc1 76n

Parade (Tafelvallei), Life 129; Desc1 133-134. *Sien ook* 'drilplaats'.

Paradysbos, Desc1 82, 179; Desc2 98; Desc3 27, 174

pasgangers (soldate), Life 79, 86, 119; Desc1 162, 163-164, 168; Desc2 21, 27, 41n, 43, 60, 63-64; omskrywing, Desc1 31 ; getalle, Life 149

pasgeld, Life 119

Pasques de Chavonnes, Maurits, *sien* de Chavonnes, M.P.

passaatwind (travado), Life 141

Patriotbeweging (Kaap), Life 153; Desc2 147n; Desc3 5 n11, 297 n287

patrollies, *sien* burgerkommando; burgerwag; Kasteel:militêre roetine; skildwagte

peetouers (doop), Desc2 121, 122

perde, Life 99, 101; Desc1 57-58, 180; Desc3 207-210, 291; op dorsvloer, Desc3 168-170 *passim*; pryse, Desc1 58; Desc3 208, 290. *Sien ook* hoefysters; jag:te perd; Khoikhoi:en perde; Kompanjiesal (Tafelvallei); ruitewag (stal) (Soutrivier).

Perdeberg, Desc3 59-60; naam, Desc3 59

perdebesit: verbode vir Khoikhoi, Desc3 329

perdekarre, *sien* rytuie

perdeteelt, Desc3 207

perdry, Life 50; Desc3 207. *Sien ook* ryles.

pêrels, Desc1 82

'persele' (drankpag), Desc2 51n, 86

'Persian sickness', *sien* persie

persie (ongesteldheid), Desc3 252, 253-254

Persië, Desc3 27; perde, Desc1 57-58; Desc3 207; Desc1 56; Desc3 210, 211; wingerdstokke, Desc1 59, Desc3 33, 174

perskeblare, Desc3 106, 184

personeel (alg.), *sien* blanke personeel; slawe
 personeel (VOC), *sien inskrywings en verwysings onder werknemers (VOC)*
 Persoon, Catherina, Desc3 5 n11
 Pesqueria, *sien* Natalbaai
 Petite Rochelle (naam): Desc1 66-67; Desc3 12-13
 pieke (wapens), Life 158; Desc2 66, 72, 73, 72
 pieknieks, Desc1 89; Desc2 113
 'Pietersen, Jan', Desc2 48-49
 piket (kaartspel): Desc1 67
 Piketberg: Life 64; Desc1 70, 72; Desc3 61, 70, 135 n168; naam, Desc1 67
 pikkewyne, Desc1 76-77
 pikkewyneiers, Desc1 77
 Pilatus (Bybels): Life 118
 'pisgras', Desc3 23, 57, 90-91
 'pisplechtigheid' (Khoikhoi) (benaming), Desc3 281, 287, 299
 plaasknegte, *sien* huurknegte, leenknegte, plaasopsieners
 plaasname, Desc1 71; Desc3 66
 plaasopsieners, Life 47; Desc1 164-165; Desc2 85; Desc3 98-100
 plaaswerkers, *sien* leenknegte
 plafonne, Desc3 41
 plante, Desc3 129 n152; na Europa gestuur, Life 131; Desc3 6, 106
 plase, *sien die inskrywings en verwysings onder boerdery*; grondbesit
 plat dakke, Life 102; Desc1 64, 106
 Platduitse taal, Desc3 105
 Plattekloof (plaas), Life 39
 platvoetwag (skeepvaart), 34
 plekname: in Engelse vertaling van boek, Desc3 (p.xiii). *Sien ook* Nederlandse
 plekname; Khoi-taal:plekname; Portugese plekname. *Sien verder onder* naamgewing;
 en *die hofie* naam *onder die name van spesifieke plekke*.
 Plettenbergbaai, Desc2 147n; Desc3 87 n122
 ploë (werktuie), Desc3 161-162
 ploegwerk, *sien* koringboerdery:ploeg
 plooiingsgebergte (Boland), Desc3 13-14. *Sien ook* kolonisering:uitbreiding na
 binneland.
 Plooy, Willem, *sien* du Plooy, Willem
 pluimvee: Desc1 59; Desc2 101
 'pocage' (hospitaal), Desc1 109, 113
 'pocagemeeester' (hospitaal), Desc1 111, 157
 poësie, *sien* verse
 point de Marseilles (kant), Desc2 126n
 pokke, Life 40, 73; Desc1 37; Desc2 110, 126, 127; Desc3 254
 Pole, Desc3 20
 poliandrie, Desc2 48-49
 poligamie, Desc2 150; Desc3 295
 Politieke Raad, Desc1 138-146; Desc2 50-53 *passim*; samestelling, Life 8, 10; Desc2
 29; byeenkomste, Life 159; Desc1 144; beslissende stem, Desc1 138; jurisdiksie oor
 skepe, Desc1 144. *Sien ook* Kasteel:raadkamer.
 Pommere (Duitsland), Desc3 252
 pompmakers (ambag), Desc1 27, 106, 159
 pond (gewig), Desc3 188 n218
 Pondichéri-regiment, *sien* Franse garnisoen

pontakwyn, Desc3 254
 ponte, Desc3 23
 Poolse Jode, Desc3 209
 porselein, Desc2 47; Desc3 72, 113. *Sien ook* slaaibakke; spoelkommetjies.
 Porto Praya (seeslag, 1781), Desc2 57n
 Portugal: koning, Desc1 20; Desc3 236; kolonies, Desc1 40; Desc2 125, 126
 Portugees Wes-Afrika, *sien* St. Thomas
 Portugese plekname, Desc1 82, 83
 Portugese taal, Desc3 109. *Sien ook* lingua franca (Maleis-Portugees?).
 Portugese, Desc1 15, 37, 38-40; Desc3 306 n297; landkaarte, Desc1 72
 poshouer (amptenaar), Life 45-47; besoldiging, Desc1 158; sosiale status, Life 47
 poskar (rytuig), Desc1 58
 pottebakkers, Desc1 159; Desc3 206
 pottebakery: op plattegrond (1767), Desc1 86/87 (23)
 predikante (alg.), Desc1 79-80; Desc2 73, 133; besoldiging, Life 155; Desc1 122, 127-128, 157, 163, 169-170; Desc2 27; huwelike, Desc1 128; Desc2 115; kleding, Desc3 45; sosiale status, Life 155
 preekbundels, Desc3 15
 prente, *sien* visuele dokumentasie
 presedensie, *sien* rang & stand
 priem (gereedskap), Desc3 222
 Priester Jan (mitiese figuur), Desc1 15
 Prinsekasteel (grot), Desc3 37-38
 Prinsekwartier (skeepswag), Life 33-34
 Prinsevlag, Desc1 99, 102, 103
 Prinsloo (Klein Visrivier), 71n
 Prinsloo, Willem, Desc3 94
 privaat handel (amptenare), Desc2 47, 75. *Sien ook* kleinhandel; ruilhandel (alg.).
 privaat onderwysers, *sien* skoolmeesters.
 prostitusie, Life 19. *Sien ook* geslagsiektes; Slawelosie (Tafelvallei):as bordeel; vroue:vrou van twyfelagtige sedes.
 proviand (skepe), *sien* besoekende skepe:voorrade & verversings. *Sien ook* rantsoene:ruiltog.
 provoos (amptenaar), *sien* skout
 pruike, Life 140
 pruikmakers, Life 93
 pruimgewoonte, *sien* areka-pruim
 Pruise (koninkryk), Life 28, 29; ambassade (Frankfurt/Main), Life 145; koning, 112, 113n. *Sien ook* Frederik Willem I, koning van Pruise.
 Pruise (staatsburgers), Life 73-74
 Pruisiese oefenmetode (militêr), Life 29, 37, 67
 Pruisiese skepe, Desc3 35
 pryse, Life 27; Desc2 67, 79-80, 83; Desc3 90. *Sien ook* afding. *Sien verder onder spesifieke goedere en dienste, bv.* botterpryse; huisvesting:koste; kiste:prys; slawepryse.
 puimsteen, Desc2 140
 putte, Desc1 102; Desc3 151, 247
 pyl-en-boog, Desc3 288-289
 pype, *sien* tabakspype
 pypstoppers, Desc3 222

Quammedacka, *sien* Kommadagga
'quartee' (vloeistofmaat), *sien* viertel
'quarter-staff', *sien* skermstok(?)

Raad van Justisie, Life 154, 159; Desc1 146-147; Desc2 72-73; samestelling, Life 8, 10;
Desc1 146; klerklike personeel. Desc1 156; ampstaf: Life 86; vonnis, Life 10;
appèl, Desc1 147

Raadhuis (Tafelvallei), *sien* Burgerwaghuis

rabarber (geneesmiddel), Desc3 253-254

radbraak (straf), Life 94, 102, 116-117; Desc1 123, 124-125, 128; Desc2 133

ramkie, Desc3 15, 109, 305, 306

rang & stand (VOC), Life 6, 73, 155; Desc1 145; Desc2 104-105, 107-108 *passim*, 115-
116, 116; Desc3 25, 120-121, 205; verbod op dra van swaard, Life 75. *Sien ook*
assistente; goewerneysamp: aanspreekvorms; koopmanne; leenknegte:sosiale
status; onderkoopmanne; opperkoopmanne; poshouer (amptenaar):sosiale status;
predikante:sosiale status; seremonieel; soldate:sosiale status; standbewustheid
(burgermaatskappy); titulatuur (VOC).

rantsone (VOC), Desc1 167-175 (volledige lyste); Desc2 38-39; ruitog, Desc3 126.

Sien ook kosgeld.

rapportgangers (soldate), Life 38, 54, 57-58, 67, 70; Desc1 99, 102, 162, 164; Desc2 59,
63

'rapportschryver' (amptenaar), Desc1 162; Desc2 42, 66-67, 70

rassediskriminasie, *sien* Indo-Europeane

rate, Desc2 144; Desc3 2, 253-259 *passim*, 333 n323. *Sien ook* renosterbloed;
seekoeivleis:vir geslagsiektes; slangvet; veesiektes:rate.

ratels, Desc3 235-236

'raveking' (musiekinstrument), *sien* ramkie

Raynal, abbé, Desc1 180-181; Desc3 36 n52

reaal (rekeneenheid), Desc1 31, 127-128, 127n, 154n; Desc2 138

reale van agt (munte), *sien* reaal (rekeneenheid)

rebellie, *sien* Barbier, Etienne

Reder, assistent-fiskaal, Desc1 135

redoutes (verdedigingswerke), Life 107; Desc1 64; Desc3 33

Redwitz (Duitsland), Desc1 16

regstelsel, *sien* fisikaal independent; foltering (geregtelik); geregsbode; geweldiger; Hof
vir Kleine Sake; kaffers (geregsdienaars); Raad van Justisie; skout; strawwe;
teregstellings;

reis, Desc1 149; Desc2 122; Desc3 22-23, 81, 84, 114, 126-127, 148-149, 327;
uitmekaarhaal van waens, Desc3 76. *Sien ook* afstande; afstandsbepaling; berge;
driewe; onbegaanbaarheid van terrein; paai; ponte; rigtingbepaling; riviere; skofte;
verkenningstogte; vervoermiddels.

reisbeskrywings, *sien* reisjoernale; reisverslae oor Kaap

reisigers, *sien* besoekers; reis; verkenningstogte

reisjoernale: (H. Hop, 1761-62), Desc3 128-146 (selektief geïndekseer), 128-129 n148.

Sien verder reisverslae oor Kaap.

reisroetes, *sien* roetes; seilroetes

reistyd (alg.), Desc1 72; Europa-Kaap, Desc2 23, *Sien ook* afstande; skofte.

reisverslae oor Kaap, Desc1 10-11, 12-15, 20, 72; Desc2 142; Desc3 p.(xx), 3-5, 36-37,
79-80. *Sien ook* de la Caille, abbé Kolb, Peter; Masson, Francis; *Nieuwste en*
beknopte beschrijving (...).

rekognisie (leningsplase), Life 77; Desc2 38, 148; Desc3 67-68

Relego (bynaam), Life 62. *Sien verder* Rio de Lagoa (handelspos).
 renosterbloed (geneesmiddel), Desc3 239
 renosterbos, Desc3 59, 60, 173
 renosterhoring, Desc1 26, 27; Desc3 239
 renosterjag, Life 96
 renostermis, Desc3 307-308
 renosters, Desc1 20, 26; Desc3 94, 236-239
 renostervleis, Desc3 94, 239
 rentekoers, Desc2 148
 reptiele (alg.), Desc2 143-144; Desc3 22, 249-250. *Sien ook* kobras.
 reputasie van Kapenaars, Desc2 75-76, 81-82
 resepte: biltong, Desc3 114; skaapvleis, Desc2 103-104; ingemaakte vleis, Desc2 103;
     sult, Desc3 101-102; roman (vis), Desc1 81; 'miserere' (haringdis), Desc3 188);
     suikerbier, Desc2 141
 reservoirs, *sien* waterreservoirs
 retoerskepe (skeepstipe), *sien* geldkiste; Oos-Indiëvaarders
 retoervloot, Life 4, 26, 160; Desc1 98; Desc2 54, 59-60, 61-62, 76, 82, 97; formele
     ontvangs, Desc1 103; opstelling van skepe, Desc1 103 (plan); saluutskote, Desc1
     103; vlagvertoon, Desc1 104. *Sien ook* afsheidsmaal; seine & sinjale:aankoms van
     skepe.
 Rhenius, J.T., Life 41-45 *passim*, 45, 46, 51, 56-57, 72, 77, 80, 92, 152; aftrede, Life
     121-122; Desc1 27; en G. Schmidt, Desc3 84; familie, Life 121; lof, Life 121
 Rhodeslaan (Kaapstad), Desc3 16 n30
 ridders (Europees), *sien* edelmanne
 Riebeeckkasteel, Desc1 72, 152; Desc3 66; naam, Desc3 66, 261
 rietdakke, *sien* grasdakke
 'riet-kapperij' (buitepos), Desc1 160
 Rietvlei (Kaapse Skiereiland), Desc1 179
 Rietvlei (Overberg), Desc3 82
 rigtingbepaling, *sien* 'stuurmansgissing'
 riksdalder (munt), Desc1 29; Desc2 44
 ringmure. Desc3 163. *Sien ook* heinings.
 Rio de Lagoa (Mosambiek) (handelspos), Life 59-62, 63, 79; Desc1 83, 169; beweerde
     aankoop, Desc1 83; besetting, Life 59; as ballingsoord, Life 60-61; skryfwyse van
     naam, Desc1 93n. *Sien ook nota* 61 n1.
 Rio de Natal, Desc1 83
 Rio d'Infante, Rio des Infantes, Desc1 38, 72
 riolering, *sien* onder sanitêre voorsienings
 Riversdal, Desc3 329 n316
 riviere (alg.), Desc1 58, 58-59; Desc3 17, 18-19, 23, 126; as moontlike vervoerweë,
     Desc3 152; bevaarbaarheid, Desc1 72; Desc3 82. *Sien ook* brûe; driwwe; ponte;
     studamme.
 Riviersonderend, *sien* Sonderendrivier
 robbe, Desc1 75, 76; Desc2 139
 robbejag, Desc1 75, 76, 179; Desc2 139
 Robbeneiland, Desc1 39, 47, 75, 180; Desc2 140; naam, Desc1 75; besetting, Life 147;
     gevangenes, Desc1 39, 180; gevs, Desc2 140; poshouer, Desc1 158; vlagpaal,
     Desc1 99; vuurbaken, Life 124; watervoorsiening, Desc1 39
 robbevelle, Desc1 30; Desc2 67, 139
 Rochelle, *sien* Petite Rochelle (naam)
 Rodenrijs, Desc1 76

Rodney, admiraal, Desc3 34 n49
 'Roederpenn' (skeepvaart), *sien* roerpen
 roerpen (skeepvaart), Life 140
 roes (siekte), Desc3 160-161 *passim*
 roetes: Kamdebo na Kaap, Desc3 96. *Sien ook* paaie; seilroetes.
 rog, Desc3 158
 Roggebaai (Tafelbaai): op plattegrond (1767), Desc1 86/87 (13)
 Roggeveld, Desc3 5, 5 n13, 18, 113-114 n141
 rollesing (militêr), *sien* soldate:appèl
 'Roman Rock', Desc1 81n
 Romeine, Desc3 152-153
 Rondebosch, Desc1 80n; Desc2 82; Desc3 33 n47; naam, Desc1 120. *Sien ook* brouery;
 Kompanjieskuur; Kompanjiestuin (Rondebosch); Rustenburg.
 rondegangers (soldate): Life 157-161 *passim*; Desc1 102, 162, 164; Desc2 59, 63, 63-
 64, 73
 Rondloper (Khoi-kaptyn), Desc3 330 (korr. n318), 331
 Roodezand (gemeente), Desc3 14 n24; naam, Desc3 73, 122, 229. *Sien ook* Waveren
 (distrik).
 Rodezandpas, Life 64; Desc3 73, 76
 roofdiere (alg.): Desc1 60-61; Desc3 22, 32, 91-92, 115, 214-250 *passim*, 321. *Sien ook*
 leeus; 'tiers'; uitroei van roofdiere; 'wolwe'.
 roeielsbome, Desc1 90
 roeielshout, Life 52; Desc2 147-148; Desc3 3
 Rooimansklip (Valsbaai), Desc1 81
 Rooinasie (Namakwa), Desc3 312 n304
 rookgewoontes, *sien* areka-pruim; dagga; tabaksverbruik
 Rooms-Katolieke Kerk, Desc1 132; Desc2 100, 126
 Roos, Johannes, jr., Desc3 297 n288
 Roos, Johannes, sr., Desc3 297 n287
 Roos, Tielman, Desc3 128-129 n148, 297, 304, 327 n315
 Rossouw, Aletta, Desc3 297 n288
 Rossouw, Frederik, Desc3 37-38
 rosyntjies, Desc3 179
 rotsformasies, Desc3 38
 rotsstortings, Desc1 88
 rottang (ampstaf of wandelstok), Life 141; Desc2 63, 69(2x); Desc2 132. *Sien ook*
 ampstaf; Spaanse rietjies (rottangs).
 rottangknoppe, Desc2 131-132
 rotte (Mauritius), 155
 Rotterdam (Nederland), Desc1 131; Desc3 43 n62
 roukleding, Desc3 118
 routyd, Desc2 123
 rowers, Life 52
 'Rudergang' (skeepvaart), Life 26; Desc1 114
 ruilgoedere, *sien* ruilmiddels (handel met Khoikhoi)
 ruilhandel (alg.), Desc3 81-82; Mosambiek, Life 60. *Sien ook* besoekende
 skepe:ruilhandel; privaat handel; veeruil.
 ruilmiddels (handel met Khoikhoi), Life 78; Desc1 55, 84; Desc1 50, 180; Desc3 123,
 123, 159, 265; waarde, 124
 ruiltogte, *sien* veeruil
 ruimwerkers (seevaart), Life 166

ruiters (munte), Desc2 138
 ruitewag (stal) (Soutrivier), Desc3 32
 rumatiese kwale, Desc3 254-255
 'Rundganger' (Khoi-kaptyn), *sien* Rondloper
 Rusland, Life 111, 113
 Rustenburg (Rondebosch), Desc1 121
 Ruyter (Khoi-kaptyn), Desc3 333 n324
 rykdom, Desc1 79; Desc2 115; Desc3 98-100. *Sien ook* hereboere; welvaart.
 Rykvoet, C.C., 128-129 n148
 ryles, Life 58
 Rynstreek (Duitsland), Desc1 59; Desc3 33, 34, 152, 174
 ry-osse, Desc3 329
 ryperde, Life 107; Desc3 108, 207, 208-210 *passim*
 rys, Desc1 139, 163, 168; Desc2 38
 rysverbouing, Desc3 159
 rytuie, Life 64, 73, 101, 99; Desc1 58, 117, 140; Desc2 82; Desc3 207-208; glasruite,
 Desc3 220; miniatuurkoets vir kind, Desc3 220; voorrang, Life 73. *Sien ook*
 huurrytuie; karweiwerk; poskar (rytuig); waens; trekdiere.

saadkoring, Desc2 36
 saalmakers, Desc1 158, 179
 Sabbatsviering, *sien* Sondagsviering
 Sachsenhausen (Duitsland), Desc3 4 n10
 Sadeur, Jacob, Desc3 267
 saffraan, Desc3 257
 Saffraankraal, Desc3 90
 sakdoeke, Desc3 104-105, 302, 318
 sakke, Desc1 58-59
 Sakse (Duitsland), Desc3 20, 83
 salarisse & lone (VOC), Desc1 115, 153-160 *passim* (volledige lys van laer amptenare
 met besoldiging), 177-178 (lys); Desc2 39-40 (volledige lys); laer amptenare, Desc1
 151-160 (volledige lys); toggangers, Desc3 124; bevordering, Desc1 145; uitbetaling,
 Life 7, 8, 75-76; Desc1 143, 163, 164; Desc2 22-33 *passim*; uitbetaling in
 kledingstowwe, Desc1 45; uitbetaling in Nederland, Desc2 27, 42-43; voorskotte,
 Desc1 169-170. *Sien ook* diensgeld; goeie maande (uitbetalingsdae); kosgeld;
 'maandcedel'; 'paap' (soldaat); pasgeld; rantsoene; subsidiegeld; transportbrief;
 uiterdon. *Sien verder ook die hofie* besoldiging *onder* matrose; soldate; *en die name*
van spesifieke ampte, beroepe en individue.

Saldanhabaai, Desc1 21, 75; Desc3 61; buitepos, Desc177; as ankerplek, Life 64, 156;
 Desc1 77-78; Desc3 76; skeepsherstelwerk, Desc1 77-78, 126; verowering van
 Nederlandse skepe (1781), Desc1 9n, 177n; Desc2 57n; Desc1 179; Desc2 139
 salempoeris (tekstiel), Desc1 143n; Desc2 61
 salpeter, Desc3 16
 saluutskote, Life 33, 65-66, 89, 92, 109, 110, 112; Desc1 103, 151, 180
 salvo's, *sien* saluutskote
 Salz (Duitsland), Desc3 20
 Salzkoten (Duitsland), Desc3 20
 sambokke, *sien* swepe
 Sandbank (plaas), Desc3 330
 sandlopers, Life 157; Desc1 102; Desc2 63
 Sandrivier, Desc1 121

sandskuite (skeepstipe), Life 143
 Sandvlei (Muizenbergvallei), Desc3 29
 sanitêre voorsienings, *sien* Hospitaal (Tafelvallei):sanitêre voorsienings; Kasteel:latrines
 Scaliger, Josef, Desc3 154-155
 'schaaf baas' (hospitaal), *sien* 'schaftbaas'
 Schaap Berg, *sien* Skapenberg
 'Schaff-baar' (hospital), sien 'schaftbaas'
 'schaftbaas' (hospitaal), Life 85; Desc1 109, 111, 157
 'schieman' (skeepvaart), *sien* skieman
 Schiffer (hond), Life 134-134
 'Schiffer, Gerhard', Desc3 337
 Schmidt, Georg, Desc3 83-84, 303
 Schömberg (Duitsland), Desc3 38
 'schouw' (noodvlag), Life 140
 Schwabach (Duitsland), Desc2 77
 Schwellengrebel, Hendrik, *sien* Swellengrebel, Hendrik
 sebra's, Desc1 117-118; Desc3 6, 226, 246-248; na Nederland saamgeneem, Desc3 247; vir koning van Kandy, Desc3 248
 sedes, *sien* moraliteit
 seebamboes, Desc2 139-140
 seegevegte, *sien* seeslae
 seehoof (Tafelbaai), Life 85 n1; Desc1 118; op plattegrond (1767), Desc1 86/87 (10); Desc3 246
 seekoeie, Desc3 52, 91-92, 216, 239-240
 seekoeijag, Desc3 218-219, 265, 292, 334
 Seekoeirivier, Desc3 4, 92
 seekoeivleis, 214, 239, 240, 256, 292, 317; vir geslagsiektes, Desc3 239. 256
 seëlregte, Desc2 37
 seemansliedjies, *sien* skeepvaart:werklidliedjies
 seemanstaal, *sien* skeepvaart:opdragte; skeepvaart:werklidliedjies
 seep, Life 100; Desc2 38, 76, 78, 141; Desc3 39, 113; pryse, Desc2 76
 Seepunt (Kaapstad), Desc2 107, 113n
 seerowers, Life 94
 seesiekte, Desc1 7-8
 seeslae, Life 5; Desc1 9, 177n; Desc2 57n
 seestrand (Tafelbaai), *sien* Tafelbaai:strand
 seewier, Desc2 139-140
 Sehnitt (sic), Louw, Desc1 89
 seilroetes, Life 26. *Sien* ook 'agterom'; skeepvaart:roete na Indië.
 seiltyd (Nederland-Kaap), Life 25; Desc1 8
 seine & sinjale: aankoms van skepe, Desc1 98-99, 102-103. *Sien* ook klokke; Robbeneiland:vlae; Robbeneiland:vuurbaken; Vlaggemanskloof (Tamboerskloof):uitkykpos.
 Seinheuwel (Kaapstad), *sien* Leeuberg
 seisoenarbeid, Desc3 166
 seisoene, Desc3 108, 158, 163, 164
 sekretariaat (VOC), *sien* klerklike personeel
 Sekunde (amptenaar), Desc1 140-141; pligte, Life 10; besoldiging, Desc1 140; ampswoning (Kasteel), Desc1 104-105; eerbetoon, Life 6
 selfmoord, Life 42, 101

sendingwerk, *sien* Deense sendelinge; Morawiese sendelinge. *Sien ook* bekerings (godsdiensdig).
 Senegal, Desc3 2
 senior amptenare (VOC), *sien* hoër amptenare
 sensusse: (1714), Desc2 126-127 (statistieke); (1791), Desc2 126n, 129n
 seremonieel (VOC), Life 6, 86-87, 88-89; Desc1 103, 138-151 *passim*. *Sien ook* rang & stand; saluutskote; teregstellings; titulatuur; vlagvertoon; *en die hofie* eerbetoon *onder die volgende*: goewerneysamp; kaptein; Sekunde.
 Sersantsrivier, Desc3 83
 'seur' (titel), *sien* sieur
 sewejaartjies, Desc3 116
 Sewejarige Oorlog (1756-63), Desc3 157
 Seyfart, J.F., Desc2 135
 Shiraz (wyn), Desc3 27
 Siebenbürgen (Midde-Europa), Life 131
 siekemoeder (hospitaal), Desc1 111
 sieketroosters, voorlesers & voorsangers, Desc1 113-114, 129-120, 149; Desc2 17, 133; Desc3 64; besoldiging, Desc1 129, 157
 siektes, Desc3 253-258. *Sien ook* epidemies; naglug; pokke; veneriese siektes.
 'sielkopers', Life 22, 30; Desc2 23-25, 29
 'sielverkopers', Life 15, 16, 27; Desc2 21-23, 29-30, 32, 82, 83; naam, Life 16
 sierade, *sien* Khoikhoi:kleding:sierade
 Sierre Leone, Desc3 260
 sieur (titel), Desc1 156; Desc2 17
 sigeuners, Desc3 126
 Silesië (Midde-Europa), Desc3 38, 157
 silwerblaarbome, Desc1 111; Desc3 27
 Simond, Pierre, Desc3 64 n97
 Simonsbaai, Desc2 128
 Simonsberg, Desc3 65
 Simonstad, Desc2 127-128
 Simonsvlei, Desc3 65, 72
 sinjale, *sien* seine & sinjale;
 sipier (amptenaar), Life 82-83; Desc1 159
 sjampanje, Desc1 172; Desc2 98
 'skaap' (neerhalende benaming), Desc2 93, 97
 skaapdiefstal, Desc2 133n; Desc3 261
 skaapteelt, Desc1 56-57. *Sien ook* wolbedryf.
 skaapvelle, Desc3 90, 294
 skaapvleis, Desc2 101, 103-104
 skaapwagters, Desc2 128; Desc3 261
 skape, Desc2 56; Desc3 106, 210-213; inheems, Desc1 56-57; Desc3 156, 210-212. *Sien verder* wolskape.
 Skapenberg, Desc3 49
 skedes (swaarde), Desc3 249-250
 skeepsbeskuit, Desc2 44-45
 skeepsgeskut, *sien* geskut
 skeepsherstelwerk, Life 95, 138; Desc1 77-78, 174. *Sien ook* ekwipasiehuis (Tafelvallei); Saldanhaabaai:skeepsherstelwerk.
 skeepsjongens, Life 31, 165, 166; Desc2 19 *passim*; besoldiging, Life 165. *Sien ook* 'mussen' ('fags').

skeepskanonne, *sien* geskut
skeepskiste, *sien* kiste
skeepskompas, Life 137
skeepskos, *sien* matrose:voeding
skeepsoffisiere, Life 31, 164-165 (volledige lys, met lone), Desc2 17-18; landverlof, Desc2 81. *Sien verder* matrose.
skeepspersoneel, *sien* matrose; skeepsoffisiere; skeepsjongens
skeepsproviand, *sien* besoekende skepe:voorrade & verversings
skeepstroetes, *sien* seilroetes
skeepstipes, Life 163. *Sien ook* brigantyne; hoekers; oorlogskepe; Oos-Indiëvaarders (skepe); sandskuite; skuite; sloepe.
skeepsvorrade, *sien* besoekende skepe:voorrade & verversings
skeepswagte, Life 33-34; Desc1 8; Desc2 18
skeepswrakke, Desc1 180
skeepvaart (alg.), Life 137-138; Desc1 151
skeepvaart: ankering, Life 32
skeepvaart: bevele, Life 30, 31
skeepvaart: eerste besigtiging van Tafelberg, Desc1 87
skeepvaart: gebede, Life 34
skeepvaart: jurisdiksie aan boord, Desc1 144
skeepvaart: laai & los van skepe, Life 31-33 *passim*; Desc1 141
skeepvaart: lewende diere aan boord, Desc1 59, 171; Desc2 136; Desc3 39
skeepvaart: mediese dienste, Desc1 8
skeepvaart: roete na Indië, Desc1 43
skeepvaart: skeepsverliese, Desc1 8-9
skeepvaart: uitrusting van skepe, Desc3 30-31
skeepvaart: vertrek van skepe, Life 32-33
skeepvaart: waarde van skeepsvrag, Desc2 136
skeepvaart: werklidjies, Life 32, 33, 138
skeepvaart. *Sien ook* ballas; 'behouden reis' (handelsmetode); bodemery; besoekende skepe; drinkwater (aan boord skip); geldkiste (aan boord skip); ligting van personeel; loodse; noodseine; noodvlag; oorlogsvloot (1780-84); reistyd; retoervloot; seilroetes; seiltyd; seine & sinjale:aankoms van skepe; skeepswagte; skipbreukelinge; skorbuut; soldate aan boord skip; storms ter see; stranding van skepe; uiterton; uitseilende skepe (VOC); Vlaggemanskloof:uitkykpos; werwing (VOC).

skeiding van tafel & bed, Life 138
skepe, sien *Baar; Groet; Hartenlust; Huis te Marquette; Kasteel van Middelburg; Kattendijk; Papenberg; Rodenrijs; Unie; Vis. Sien ook* ekwipasiehuis:plaaslike vaartuie (Kaap).
skeepsbekentenis (dokument), Life 154; Desc2 85, 148, 149
skermstok ('quarter-staff'), Desc1 145
skerpioene, Desc2 144
skerpskiet, *sien* skietkuns
skeurbuik (gebreksiekte), *sien* skorbuut
skiemer (skeepvaart): Desc1 59; Desc2 18
skietkuns, Desc3 217-218
skilders, *sien* kunsskilders
skilderye, *sien* visuele dokumentasie
skildwaghuisies, Desc2 59n, 60

skildwagte (alg.), Life 158; Desc1 9; Desc2 59-60, 62, 62; op seehoof, Life 85; op strand, Life 134. *Sien ook* burgerwag; Kasteel:skildwag; Vlaggemanskloof (Tamboerskloof): uitkykpos;

skipbreukelinge, Life 104; Desc2 47

skoene, Life 91, 131; Desc2 83; Desc3 196, 293, 318. *Sien ook* kaalvoet loop; stewels; velskoene.

skoenmakers, Life 46; Desc1 135; Desc2 60; Desc3 28, 202-203, 224

skoenpryse, Desc2 83

skofte (reistyd), Desc3 70, 147 n203, 148

skole, Life 129; Desc2 108

skoolboeke, Life 104

skoolmeesteresse, Desc2 108

skoolmeesters, Life 73, 98, 104-105, 136, 150; Desc1 132, 164-166; Desc2 43-44; Desc3 101; besoldiging, Life 150; Desc1 165; Desc2 108; leerplan, Life 150; magtiging, Desc2 108

skorbuut (gebreksiekte), Desc1 8; Desc3 252

skout (amptenaar), Life 31; Desc1 108

skryfbehoeftes, Desc1 142; Desc2 38

skrynwerkers, Desc1 159

skuite, Desc3 129, 149-150; op veeruiltog, Desc3 124. *Sien ook* sloepe.

skuitsvolk (skeepvaart), Life 165

skuld, Life 154-155; Desc2 93

skulpe, Life 147; Desc1 180; Desc2 91, 140; Desc3 285. *Sien ook* kauri-skulpe.

skure, Desc3 106

Skuur (Rondeboch), *sien* Kompanjieskuur

skyfskiet, *sien* teikenskiet

slaaibakke, Desc2 121

slaapmusse, Life 140

slagboom (Kasteel), *sien* Kasteel:ingangspoort:slagboom

slaghuis (Tafelvallei), Life 9; Desc1 108, 158; Desc3 246; op plattegrond (1767), Desc1 86/87 (15)

slagpale (Tafelvallei), *sien* slaghuis

slagregulasies, Desc2 55

slagters, Desc2 83-84, 102-103

slagtersknegte, Desc3 114, 212

slagvee, Desc3 99, 101, 106, 202

slange (alg.), Life 131; Desc2 143-144; Desc3 192-193. *Sien ook* kobras; reptiele (alg.).

slanggif, Desc3 288

slangklip (raat), Desc2 144

slangvel, Desc3 249-250, Desc3 293

slavinne

slavinne: werk, Huis 40; Desc3 106, 205; as handwerksters, Life 136; Desc2 125-126; as kinderopassters & soogsters, Desc2 108; as vroedvroue, Desc2 122

slavinne: seksuele lewens, Desc2 109-110, 125; Desc3 99; Desc3 256, 257

slavinne: huwelike met Chinese, Desc2 150

slavinne: strawwe, Desc3 239; teregstelling, Desc2 133

slavinne. *Sien ook* 'gemengde' verhoudings & huwelike; slawe:'huwelike'; Slawelosie:as bordeel. *Sien verder die inskrywings onder* slawe.

slawe (alg.), Desc1 92; Desc2 124-134, 129

slawe: bewapening, Life 151

slawe: beweerde tevredenheid, Desc3 109, 110; 'sensible slaves', Desc3 109; getrouheid, Desc3 110
 slawe: biografie van individu, Desc3 163-164
 slawe: bronne van inkomste, Desc1 90; Desc3 110, 124
 slawe: dissipline (alg.), *sien onder* toesig & beheer *hieronder*.
 slawe: doop, Desc1 117
 slawe: as geskenke, Desc3 38
 slawe: getalle, Desc2 35, 126-127 (sensus 1714), 129 (sensus 1791)
 slawe: gevreesde opstand, Desc1 134
 slawe: godsdiensoonderrig, Desc1 117; Desc2 130-131; Christene, Desc2 126
 slawe: herkoms, Desc1 55-56; Desc2 125, 126
 slawe: huisvesting, Life 40; Desc1 90, 116; Desc3 51. *Sien ook* slawehuis (woonplek); Slawelosie (Tafelvallei).
 slawe: 'huwelike', Desc1 116; Desc2 124, 130
 slawe: inheemse (Kaapsgebore) slawe, Desc2 130
 slawe: ketening, Desc2 132
 slawe: en Khoikhoi: slawemans en Khoi-vroue, Desc2 129n. *Sien verder* Khoikhoi:en:skawe.
 slawe: kleding, Desc1 169; Desc2 80, 112, 131; Desc3 100, 156; kaal voete, Desc2 112; skoene, Desc3 202; livrei, Desc3 220; optooisels, Desc3 110
 slawe: misdade & oortredings, Life 52, 94; Desc1 150; Desc2 130, 132-133
 slawe: mishandeling, *sien oortredings* teenoor slawe *hieronder*
 slawe: morele oordeel, Desc2 125; Desc3 19
 slawe: musiekbeoefening, Desc3 15, 109, 121
 slawe: natuurlike toename, Desc2 125
 slawe: neweverdienste, *sien* bronne van inkomste *hierbo*
 slawe: ontspanning & vermaak, Desc2 86; Desc3 15 *passim*, 59; Desc3 109, 110, 159
 slawe: oortredings teenoor slawe, Desc3 49, 99-100, 110; bestrawwing hiervan, Desc3 100
 slawe: Oosterse slawe, Desc2 131
 slawe: opleiding, Desc3 50
 slawe: ou & afgeleefde slawe, Desc2 90; honderdjarige, Desc3 163
 slawe: privaat inkomste, *sien onder* bronne van inkomste *hierbo*
 slawe: roetine, Desc1 116
 slawe: strawwe (geregtelik), Life 94, 102; Desc2 132-134; (huislik), Desc2 110, 125, 130, 132; Desc3 99-100, 109
 slawe: taalgebruik, *sien* lingua franca (Maleis-Portugees?)
 slawe: tabakverbruik, Desc1 84-85; Desc2 54, 76
 slawe: toesig & beheer, Life 47, 94; Desc2 129-130. *Sien verder onder* strawwe *hierbo*.
 slawe: uithuur van slawe, Desc2 89-91 *passim*; Desc3 165-166
 slawe: voeding, Life 9, 46, 101; Desc1 142, 168, 169, 171; Desc2 55, 89, 108; Desc3 99, 108, 166, 178-179, 183-184, 188, 202(2x), 231
 slawe: werksaamhede (sluit in terloopse vermeldings), Life 39, 52, 63, 88, 129, 139; Desc1 133; Desc3 16-17; as baksteenmakers, Desc1 180; Desc2 90-81; as brandblussers, Desc1 133-134; as brouers, Desc2 53; as houtkappers, Desc1 90; as huisbediendes, Life 40, 98, 99, 100; Desc2 105, 106, 112, 120, 121, 130; Desc3 44, 108; as klokluiers, Life 123; as koetsiers, Life 73; as mandoors, Desc3 2; as orreltrappers, Life 125; as plaasarbeiders, Desc3 98, 105, 108-109, 165-166 *passim*, 168-169, 188, 200, 201, 205; as vissermanne, Desc2 88-89; as wamakers, Desc3 50; as wassers, Desc2 141; Desc3 255; op jagtogte, Life 95; nie op ruitogte saamgeneem nie, Desc3 125

slawe. *Sien ook* areka-pruim; Boeginese; brandstigting; drostery:slawe; Goewerneysamp:personeel:slawe; Kompanjieslawe (alg.); slavinne; slawe(...); slawekinders; Terletane; vrystelling van slawe.

slawearbeid (alg.), Desc2 126; Desc3 165-166. *Sien ook* slawe:werkzaamhede.

slawebegraafplaas (Tafelvallei), Desc1 128

slawebesit, Life 39; Desc1 140; Desc2 90, 128. *Sien ook* veeboere:slawebesit. *Sien verder die onderhofie slawe onder die name van spesifieke individue.*

slawehandel (in buiteland), Life 58; Desc 1 169; Desc2 125; met Madagaskar, Desc1 54-55, 169; Desc2 125, 125n; Desc3 163. *Sien ook* slawetransaksies (plaaslik).

slawehuis (woonplek), Desc3 245. *Sien ook* slawe:huisvesting; Slawelosie (Tafelvallei).

slawehuwelike: Desc1 116; Desc2 124, 130

slawekinders, Desc1 64; Desc2 90, 108, 130, 131; Desc3 178, 220; doop, 130-131, 130n

Slawelosie (Tafelvallei), Desc1 116-117, 179; Desc2 125; getalle, Desc1 168; roetine, Desc1 116; Desc2, 125; as bordeel, Desc1 116, 169; Desc2 124, 125

slawemishandeling, *sien* slawe:oortredings teenoor slawe

slaweopsieners, Desc1 159, 164; Desc3 2

slaweorkessies, *sien* slawe:musiekbeoefening;

slawepryse, Desc2 90; Desc3 50, 100

slawerny (alg.), Desc3 260

'slawetaal', *sien* lingua franca (Maleis-Portugees?)

slawetransaksies (plaaslik), Desc1 28, 56, 154; Desc2 93, 94, 125-126, 130; Desc3 100; verbod op slawe uit Ooste (1767), Desc2 125n; uit Boegies, Desc3 109-110; vererwing van slawe, Desc2 126. *Sien ook* slawehandel (in buiteland); slawepryse.

sloepe (skuite), Desc1 30, 153

Slot van de Paarl, Desc3 129 n149

slotmakers: Life 126; Desc1 159; Desc2 18

Slotsboo, K.J., Life 72 n1

sluiers, Desc2 122

smede, Life 126; Desc1 159; Desc2 18

smidswinkel (VOC), Desc1 159

smokkelhandel, Desc1 141; Desc2 54-55, 80, 96, 124

'smouse' (benaming), Desc2 75

Sneeuberg, Desc3 4, 71, 84, 95, 335

snuifdosies, Desc2 118

soengroet, Desc2 117, 120, 121; Desc3 103

Soerat, Life 136; Desc2 125(2x)

'soerie' (Khoikhoi), *sien* 'suri'

Soest (Duitsland), Desc2 77

soldate, Desc2 **58-74** *passim*

soldate: aan boord skip, Life 12, 26, 30-32, 35, 55, 165

soldate: agtergrond, Life 13

soldate: appèl, Life 160, 161; Desc2 58, 65, 66

soldate: besoldiging, Life 4, 12, 21, 45, 98, 117, 136, 165, 168; Desc2 23-33 *passim*; Desc2 41-42, 67-68

soldate: en brandbetryding, Desc1 134

soldate: in diens by amptenare, Life 4-5

soldate: dienstyd, Life 150

soldate: diensvoorwaardes, Life 15

soldate: dissipline, Life 160; Desc2 62, Desc2 74
 soldate: Duitssprekendes, Life 128
 soldate: hernuwing van dienskontrak, Desc2 28
 soldate: huisvesting, Life 26, 42; Desc2 62-63, 66-67. *Sien ook* Kasteel:kaserne.
 soldate: huwelike, Desc2 65-66, 114
 soldate: kleding (alg.), Life 91; Desc2 67. *Sien verder* uniform *hieronder*.
 soldate: landverlof, Desc2 80-82, 141
 soldate: leeftoestande (alg.), Life 80, 90; Desc2 66-68
 soldate: lengte, Desc2 58
 soldate: Nederlanders, Life 128
 soldate: ontspanning & vermaak, Life 111; Desc2 71
 soldate: oorplasing na administrasie, Desc2 68
 soldate: in Ooste, Life 11, 12, 13, 24; vooruitsigte, Life 11
 soldate: siekte, Life 161. *Sien ook* hospitaal (Tafelvallei).
 soldate: status aan Kaap, Life 40; Desc2 114
 soldate: strawwe, Life 90, 133-134
 soldate: 'tipiese' voorbeeld, Life 13
 soldate: uniform, Life 25, 26, 37, 38, 41, 45, 66, 67, 79; Desc1 114; Desc2 23-26
     passim; Desc2 59, 60-61, 67-68, 69, 72, 114; Desc3 156, 244; beskrywings, Life 24,
     58; Desc2 60-61, 69; uniform: koste, Life 24; Desc2 24, 43; Desc2 60-61
 soldate: voeding, Life 24, 27, 42, 55; Desc1 64; Desc2 36, 67
 soldate: vrystelling van diens, Life 37
 soldate: wapens (alg.), Desc2 65-66
 soldate: werksaamhede, Life 37 n1
 soldate. *Sien ook* adelborste; artilleriste; bosskieters; diensgeld; dragonders;
     drostery:werknemers van VOC; grenadiers; Kasteel:militêre roetine; Kasteel:skildwag;
     landspassate; leenknegte; lyfwag (Goewerneur); militêre hiërargie; militêre
     oefenmetodes;. musketiers; 'oorlamme'; 'paap'; pasgangers; rapportgangers;
     rondegangers; skildwagte; vaandrig (rang); vrywerkers; werknemers (VOC); werwing
     van personeel (VOC).

sonbrand, Desc3 255
 Sondagsrivier, Desc1 34, 71n; Desc3 80, 89, 96, 332
 Sondagsrivier, Klein, Desc3 93, 282, 298, 333
 Sondagsviering, Desc3 15
 Sonderendrivier, Desc3 329 n316
 sonwysters, Life 99-100, 159
 soog van babas, Desc2 108, 122
 soogsters (babasorg), *sien* slavinne:as soogsters
 soölogie, Desc3 216-217. *Sien ook* opgesette diere; Oranje, prins van:dieretuin.
 sorghum, Desc3 92, 173
 sosiale klasse, *sien* boerebevolking:vier kategorieë; leenknegte:sosiale status; rang &
     stand
 sosiale lewe, Life 68-69, 110; Desc2 50, 81, 100-114, 112, 117; Desc3 102-103;
     demokratiese aard van samelewing, Desc2 105, 106; invloed van Franse garnisoen,
     Desc2 111; straatlewe saans, Desc2 113-114. *Sien ook* begrafnismaaltye; besoeke
     (alg.); gasvryheid; huweliksviering; musiekbeoefening; ontspanning & vermaak; rang
     & stand (VOC); soengroet; standbewustheid (burgerbevolking); uitnodigings.
 soutpanne, Desc3 16, 18, 19-20, 60, 80, 83
 Soutrivier, Life 151; Desc1 107, 121; Desc3 26-27, 28, 32-33, 104; naam, Desc3 26; drif,
     Desc3 33

soutwinning, Desc3 21
'spaanraper' (benaming), Desc1 45
Spaanse matie (munte), Desc2 112 , 138
Spaanse rietjies (rottangs): as wandelstok, Life 141; vir kastyding, Life 133; Desc1 113; vaatmakery, Desc3 107; mandjiemakery, Desc3 183
Spanje, Desc1 59; Desc3 33, 174
Sparrman, Anders, Desc3 3-4, 5, 327 n315; reisroete. Desc3 80 n116; samevatting, Desc3 79-97 (Overberg); lof, 97; betroubare afbeelding van Khoikhoi genoem, Desc3 284, 328; kaart van kolonie (1779) uit sy boek oorgeneem, Desc3 342/343.
spekulante, Desc2 95-96
speserye, Desc2 39, 79-80, 97; pryse, Desc2 39
spieëls, Desc3 265
Spithead (Engeland), Desc2 57
spitsroei loop (straf), Life 85, 133, 134; deur Fiskaal opgelê, Life 133
spoelkommetjies, Desc3 108
spontons (wapens), Life 67; Desc1 101-102, 140, 143
'spontoon lieutenant', Desc2 17-18
springbokke, Desc3 243
springmuise, Desc3 230
Sri Lanka, *sien* Ceylon
St. Helena (eiland), Life 141
St. Helenabaai (Tafelbaai): plattegrond (1767), Desc1 86/87 (12)
St. Helenabaai (Weskus), Desc1 21, 70, 78, 79; Desc3 62, 75
St. Lucia-rivier, Desc1 83
St. Thomas (plek-/streeknaam), Desc1 15, 37, 72, 78; Desc3 134 n167, 144, 311; Portugees Wes-Afrika, Desc3 144 n199
Stadhuys (Tafelvallei), *sien* Burgerwaghuis
'stags', Desc3 231
stalle, *sien* Kompanjiestal (Tafelvallei); ruitewag (stal) (Soutrivier)
stalmeester (amptenaar), Desc1 117
stamme (inheems), *sien* Boesmans; inboorlingstamme (alg.); Khoi-stamme
standbewustheid (burgerbevolking), Life 40, 73, 106; demokratiese aard van sosiale lewe, Desc2 105, 106. *Sien ook* rang & stand (VOC).
'Starrenberg, Johann', Desc3 25 (korreksie 25 n37)
Starrenburgh, Johan, *sien* 'Starrenberg, Johann'
statistieke, Desc1 70. *Sien ook* sensusse. *Sien verder onder spesifieke plekke en groepe, bv.* garnisoen: getalsterkte; Kaap: bevolkingsyfers; slawe: getalle.
status (sosiaal), *sien* rang & stand (VOC); standbewustheid (burgerbevolking)
steenbakkery (Tafelvallei), Desc1 65, 180; Desc2 90-91; Desc3 106; op plattegrond (1767), Desc1 86/87 (23)
Steenberg, Desc1 74, 79, 81; Desc3 33, 37
Steenbergshoek, Desc3 33
steenmakery, *sien* steenbakkery
Steiermark (Oostenryk), Desc3 148
stelgewere: Desc1 60, 61; Desc3 77, 178, 233, 245
Stellenberg, Desc3 65 n99
Stellenbosch (distrik), Life 8, 64, 151 n1; Desc3 12, 13-14, 42-60
Stellenbosch: amptenare (alg.), Desc1 13, 19
Stellenbosch: beskrywings, Desc3 44

Stellenbosch: bestuur, Desc1 150, 160; Desc3 43, 102; landdros, Life 115; Desc1 157, 160; Desc3 25-26; onder-landdros, Life 115; veldwagters, Desc1 160; Desc3 25, 43, 102

Stellenbosch: brand (1710), Desc3 43 n66, 67

Stellenbosch: brug, Desc3 54

Stellenbosch: dorp, Desc3 43, 53

Stellenbosch: drankpag, Desc2 53

Stellenbosch: gevangenis, Desc1 150; Desc3 43

Stellenbosch: grense, Desc3 25-26, 45

Stellenbosch: kerksake, Desc1 125, 131, 157; Desc3 43, 44, 63 n95, 63-64

Stellenbosch: naam, Desc1 73; Desc3 43

Stellenbosch: openbare geboue, Desc1 150

Stellenbosch. *Sien ook* burgermilisie.

sterftes (alg.), Desc3 117. *Sien ook* begrafnisse.

sterrekundige waarnemings, Desc1 14, 16-17, 21, 34

stertvet (skape), Desc1, 57

Stettin (Duitsland), Desc3 49 n70

stewels, Desc3 318

stilletjies, Desc1 113

'stinkdas' (dier), *sien* muishonde

stoele, Life 52

stoepe, Desc2 113-114

Stolberg, Desc3 129 n152

'Stormkaap' (naam), Desc1 38

storms ter see, Life 142; Desc2 47

'stouwer' (benaming), Desc1 45

Straat Soenda, Life 137

Straat van Magelhaes, Desc1 10, 45

Straat van Malakka, Desc2 129

straatname (Tafelvallei), Desc1 135

strafkommando's, *sien* burgerkommando's

stranding van skepe, Life 23, 103-104, 147; Desc1 76, 125-126, 177; Desc2 20, 47, 49; Desc3 213; in Tafelbaai, Life 134; beloning vir Goewerneur, Desc1 139. *Sien ook Grosvenor, Vis. Sien verder* skeepswrakke; wrakgoed.

strate (Tafelvallei), Life 117; Desc1 135; straatlewe saans, Desc2 113-114. *Sien ook* Heerengracht. *Sien ook onder* Tafelvallei *vir* *paaie*.

strawwe (geregtelik), Desc2 150; onderskeid tussen blank- en nie-blank, Life 94. *Sien ook* blaker; brandmerk; empalering; foltering; ketening; laksman (amptenaar); radbraak; slawe:strawwe; soldate:strawwe; spitsroei loop; teregstellings.

strikke (vir wild), Desc3 167, 224-225

'strontvogels' (aasvoëls), Desc3 22, 248

strooi, Desc3 165, 170

strooijonkers, *sien* bruidsjonkers

strooisel (huwelike), Desc2 119, 120

struikrowers, *sien* rowers

strykysters, Desc2 141

studamme, Desc3 17

'stuurmansgissing' (rigtingbepaling), Desc1 72

subsidiediens (benaming), Desc2 26

subsidiegeld, Life 24, 25, 27, 38, 45(2x), 80; Desc 1 39-43; Desc2 23-26 *passim*, 27-28; omskrywing, Desc1 163n
 Suid-Afrikaanse Openbare Biblioteek (Kaapstad), Life 125 n2; Desc1 27n
 suidooster, Life 134, 147; Desc1 75-76, 108, 119, 135; Desc2 144-146; Desc3 158-159, 163, 166, 170, 176, 251-252
 Suidpool, Life 137
 suiker, *sien* kandysuiker
 suikerbier, Desc2 141 (met resepe)
 suikerriet, Desc1 120
 suiwelprodukte, Desc2 101. *Sien ook* botter; kaas; karringmelk; melkmetodes; melkproduksie.
 sult, Desc3 101-102
 'suri' (Khoikhoi), Desc3 287
 swaarde, Life 75; Desc1 145; Desc2 62, 64, 65, 69(2x); Desc3 249-250
 swaardgevegte, *sien* tweegevegte;
 swaardmakers, Desc1 158
 Swabe (Duitsland), Desc3 20
 swael, Desc3 184-186 *passim*
 Swart Kei (rivier), Desc3 95 n137
 Swartberge, Desc3 61
 Swartkopsrivier, Desc1 34; Desc3 80, 92
 Swartland (distrik), Desc3 14, 73-78 *passim*; naam, Desc1 73; Desc3 14, 73-74, 76; gemeente, Desc3 14 n23
 Swartrivier, Desc3 88
 Swede, Desc1 129; Desc3 2
 Sweedse besoekers, Desc1 130
 Sweedse edelman, *sien* Kaiserfeldt, baron
 'Swellenberg', *sien* Swellendam
Swellendam (distrik), Desc1 82n, 179; Desc2 127; Desc3 14, 15 n26; Desc3 79-97, 297 n288
 Swellendam: bestuur, Desc1 160; Desc3 80, 82
 Swellendam: buiteposte, Desc3 82
 Swellendam: gemeente, Desc3 15 n26
 Swellendam: landdros, Desc1 160; landdros, Desc3 329 n317
 Swellendam: naam, Desc1 73; Desc3 14, 81
 Swellendam: wynbou, 181

 Swellengrebel, pakhuismeester, Desc1 135
 Swellengrebel, Hendrik, Life 92, 97, 105, 106, 122-131 *passim*; Desc1 73, 82, 126 133, 137, 179; Desc2 35, 127, 128, 148, 149; Desc3 14, 68, 80, 81, 248; as goewerneur, Life 108-120 *passim*; omkopy by aanstelling, Life 111; intellektuele beperkings, Life 107, 118, 128; soldate in persoonlike diens, Life 4-5; suster, Desc1 79
 Swellengrebel, Johannes, Life 110, 111
 swepe, Life 51, 96; Desc3 201, 233, 239; vervaardiging, Desc3 203; kastyding met renostervelsambok, Desc3 239
 Swift, Jonathan, Desc3 270
 Switserse garnisoen, Desc3 7 n18
 sypinnery, Desc1 117; gebou (Tafelvallei), plattegrond (1767), Desc1 86/87 (21)
 sywapens, *sien* swaarde
 Szceczin (Pole), *sien* Stettin (Duitsland)

tabak, Desc1 142; as besoldiging, Life 150; Desc1 84, 165; Desc3 99; renostermis as surrogaat, Desc3 307-308. *Sien ook* dagga; ruilmiddels.

tabakpag, Desc2 54

tabakpryse, Desc2 76

tabaksakke, Desc2 139; Desc3 285, 307, 309, 334-335

tabakspype, Life 21, 45; Desc1 139, 142; Khoikhoi, Desc3 307-308; stoppers, Desc3 222

tabakverbruik, Life 21, 45, 55, 68, 111; Desc1 21-22, 139; Desc2 50, 86, 105, 106, 121; Desc3 44, 101, 154

tabakverkope, Desc2 76, 78

'tabee' (geskenk), Life 91, 92; Desc1 31, 37

Tachard, Guy, Desc1 69; Desc3 36 n54

Tafelbaai, Life 146-147, 148; Desc1 20, 72, 74-75, 79, 86-94; ankerplek, Desc1 79, 153; landingsplek, Life 148; seewier & skulpe, Desc2 139; strand, Desc2 145; walvisse, Desc2 138-139. *Sien ook* batterye; Blouberg; Chavonnes-battery; noodwestewind; Robbeneiland; Roggebaai; seehoof; St. Helenabaai (Tafelbaai); stranding van skepe: Tafelbaai; suidooster.

Tafelberg (Tafelvallei): afbeelding op kaart (1778), Desc3 78/79; beklimming, Desc1 87-92; hoogte, Desc1 87, 92; karbonkel of 'gekroonde slang', Desc1 93-94; sigbaarheid van see, Desc1 86-87; tafelkleed, Desc2 144-145

Tafelvallei (alg.), Desc1 50, 74, 86-136 *passim*; Desc3 11; paaie oor Parade, Desc1 133; pad na binneland, Desc1 101.

Tafelvallei. *Sien verder* ambagskwartier; bakkerij; begraafplase; bergstrome; biblioteek; brûe; burgerwag; Burgerwaghuis; Chavonnes-battery; dam; dieretuin (Kompanjiestuin); 'drilplaats'; Duiwelsberg; ekwipasiehuis; fontein; Fort; Fort Knokke; gedenktekens; Heerengracht; Heerestraat; hospitaal; houtmagasyn; kalkbrandery; Kasteel; kerkgebou; kerkraad; kerksake; Kompanjiesmagasyn; Kompanjiestal; Kompanjiestuin; koringmagasyn; kruithuise; Leeuberg; Lutherse Kerk; markplein; 'Moeder Anntje's Kloof; nagwag; Parade; slaghuis; smidswinkel; steenbakkerij; straatname; strate; syspinnerij; Tafelberg; taphuise; teregstellingsplek; tuine (alg.); Tuynhuys; uitspanplek; Vlaggemanskloof; wasplek; watermeulens; waterreservoirs; watervoorsiening; watervore; wynekelders.

'tagolies' (skelterm), Desc3 300

Tagtigjarige Oorlog (1568-1648), Desc1 41-43

tamboers, *sien* trommelaars & trommelmusiek

Tamboerskloof (Kaapstad), *sien* Vlaggemanskloof

Tamboti (stam), Desc3 4, 95, 150, 283, 336

tande, Desc3 104, 253-254

taphuise (Tafelvallei), Desc1 17, 66, 87; Desc2 53, 81, 99; Desc3 30, 33, 50, 104; verskillende kategorieë, Desc2 85-87. *Sien ook* biersale.

tappery, *sien* drankpagte (alg.)

tapperye, *sien* taphuise

tarentale, Life 59; Desc3 92

Tas, Adam, Desc3 63 n95

tatoeëring, Life 59-60; Desc2 125

tee & koffie, Desc1 85, 112; Desc2 106, 139; Desc3 101, 255-256, 257, 258-259; gebruik van spoelkommetjies, Desc3 108; tee as handelsartikel, Desc2 47

teëldakke, *sien* dakteëls;

teëlvloere, Desc1 113. *Sien ook* vloerteëls.

teikenskiet, Life 97; Desc3 111, 217

tekeninge, *sien* visuele dokumentasie
 tekstiel, *sien* Oosterse tekstiel
 tenderstelsel, *sien* pagstelsel
 tente, Life 56-57, 63, 86-87, 111, 125; oprigting, 57
 teregstellings, Life 85-87, 116-117; Desc2 61, 72-73, 133-134; uitstal van liggaamsdele, Life 117; Desc1 128; vroue, Desc2 133
 teregstellingsplek (Tafelvallei), Life 86; Desc2 73; op plattegrond (1767), Desc1 86/87 (langs Kasteel getoon)
 'Ter-Gouda' (Nederland), *sien* Gouda
 Terletan (Mosambiek), Life 59 (hoofstuktitel); Desc1 83n. *Sien verder* Rio de Lagoa.
 Terletane (Mosambiek), Life 59-60, 101; Desc2 125; Desc3 260
 Ternate, Desc1 45; Desc2 125
 Terra de Natal, Desc1 35, 51; Desc3 97; beweerde aankoop, Desc1 35, 51; Desc3 97
 testikels: skaaptestikels as dis, Desc3 103
 tessies (vir kole), Desc3 44
 Texel (Nederland), Life 25, 30-33 *passim*; Desc1 7, 10, 16, 48; Desc2 30
 Thomas (in pleknaam), *sien* St. Thomas
 Thunberg, C.P., Desc1 34-35; Desc3 4; roete, Desc3 80 n116; samevatting, Desc3 79-97 (Overberg)
 tiendes (belasting), Life 129, 153; Desc2 34-37 *passim*
 'tiers', Desc3 90, 244-246, 267; benaming, Desc3 234, 244
 'tiervelle', Desc2 61; pryse, Life 95; Desc3 244
 'tierwolwe' (hiënas), *sien* 'wolwe'
 timmermans, Desc1 159
 timmermanswinkel (VOC), Desc1 159
 Tirol (Oostenryk), Desc3 148
 titulatuur (VOC), Life 6-9, 126 n1. *Sien ook* goewerneysamp:titulatuur.
 Tlhaping-stam, *sien* Batlhaping
 toggangers, *sien* veeruil
 tolke, *sien* tolkprobleme
 tolkprobleme, Desc3 313-314. *Sien ook* lingua franca.
 toneelopvoerings, Desc2 71
 tontel (Khoikhoi), Desc3 296-297
 toordery (Khoikhoi), *sien* 'anders maak'
 topografie: Desc1 68
 toue, Desc2 132
 toumakery, Desc3 105-106
 traanmagasyn (VOC): plattegrond (1767), Desc1 86/87 (27)
 traanolie, Desc1 179-180
 'Trdiamakwa' (Khoi-stam), Desc3 311-312
 'Tradutiku' (rivier), Desc3 88
 traktement (VOC), *sien* salarisse & lone
 Trankebar, Desc3 271 n278
 Transkei, *sien* 'Kaffreria'
 transportbrief, Life 16, 18-19, 20, 27, 29; Desc1 107, 163, 164; Desc2 19-21, 22-25, 29-30, 39-43; omskrywing, Desc1 31. 107n
 transportgeld, Desc1 165
 travado (wind), *sien* passaatwind

trekboere
Nota: sien algemene opmerking onder boerebevolking (alg.).
 trekboere, Desc3 81, 84, 110-121 ('the fourth class of African inhabitants')

trekboere: godsdienstige lewe, Desc3 119
 trekboere: huise, Desc3 67, 68, 83, 89-90, 111, 112 (inrigting)
 trekboere: kleding, Desc3 89-90
 trekboere: neerhalende opmerkings & kritiek, Desc3 110, 115-121 *passim*
 trekboere: onderwys, Desc3 119
 trekboere: ontspanning & vermaak, Desc3 116-117, 118-119
 trekboere: slawebesit, Desc3 85
 trekboere: stadsbesoek, Life 130-131; Desc2 122; Desc3 4-5, 84-85, 114
 trekboere: 'verwildering', Desc3 92, 120-121, 115-166
 trekboere: voeding, Desc3 69. *Sien ook* biltong.
 trekboere: vroue, Desc3 105

trekbokke, Desc3 243
 trekdiere (alg.), Life 51; boerbokke as trekdiere, Desc3 220. *Sien ook* esels; osse; perde.
 Trincomalee, Desc2 125
 trom (Khoikhoi) (xkoi xkoi), Desc3 305, 307
 trombas (seebamboes), Desc2 139-140
 trommelaars & trommelmusiek, Life 67, 157-158 *passim*, 160; Desc1 89, 140, 151;
 Desc2 18 trommel, Desc2 59, 65, 66-67. *Sien ook* trom (Khoikhoi).
 trompetters & trompetmusiek, Life 58, 63, 64, 69, 142, 149; Desc1 140, 162; Desc2 18,
 40n, 69; uniform, Desc2 69
 tronk, *sien* Stellenbosch (distrik):gevangenis
 troues, *sien* huweliksviering
 Tsitsikamma, Desc3 2, 86, 89, 91, 152
 Tsomo (rivier), Desc3 95, 283, 335
 tugtiging, *sien* geseling (geregtelik); matrose:dissipline; slawe:strawwe; soldate:dissipline
 'tuin' (dissiplinêr), *sien* 'Hollandse tuin'
 tuinbou (alg.), Desc1 52, 53; Desc2 87-88, 55, 72; Desc3 187-199; gebrek aan
 belangstelling, Desc3 197; verfraaiing van plase, Desc3 55-56. *Sien verder*
 boomaanplanting; heinings; tuine (alg.); vrugteteelt; wingerde.
 tuine (alg.), Life 98, 99; Desc1 136; Tafelvallei, Desc1 135-136; Desc2 87-88. *Sien ook*
 Kompanjjestuin.
 tuinsaad, 190
 Tulbagh (dorp), *sien* Roodezand (gemeente)
 Tulbagh, Rijk, Life 92, 110, 122 n2, 131; Desc1 15, 37, 121; Desc2 68n; huis, Life 132
 (Tuynhuys?); oogkwale, 256; lof, Life 110, 132; Desc3 6, 68
 Tulbaghkloof, *sien* Roodezandpas
 Tulbaghvallei, *sien* Waveren (distrik)
 Tutucorin, Desc2 125
 Tuynhuys (Tafelvallei), Life 132(?); Desc1 16, 118
 'Tweede' (benaming), Life 6. *Sien verder* Sekunde (amptenaar).
 tweedehandse klere, Desc2 80, 81
 tweegevegte, Life 112-113. *Sien ook* 'duiwel'.
 tweeling (Khoikhoi), Desc3 278-279
 tydsaanduiding, Life 157, 158, 161, 162; 'eight o'clock gun', Life 109; Desc1 102. *Sien*
 ook horlosies; Kasteel:klok; sandlopers; sonwysters.
 Tygerberg, Life 39 n1; Desc2 91; Desc3 25, 29-31, 45, 181, 185, 187; naam, Desc3 29-
 30
 Tygerfontein, Desc3 297 n288
 Tygerhoek, Desc3 83
 Tygervallei, Desc3 32, 40, 45, 173, 329

'tzairan' (bok), Desc3 243-244

uintjiekweek (onkruid), Desc3 161 n215

uintjies, Desc3 118

uintjiesyster (implement), Desc3 118

uitbetalingsdae (VOC), *sien* goeie maande

uitbrand van veld, Desc3 22, 163

uitbreiding van kolonie, *sien* kolonisering:uitbreiding na binneland;

uitbuiting van besoekers, *sien* reputasie van Kapenaars

uiterton (skeepvaart), Life 25, 33; Desc2 30

uitgawes (Kaap), *sien* finansies:inkomste & uitgawes

uithuur van slawe, *sien* slawe:uithuur van slawe

uitkykpos (Tamboerskloof), *sien* Vlaggemanskloof:uitkykpos

uitnodigings, Desc2 106

uitroeiing van Boesmans, *sien* Boesmans:uitroeiing

uitroeiing van roofdiere, Life 95-96; belonings, Desc1 60-61, 179; Desc3 77, 233-234, 245

uitrusting van skepe, *sien* skeepvaart:uitrusting

uitrusting van werknemers, *sien* werknemers (VOC):uitrusting

uitseilende skepe (VOC), Desc1 43; Desc2 17, 76

uitsig: van Constantia, Desc3 33; van Kapokberg, Desc3 75; van Rondebosch en Nuweland, Desc1 121; van Skapenberg (Hottentots-Holland), Desc3 49; van die Waterplaats Desc2 113; van Zonnebloem, Life 102

uitspanplek (Tafelvallei), Desc3 6

uitstappies, Desc3 98, 113

uitvoerprodukte: Desc1 58, 45-56, 173; Desc2 38, 111-113 *passim*; Desc3 2 n3, 35, 184, 190, 192

Unie, Desc1 16; Desc2 136

uniforms, *sien* bandeliers; livrei (slawekleding); soldate:uniform

urine: rituele gebruik by Khoikhoi, Desc3 281, 287, 299, 324

Utrecht (Nederland), Desc1 73

uurglas, *sien* sandloper

VOC: finansies, Desc2 135-137

VOC: gesag, Desc1 44, 45

VOC: handelsvloot, Desc1 45

VOC: inkomste, Desc1 45-46

VOC: interne organisasie, Desc1 43

VOC: 'Jan Compagnie', Desc3 123, 265

VOC: monogram, Desc1 46

VOC: oktrooigebied, Desc1 45

VOC: seël, Desc1 46

VOC: stigting, Desc1 43, 45

VOC: winste, Desc1 44, 176; Desc2 137; Desc3 11

VOC. *Sien ook* administrasie; boekhouding; Here XVII; hoër amptenare; Kaap:en VOC; Kamers; korrespondensie (amptelik); retoervloot; salarisse & lone; seremonieel; uitseilende skepe (VOC); werknemers (alg.); werwing van personeel.

vaandrig (rang), Life 67-68; Desc1 162; besoldiging, Life 67-68; uniform (beskrywing), Life 68

vakleerlingskap, Desc2 109; van slaaf, Desc3 50

vakmanskap: renosterhoringkelk, Desc1 27
 Valckenier, Wouter, Desc3 46
 Valk, Cornelis, Life 40, 48, 68-71 *passim*; vrou (Gesina Meyboom), Life 68-71 *passim*;
 dogter, Life 73
 Valsbaai, Life 64, 151, 156; Desc1 9 (regstelling 9n), 74, 80; Desc2 91; as ankerplek,
 Life 147; Desc1 74, 80-81; Desc3 40; naam, Life 151; Desc1 80. *Sien ook* Hangklip;
 Simonsbaai; Simonstad; Vishoek (Gordonsbaai).
 van Aitzema, Foppe, Desc1 45
 van Assenburgh, Louis, Life 36, 44-45, 47, 50, 114, 123; Desc1 19. *Sien egter notas* 44
 n2, 50 n1.
 van Berg, weduwee, Desc1 87, 89, 91-92, 136; Desc3 176
 van de Capelle, Jan, Life 60-62 (nie geïdentifiseer), 62 n1
 van den Berg, kaptein, Life 44, 72, 92. *Sien egter notas* 44 n1, 72 n1.
 van der Bijl, Pieter, Desc1 18
 van der Heiden, Jacobus, Desc3 55 n87
 van der Henghel, Daniël, Life 82, 93-94, 106, 119, 120, 122; Desc1 149, 149n; Desc3
 220; as waarnemende goewerneur, Life 106-110; opvoeding, Life 107; vrou, 93
 van der Lith, --, Desc3 185-186
 van der Spuy, --, Desc3 34
 van der Spuy, P.J., Desc1 80n
 van der Spuy, weduwee, Desc2 64-65
 van der Stel, W.A., Life 36, 123; Desc1 16, 63, 73, 82, 110, 117n, 122, 129n; Desc3 14,
 16, 37, 46-49, 54, 156;
 van der Stel, Frans, Desc3 47
 van der Stel, Simon, Life 129 ('Wilhelm van der Stel. *Sien* Life 129 n1),
 van der Stel, W.A., Desc1 17, 60n, 62n, 63, 66, 69, 122, 150; Desc2 146n; Desc3 37,
 38, 42 (korreksies 42 n63), 133, 307; agitatie, Desc1 17-19; Desc3 16 n30, 55 n98,
 63 n95, 74; en Kolb, Desc1 18-19; Desc3 47; opsommende oordeel, Desc3 48-49.
Sien ook Vergelegen.
 van der Stel, 'Wilhelm', *sien* van der Stel, Simon
 van Echten, Salomon, Desc1 80, 127; Desc3 45
 van Gelyn, Cornelis, Life 144-145
 van Goens, Rijckloff, die jonge, Desc3 13 n21
 van Goens, Rijckloff, die oue, Desc1 96
 van Imhoff, G.W., baron, Desc1 13; Desc2 128n; Desc3 69 n104
 van Jaarsveld, Adriaan, Desc3 335 n326
 van Kervel, Adriaan, Life 92, 105, 119; Desc2 68; vrou, Life 105
 van Kervel, Anna Catharina, Life 105, 125-126; Desc2 116
 van Kerwel, Adriaan, *sien* van Kervel, Adriaan
 van Laar (burger), Desc3 28
 van Loon, Gerard, Desc3 152
 van Meerdervoort, Jacob, Life 126 n2
 van Noodt, P.G., (Goewerneur), *sien* Noodt, P.G.
 van Plettenberg, J.A., Desc1 131, 131-132; Desc2 147n; Desc3 96, 97 n139
 van Putten, Willem, Desc3 25
 van Reede, H.A., Desc1 73, 150; Desc3 13, 25, 43, 61
 van Reenen (familie), Desc3 5 n11, 16 n30
 van Reenen, Jacob, Desc1 12, 71, 74; Desc3 4-5, 71, 80
 van Rheede, H.A., *sien* van Reede, H.A.
 van Riebeeck, Jan, Desc1 47-60 *passim*, 108, 133; Desc2 111; Desc3 32; herdenking
 van landing (1752), Desc1 60; lof, Desc1 59-60;

van Rooyen, Johanna, Desc3 4 n10
 van Schoor, chirurgyn, Life 83
 van Wielligh, Nicolaas, *sien* von Willing, Nicolaas
 vanggate (wild), Desc3 226, 239, 265
 Vanstadensrivier, Desc1 35; Desc3 92, 101-102, 331, 332
 varke, Desc3 101, 213-214; swemvermoë, Desc3 213; Chinees varke, Life 104; Desc3 213
 varkveis, Desc3 317
 vate, Desc1 179; Desc3 59, 106, 107, 181-186 *passim*. *Sien* ook balies.
 vatmakery, *sien* kuipers; kuipery
 vee, Desc3 49, 200-206. *Sien* ook melkproduksie; osse.
 veebesit (getalle), Life 39, 48; Desc1 56-57, 71; Desc2 56, 128; Desc3 84, 111, 112, 173, 206, 213; dierename, Life 48; Desc3 112. *Sien* ook Khoikhoi:veebesit.
 veeboerdery. Desc1 57; Desc3 40, 56, 67, 200-206. *Sien* ook kastrering van diere.
 veeboere, *sien* trekboere; *en die algemene opmerking onder* boerebevolking (alg.).
 veediefstal, Desc1 40
 veekrale, Desc3 113, 201
 veeposte (VOC), Desc2 55; Desc3 67
 veerbeddens, Desc1 77
 veerbote, *sien* ponte
 veertigste penning (belasting), Desc2 94
 veeruil, Life 41, 78; Desc1 35-36, 38, 39, 47, 55; Desc1 47, 84, 180; Desc3 46 n72, 72, 123-125, 309; deur burgers, Desc3 125-128; koste, Desc3 123-125; pryse, Desc3 123
 veesiektes, Desc3 23, 212, 293-294; rate, Desc3 90-91
 veetransaksies, Desc3 114
 veevoer, *sien* voer; weiding
 veilings, *sien* vendusies
 veldbrand, *sien* uitbrand van veld
 veldkornette (amptenare), *sien* Stellenbosch (distrik):veldwagters
 veldskoen (blom), Desc3 198
 'veldskoene' (skoeisel), *sien* velskoene
 veldwagters (amptenare), *sien* Stellenbosch (distrik):bestuur:veldwagters
 velle & huide, Life 46; Desc1 179; Desc2 55; Desc3 90, 106, 113, 202-203, 231; pryse, Life 46; Desc2 55. *Sien* ook jakkalsvelle; slangvel; 'tiervelle'.
 velsakke, Desc3 291-292
 velskoene, Life 131; Desc3 89-90, 104-105, 202; as voedsel, Desc3 293
 vendusies, Life 154; Desc1 115, 154, 175; Desc2 49, 75, 78, 85, 93-99, 138. *Sien* ook arrha (bonus); drankpagte (alg.):verkoopprosedure; slawetransaksies (plaaslik).
 veneriese siektes, *sien* geslagsiektes
 Venesiaanse seep, Desc3 39
 Venesiane, Life 15
 vensters, Desc3 245, 249. *Sien* ook glasruite.
 venters, Life 139; Desc1 112-113; Desc2 88 *passim*
 verbanning: na Batavia, Life 54-55, 85; na Europa, Desc1 106; Desc3 74; na Rio de Lagoa, Life 61-62. *Sien* ook Oosterse ballinge.
 verdedigingstelsel, *sien* burgermilisie; huurtroepe; militêre diensstaat; verdedigingswerke
 verdedigingswerke: kritiek, Life 151-152; Desc2 57-58. *Sien* ook batterye (geskut); Fort (Tafelvallei); Fort Knokke; Kasteel; redoutes; Waterkasteel (battery).
 verdrae, *sien* Khoikhoi:beweerde verdrag met blankes
 verdrinking, Life 85

Vergelegen, Desc3 46-50, 49 n70; beplande somerhuisie (Skapenberg), Desc3 49; brug, Desc3 54

Vergilius, Desc3 97

verkenningstogte, Desc1 14-15, 35-36, 37-38, 47-48, 69; Desc2 147; Desc3 1, 3, 3-5, 5 n11, 32, 85-86, 122-156 (selektief geïndekseer), 313; kritiek, Desc3 146-150. *Sien ook* reis; reisjoernale. *Sien ook* Marais, Pieter; Roos, Tieleman.

verkoop van slawe, *sien* slawetransaksies (plaaslik)

verkoudheid, Desc3 255

verlowings, Desc2 117

Versailles (paleis), Desc1 11

verse (poësie): bo hospitaal deur, Desc1 116 (Latyn); deur Mentzel (Duits), Desc3 341-342; rympie, Life 162 (Duits); Desc2 68; oor skeepswrak (Nederlands), Desc1 76

versmoor (doodstraf), *sien* blaker

verstekeling op skepe, Life 31, 84

verversings vir skepe, *sien* besoekende skepe:voorrade & verversings

vervoer (alg.), Life 51, Life 98; Desc1 58. *Sien ook* koelies (draers); riviere:as vervoerweë; vervoermiddels.

vervoermiddels, *sien* draagbare; esels; osse; huurrytuie; perde; rytuie; waens 'verwildering' van blankes, *sien* trekboere:'verwildering'

verwuring (doodstraf), Desc2 133

vestigingswerke, *sien* *verwysings onder* verdedigingswerke

vetkerse, Desc2 83-84, 98; Desc3 159; pryse, Desc2 98

vetstertskape, Desc3 212, 330. *Sien verder* skape:inheems; stertvet.

Vier-en-twintig Riviere, Life 64, 129; Desc1 12, 70, 72; Desc3 67-68, 215

vierings, *sien* onder ontspanning & vermaak

viertel (vloestofmaat), Life 163 n 1('quartee!')

'Viesinn' (plant), *sien* vygies(?)

vinke, Desc3 21-22, 167-168

vinkpastei, Desc3 22

vioolspel, Desc3 15, 121

vis, Desc2 89, 101; Desc3 18, 28, 48, 56, 89, 318

Vis, Life 121-128, 139, 143; skildery, Life 125-126

Vishoek (Gordonsbaai), Desc1 81-82, 82

vispryse, Desc2 89

Visrivier, Desc1 38 (en 38n), 74n, 84, 94-95 *passim*, 336

Visrivier, Groot, Desc3 18, 333 n324

Visrivier, Klein, Desc1 71n; Desc3 94

vissermanne, Life 139

vissery, Desc1 78, 81-82; Desc2 88-89

visuele dokumentasie: afbeelding van Tafelbeg en Kaapse Vlek op kaart (1778), Desc3 78/79 (reproduksie); illustrasies in Kolb, Desc1 20; afbeelding van Khoikhoi in Sparman genoem, Desc3 284, 329; skildery van *De Vis*, Life 125-126

Vlaamse Eilande, *sien* Asore

vlae, Desc2 73-74, 82. *Sien ook* Geus; noodvlag (skeepvaart); Prinsevlag; 'schouw' (noodvlag); seine & sinjale; vlagvertoon.

Vlaggemanskloof (Tafelvallei): Desc1 47-48, 95-96; Desc2 88; uitkykpos, Desc1 97, 98-99

vlagvertoon, Life 65, 89, 109; Desc1 98, 102-104 *passim*, 104n; Desc2 60; salueer van vlag, Desc2 73-74

vlakvarke, Desc3 240-250

vlas, Desc3 159

vlegwerk, *sien* grasmatte; mandjies
 vleis, Desc2 84, 100, 101-104 *passim*, 202, 203, 212, 213-214. *Sien ook* biltong;
 ingemaakte vleis; olifantvleis; renostervleis; seekoeivleis; slagvee.
 vleishuis (Tafelvallei), *sien* slaghuis
 vleiskontrak, *sien* vleispag
 vleispag, Life 9; Desc1 57, 171, 179; Desc2 55-56; Desc3 75-76, 212
 vleispryse, Life 46; Desc2 56, 83
 vleisvoorsiening, *sien* slagregulasies; slagters; vleispag
 Vlek (Kaapstad), *sien* Kaapse Vlek
 Vlissingen ('Blitzingen'), Life 142
 vloeistofmate, *sien verwysings onder* mate & gewigte
 vloere, Desc3 41, *sien* teëlvloere;
 vlooië & luise, Desc3 201, 293
 vlugteling, *sien* Franse vlugteling
 VOC, *sien aan die begin van die sekvens onder* V
 voeding, *sien inskrywings en verwysings onder* kos
 voedsters (babasorg), *sien* slavinne:as soogsters
 voëls, Desc3 248-249
 voer, Desc3 58, 158, 162, 170-172, 201-202, 207. *Sien ook* weiding.
 Vogel, Johann, Desc3 37 n57
 Vogelkraal, Desc3 74
 volstruise, Desc3 6, 94
 volstruiseierdoppe, Desc3 90-91
 von Buffon, *sien* de Buffon, G.L., Desc3 216
 von Dessin, J.N., Desc1 26; lewensloop, Desc1 27-29
 von Imhoff, G.W., baron, *sien* van Imhoff, G.W.
 von Justi, Johannes, Life 131 ('the little publications of der Herr von Justi'); Desc3 196,
 272
 von Krosigk, Freiherr, Desc1 16, 17, 18
 von Plettenberg, J.A., *sien* van Plettenberg, J.A.
 von Rheede, H.A., *sien* van Reede, H.A.
 von Willing, Nicolaas, Desc1 17
 vondelinge, Desc3 279
 vonnisse (geregte). Raad van Justisie:vonnisse; strawwe;
 voorhuis, Desc3 284
 voorlesers (kerklik), *sien* sieketroosters, voorlesers & voorsangers
 voorraadopname (VOC), Life 72; Desc1 143
 voorrade vir skepe, *sien* besoekende skepe:voorrade & verversings;
 watervoorsiening:aan skepe
 voorrang, *sien* rang & stand (VOC); standbewustheid (burgermaatskappy)
 voorsangers (kerklik), *sien* sieketroosters, voorlesers & voorsangers
 voorslag (swepe), Desc3 203
 voorspoed (ekonomies), *sien* welvaart
 Vrede van Breslau (1742), Life 145
 Vrede van Munster (1648) (Vrede van Wesfale): Desc1 57
 Vrede van Wesfale (1648), *sien* Vrede van Munster
 vreemde skepe (Kaap), *sien* besoekende skepe
 vreugdevuur, *sien* saluutskote
 vroedvroue, Desc2 121; Desc3 113
vroue, Desc3 102-105, 115
 vroue: bergklim, Desc1 92, 96 vroue: op plase, Desc3 103

vroue: en bobbejane, Desc3 220;
vroue: en boerdery, Desc2 101; Desc3 103, 106; melkery, Desc3 205
vroue: in kleinhandel, Desc2 78, 80
vroue: in openbare lewe, Life 112 n4
vroue: in pioniersjare, Desc1 53-54
vroue: intelligensie, Life 105; Desc2 108, 120
vroue: kerkgang (na bevalling), Desc3 268
vroue: kieskeurigheid, Desc2 102-103
vroue: lof, Life 105-106; Desc2 108, 111; Desc3 120-121
vroue: ongetroude vroue, Desc3 104
vroue: perdry, Desc3 207
vroue: presedensie, Desc1 123, 125
vroue: sosiale lewe, Desc2 107-108 *passim*
vroue: tandbederf, Desc3 104, 255-256
vroue: teeverbruik, Desc3 257
vroue: veebesit, Life 48-49; Desc3 112
vroue: voorkoms, Desc3 102-103; skoonheid van A.C. van Kervel, Life 105
vroue: vrou van twyfelagtige sedes, Life 97
vroue: welvaart, Life 48
vroue. *Sien ook* bevallings; doodstraf:vroue; huwelik; kleding:vroue; matrone (hospitaal); meisies; opvoeding:van meisies; skeiding van tafel & bed; skoolmeesteresse; trekboere:vroue; vroedvroue; vrouekwale; weduwees.

vrouekwale, Desc3 256-258
vrugbaarheid van grond, Desc3 172-173
vrugte, 188-191, 193-194
vrugteteelt, Desc1 121; Desc2 87-88; Desc3 31. *Sien ook* wingerde; wynbou.
vry werkers (soldate), *sien* vrywerkers
'vryburger' (benaming): Desc1 65-66
vryburgers, *sien* burgerbevolking
vryburgerskap, Desc1 52, 64-65
vrystelling van slawe, Desc2 90n, 130n, 131; Desc3 164
vryswart bevolking, Desc2 100, 129n; Desc3 164. *Sien ook* 'Baster-Hottentotte'; koelies (draers).
vrywerkers (soldate), Desc1 30 ('Freiwerkers'), 162, 163; Desc2 21, 27(2x), 41n, 43
vuurbaken (Tafelbaai), *sien* Robbeneiland:vuurbaken
vuurmaakhout, *sien* brandhout
vuurmaakmetodes (Khoikhoi), Desc3 296-297
vuurwapens, Life 17, 29, 38, 42, 51-52, 80, 83, 96-97; Desc1 35, 40, 91, 146; Desc2 19, 62, 65, 72; Desc3 102, 217-218, 248-249, 261-263 *passim*, 318; gebruik van musketvurk, Life 96-97. *Sien ook* bandeliers; olifantsgewere; skietkuns; stelgewere. vygies, Desc3 96 ('Viesinn'), 277-278

waarnemende goewerneur: benaming 'Gesaghebber', Life 51-52; benoeming deur loting, Life 106. *Sien ook* de la Fontaine, Jan; van der Henghel, Daniël.
waens, Life 51-52, 63, 95; Desc1 11; Desc3 24, 27, 58, 100, 106, 107, 112, 116, 124, 129, 146-150, 336; gebruik van grasmatte vir kap, Desc3 294; inspanmetodes, Desc3 146-148, 200-201; pryse, Desc2 83. *Sien ook* reis:uitmekaarhaal van waens; rytuie; skofte; uitspanplek (Tafelvallei).
Wagenaar, Zacharias: Desc1 62n
Wagenmakersvallei, Desc3 66. *Sien verder onder* Drakenstein (distrik).

waghonde, Life 51-52; Desc2 36
 Waghuis (Tafelvallei), *sien* Burgerwaghuis
 waghuisies (militêr), *sien* skildwaghuisies
 wag-'n-bietjebos, Desc3 3
 wagpos (Vlaggemanskloof), *sien* Vlaggemanskloof (Tamboerskloof):uitkykpos
 'wagsvolk' (benaming), Desc2 66
 wagwoord (skildwagte), Life 158, 160 *passim*, 161; Desc2 58
 Walachye (Midde-Europa), Life 131
 Wallenstein, A.W.E., Life 85
 walvisse, Desc2 138-139
 wamakers, Desc1 160; Desc3 50
 wamakery (alg.), Life 52; Desc1 90; Desc3 106-107, 124
 wamakery (VOC), Desc1 160, 179
 wandelstokke, *sien* rottang (ampstaf of wandelstok)
 wapenborde, Life 89; Desc1 125; Desc2 117-118
 wapenkamer (Kasteel), *sien* Kasteel:wapenkamer
 wapens (alg.), Life 5. *Sien ook* assegaaië; hellebaarde; Khoikhoi:wapens; pieke;
 spontons; swaarde; vuurwapens.
 warmbronne, Desc3 16, 74, 138; Overberg, Desc3 50-51, 55 n88, 74, 83, 255, 268
 Warneke, vaandrig, Life 112-113
 wasbessies, Desc3 2 n2, 53, 91, 197
 waskerse, Desc2 39, 98
 wasmetodes (wasgoed), Desc2 141
 wasplek (Tafelvallei), Desc2 41; Desc3 255
 wassery, Life 100-101; Desc3 255, 258
 Waterkasteel (battery), Life 5, 9, 108, 117, 148-149; Desc1 100, 106; gevangenes, Life
 108; Desc1 106-107; Desc2 132
 waterkar, Life 133
 waterkrane, Desc1 102, 118
 watermeulens, Desc3 16-17, 48, 72; Tafelvallei, Desc1 91, 118, 119; Desc3 16
 Waterplaats (plek), Desc1 97; Desc2 113
 waterpökkies, Desc3 254
 waterpoort (Kasteel), *sien* Kasteel:waterpoort
 waterpype, Desc1 101, 118
 waterreservoirs: Hottentots-Holland, Desc3 16, 48-49; Tafelvallei, Desc1 91, 118
 watervoëls, Desc3 52, 56
 watervoorraad (natuurlik), Desc3 31, 48, 151; brak water, Desc3 26-27
 watervoorsiening: Tafelvallei, Life 152; Desc1 38-39, 101, 102, 118, 119, 133; aan
 skepe, Desc1 118; plattegrond (1767), Desc1 86/87 (33). *Sien ook* bergstrome
 (Tafelvallei); drinkwater (aan boord skip); putte; Robbeneiland:watervoorsiening;
 waterreservoirs.
 watervore (alg.), Desc3 48; Tafelvallei, Desc1 135; Desc3 21
 Waveren (distrik), Life 64; Desc3 14, 71, 73-78 *passim*; buitepos, Desc1 58; naam,
 Desc1 73; Desc3 14
 weddenskappe, Desc2 64-65
 weduwees, Desc1 28, 147, 165; hertroue, Desc2 123; Hartmansdorff en weduwee Van
 der Spuy, Desc2 64-65; weduwee op *Huis te Marquette*, Life 97
 weeluisse, *sien* vlooië & luise
 weerbaarheid (Kaap), *sien onder* verdedigingstelsel
 Weerman, R.A., Desc3 14 n23

weerstoestande, Desc3 108. *Sien ook* donderstorms; haelbuie; klimaat; seisoene; winde.
 Weesheer, Desc1 27, 148; besoldiging, Desc1 148, 157
 Weeskamer, Life 8; Desc1 28, 115, 147, 148, 157 (personeel & besoldiging); Desc2 93, 114, 118
 weeskinders, Desc1 147, 148; Desc2 114; gevare vir alleenstaande meisies, Desc2 114
 weiding, Desc3 56, 57, 71, 106, 163, 203. *Sien ook* karooveld.
 weilisensies, Desc3 67
 Welgelegen, Desc3 55
 wellewendheid, *sien* etiket; moraliteit
 Wellington, *sien* Wagenmakersvallei
 Welmoed, Desc3 55
 welvaart, Life 48; Desc3 100-102; Kaapse boere vergelyk met Duitse edelmanne, Life 39. *Sien ook* hereboere; veebesit (getalle); vroue:welvaart.
 Wenceslas, koning: Life 94
 Wencke (Jesuiet), Desc1 27
 werklidjies (skeepvaart), *sien* skeepvaart:werklidjies
werknemers (VOC),
 werknemers: Desc1 153-160 *passim* (volledige lys van laer amptenare met besoldiging);
 werknemers: agtergrond, Desc2 29, 83
 werknemers: bagasievoorskrifte, Life 144
 werknemers: diens by hoër amptenare, Desc1 140-143 *passim*, 162, 163. *Sien ook* vrywerkers (soldate).
 werknemers: dood, Desc1 114-115; Desc2 47-49, 97
 werknemers: edelmanne in VOC-diens, Life 81-82
 werknemers: gebruik van term 'offisiere;', Life 112 n2
 werknemers: getalle, Desc2 35
 werknemers: getroude mans, Desc2 75; gesinne, *sien* transportbrief
 werknemers: laer amptenare, Desc1 151-160 (volledige lys met besoldiging)
 werknemers: monstering, Desc1 143
 werknemers: oorplasing na Batavia, Desc2 28-29, 42; na Kaap, Life 36
 werknemers: opspoorbaarheid, Desc2 48
 werknemers: siekte, Desc1 114
 werknemers: skuld aan VOC, *sien* transportbrief
 werknemers: straf (verbanning), Desc1 106-107
 werknemers: uitrusting, Life 21; Desc2 22, 23
 werknemers: verbod op boerdery, Desc2 36-37; Desc3 49, 55
 werknemers: voeding, Desc1 167-175
 werknemers: vooruitsigte (alg.), Desc2 21, 68, 115; vooruitsigte in Ooste, Life 162; sterftesyfer in Ooste, Life 162
 werknemers. *Sien ook* ambagsmanne (VOC); 'base' (opsigters); begunstiging; bevorderingsbeleid; Duitssprekendes:in VOC-diens; hoër amptenare; klerklike personeel; kontraktyd; leenknegte; ligting:van personeel; matrose; militêre diensstaat; oortredings van amptenare; privaat handel; rang & stand; salarisse & lone; skeepsoffisiere; soldate; titulatuur; werwing van personeel (VOC).
 werwing van personeel (VOC), Life 14-27, 29-30; Desc2 17-33 *passim*; agtergrond van applikante, Life 13, 81-82; Desc2 21-22, 29; aanbevelingsbriewe, Life 17, 20; plaasvervangers, Life 19-20. *Sien verder* 'kat-en-honde' (werwingsagente); sielverkopers; transportbriewe

werwingsagente (VOC), *sien* 'kat-en-honde'; 'sielverkopers'
 Wes-Afrika, Desc3 260
 wese, *sien* weeskinders
 Wesfaalse myl, Desc3 14 n23
 Wesfale, Desc2 103; Vrede van Wesfale (1648), *sien* Vrede van Munster
 Wes-Indiese Compagnie, *sien* W.I.C.
 Weskus, Desc3 216
 Westerhoff (koopman in Amsterdam), Life 75
 wewery, Desc2 83
 WIC, Desc2 18
 Wieliczka (Pole), Desc3 20
 wielmakers, Desc1 160
 wild (alg.), Desc2 101; Desc3 90, 93-94 *passim*, 102, 114, 142, 144, 167, 213-250
     passim, 215. *Sien ook* jag; uitroei van wild; vanggate.
 wilde diere, *sien* roofdiere; wild (alg.); wildsbokke
 wildebeeste, Desc3 94, 219 n238, 230-231
 wildehonde, Desc3 232
 wildsbokke, Desc2 111, 112; Desc3 127, 215-216, 220-222. *Sien ook* trekbokke.
 wildskuts (amptenare), Life 38-39; Desc1 140; Desc2 101; Desc3 102, 215
 wildsvleis, Desc2 101; Desc3 19, 126, 222, 231
 Windberg (Tafelvallei), *sien* Duiwelsberg.
 winde, *sien* noordwestewind; suidooster;
 windmeulens, Desc2 84, 146; Desc3 16
 wingerdbou, *sien* wynbou
 wingerde, Desc1 136; Desc3 176; ringmure, Desc3 163. *Sien ook* Constantia
     (landgoed); wynbou.
 wingersiektes, Desc3 176-177
 winkelier (VOC), Life 7; Desc1 143
 Winkelman (veroordeelde), Life 87-88
 winkels, *sien* kleinhandel
 wisselkoers, Desc2 27, 34, 35, 39-40, 44; Kaapse gulden, Desc2 137-138; wins van
     owerheid, Desc2 39-43. *Sien ook* geldstelsel.
 Wit Kei (rivier), Desc3 95 n137
 Wittebome (buitepos), Desc3 27; naam, Desc3 27
 'wittebroodskinderen' (benaming), Life 12-13
 wol, Life 46; Desc1 57
 wolbedryf, Desc1 17
 wolskape, Desc1 57; Desc3 210-211
 'wolwe' (hiënas), Desc3 22, 163, 246
 woningbou, Desc1 134, 135-136; Desc3 41, 65. *Sien verder* bouwerk (alg.);
     trekboere:huse.
 woninginrigting, Desc1 27-28; Desc2 112; kamerindeling, Desc2 112; koningskandelare
     as ornamente, Life 131; Desc3 196-197. *Sien ook* beligting; spieëls; trekboere:huse.
 wors, Desc3 213-214
 wrakgoed, Life 134; Desc2 49
 Wroclaw (Pole), *sien* Breslau
 Wyn en Brood (plaas), Desc3 28
 wyn, Life 34; Desc1 166; Desc2 97, 106, 123; Desc3 30, 34, 47, 99, 107, 185, 253, 254;
     matigheid in gebruik, Desc3 101; as medikasie, Desc1 111-113 *passim*; versterk met
     brandewyn, Desc2 64; ander toevoegings, Desc2 106; 'gekookte wyn', Desc3 182;

ingevoerde wyn, Desc2 53. *Sien ook* Constantiawyn; 'Kaapse wyn' (benaming); sjampanje.
 Wynberg, Life 50, 50-51
 wynbou, Life 64; Desc1 59, 121; Desc2 37, 111; Desc3 18, 30, 33-34, 36-37, 47, 51, 59, 62, 82-83, 106, 174-187; herkoms van wingerdstokke, Desc3 33-34. *Sien ook* asyn; brandewyn; Constantia (landgoed); druive; wingerde; wingersiektes.
 wynboustreke, Desc3 29-30, 181, 187
 wynhandel, Life 45, 46; Desc1 171-173; Desc2 87
 wynkelders (alg.), Desc3 183
 wynkelders (VOC), Desc1 143; plattegrond (1767), Desc1 86/87 (17)
 wynpag, Desc1 66. *Sien verder* drankpagte (alg.).
 wynperse, Desc3 59, 181-184 *passim*
 wynproduksie, *sien* wynbou
 wynpryse, Life 74; Desc1 171-173 *passim*; Desc2 81, 86-88 *passim*
 wynvate, *sien* vate

 Xhariep (Oranjerivier) (naam), Desc3 311
 Xhosa-volk, sien 'Kaffirs' (volk)

 yster, Desc1 35, 129; waarde vir Khoikhoi, Desc3 289; waarde vir 'Kaffirs', 336
 ysterklip, Desc3 86
 ystervarke, Desc3 229, 241
 ystervarkpenne, 241
 Yusuf, sjeich, Desc2 149n

 Zandvallei, *sien* Sandvlei
 Zandvliet (plaas), Desc3 54 n85
 'zedel' (woord), *sien* 'cedel'
 Zeekoe Dal, *sien* Zeekoevlei
 Zeekoevlei, Desc3 51-52
 Zeeland (Nederland), Life 138
 Ziegenbalg, Bartholomeus, Desc3 271, 319
 Zitzikamma, *sien* Tsitsikamma
 Zomo (rivier), *sien* Tsomo
 Zonnebloem (Kaap), Life 102 (naam nie genoem); Desc1 95 (nie genoem)
 Zuchell, Ant., (sendeling), Desc3 232
 Zwartbergen, *sien* Swartberge
 Zwartkops, *sien* Swartkopsrivier
 Zwartland, *sien* Swartland